

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Aktuální změny exekučního řízení

Lukáš Turek

Plzeň 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Aktuální otázky exekučního řízení“ zpracoval samostatně, a že jsem uvedl a řádně vyznačil prameny, z nichž byly pro tuto práci čerpány potřebné informace, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 27. 3. 2014.

.....

Lukáš Turek

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat blízké rodině, jež mi byla oporou při celém studiu. Velký dík ovšem patří manželce Bc. Nikol Turkové, která mi poskytla tolik potřebné časové, finanční i hmotné zázemí.

Obsah

Titulní strana

Zadání diplomové práce

Prohlášení

Poděkování

<i>Obsah</i>	<i>1</i>
1. Úvod	7
2. Vývoj, prameny exekučního řízení a jeho zásady	9
2.1 Soudní výkon rozhodnutí v historické konotaci	9
2.1.1 Období před OSŘ.....	9
2.1.2 OSŘ.....	10
2.1.3 Porevoluční změny.....	10
2.1.4 Pojem exekuce versus výkon rozhodnutí	11
2.2 Základní prameny exekučního řízení	12
2.2.1 Ústavní pořádek	12
2.2.2 Základní normy	12
2.2.2.1 <i>Občanský soudní řád</i>	12
2.2.2.2 <i>Exekuční řád</i>	13
2.2.2.3 <i>Nový občanský zákoník</i>	13
2.2.3 Doplňující normy	13
2.2.4 Další právní předpisy (daňové, správní)	14
2.3 Zásady exekučního řízení v komparaci se zásadami civilního procesní práva	15
2.3.1 Základní zásady exekučního řízení	15
2.3.1.1 <i>Zásada dispoziční</i>	15
2.3.1.2 <i>Další zásady</i>	16
2.3.1.3 <i>Zásady specifické pro exekuční řízení</i>	17
3. Obecně o výkonu rozhodnutí	19
3.1. Obecně o výkonu rozhodnutí	19
3.2 Procesní podmínky	20
3.2.1 Stručná charakteristika podmínek řízení	20
3.2.2 Návrh na nařízení výkonu rozhodnutí	20
3.2.3 Pravomoc soudu	21
3.2.4 Příslušnost soudu	21
3.2.5 Způsobilost být účastníkem	22
3.2.6 Procesní způsobilost.....	22

3.2.7 Průkaz plné moci.....	22
3.2.8 Litispendence, res iudicata	22
3.3 Účastníci řízení	23
3.3.1 Kdo může být účastníkem řízení	23
3.3.2 Oprávněný.....	24
3.3.3 Povinný	24
3.3.4 Manžel povinného.....	24
3.3.5 Procesní nástupnictví	25
3.3.6 Zastoupení účastníka.....	25
3.4 Exekuční titul.....	25
3.4.1 Exekuční tituly	25
3.4.1.1 <i>Vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora</i>	26
3.4.1.2 <i>Vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení</i>	27
3.4.1.3 <i>Vykonatelný rozhodčí nález</i>	27
3.4.1.4 <i>Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti</i>	28
3.4.1.5 <i>Vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci</i>	28
3.4.1.6 <i>Jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny (jejichž výkon připouští zákon)</i> ...	29
3.4.2 Neplatnost exekučního titulu.....	29
3.5 Postavení soudního exekutora v civilním procesním právu	30
4. Způsoby exekuce a průběh exekučního řízení.....	31
4.1 Nařízení, provedení, náklady	31
4.1.1 Nařízení výkonu rozhodnutí.....	31
4.1.2 Provedení výkonu rozhodnutí	32
4.1.3 Náklady výkonu rozhodnutí	34
4.1.3.1 <i>Náklady výkonu rozhodnutí obecně</i>	34
4.1.3.2 <i>Náklady soudního exekutora v exekučním řízení</i>	35
4.1.3.3 <i>Náklady oprávněného</i>	36
4.1.3.4 <i>Náklady exekuce a náklady účastníků při zastavení exekuce</i>	36
4.2 Jednotlivé způsoby výkonu rozhodnutí.....	36
4.2.1 Způsoby výkonu rozhodnutí obecně	36
4.2.2 Generální a speciální inhibitorium, arrestatorium	38
4.2.3 Souběh	39
4.2.4 Výkon rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky	40
4.2.4.1 <i>Srážky ze mzdy a jiných příjmů</i>	40
4.2.4.2 <i>Přikázání pohledávky</i>	42
4.2.4.2.1 <i>Přikázání pohledávky obecně</i>	42
4.2.4.2.2 <i>Přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu</i>	42
4.2.4.2.3 <i>Přikázání jiných peněžitých pohledávek</i>	44

4.2.4.2.4 Postižení jiných majetkových práv	44
4.2.4.3 Správa nemovitosti	45
4.2.4.4 Prodej movitých a nemovitých věcí	45
4.2.4.4.1 Prodej movitých a nemovitých věcí obecně	45
4.2.4.4.1 Prodej movitých věcí	46
4.2.4.4.2 Prodej nemovitých věcí	49
4.2.4.5 Postižení podniku	51
4.2.4.6 Zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem.....	52
4.2.4.7 Pozastavení řídičského oprávnění.....	52
4.2.5 Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost než zaplacení peněžité částky	53
4.2.5.1 Vykližení.....	53
4.2.5.2 Odebrání věci.....	53
4.2.5.3 Rozdělení společné věci.....	54
4.2.5.4 Provedení prací a výkonů.....	54
4.2.5.4 Výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a výkon rozhodnutí o vykázání ze společného obydli a nenavazování kontaktů s oprávněným	54
4.3 Součinnosti třetích osob.....	55
4.4 Překážky řízení.....	56
4.5 Formy obrany ve vykonávacím řízení.....	58
4.5.1 Formy obrany – obecný úvod	58
4.5.2 Odvolání, dovolání.....	58
4.5.3 Zastavení	59
4.5.4 Odklad.....	61
4.5.5 Uplatnění námitky podjatosti	62
4.5.6 Námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce.....	63
4.5.7 Ochrana třetích osob, návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, excindační žaloba.....	63
4.5.8 Stížnost na postup soudního exekutora k EKČR, k MS.....	63
4.6. Ukončení řízení.....	64
4.6.1 Ukončení vymožením (splněním povinnosti)	64
4.6.2 Ukončení zastavením	65
5. Aktuální změny exekučního řízení ve světle novely občanského soudního řádu, exekučního řádu a dalších předpisů (zákon č. 396/2012 Sb.).....	66
5.1 Úvod zvláštní části.....	66
5.2 Změny v rozsahu pravomocí soudu, resp. soudních exekutorů.....	68
5.3 Zahájení řízení.....	70
5.3.1 Vázanost soudu návrhem	70
5.3.2 Nařizovací usnesení, pověření	71

5.3.3 Vyrozumění o zahájení exekuce	72
5.3.4 Exekutorské zápisy	73
5.3.5 Předžalobní výzva	74
5.4 Průběh řízení	74
5.4.1 Výzva ke splnění vymáhané povinnosti	74
5.4.2 Omezení generálního inhibitoria ve smyslu § 44 odst. 4 EŘ	75
5.4.3 Spojení exekucí	76
5.4.4 Úhrada peněžitých plnění	78
5.4.5 Snížené náhrady hotových výdajů soudního exekutora	79
5.4.6 Stanovení maximální výše náhrad, stanovení odměn pro některé případy exekučních řízení	80
5.4.7 Zrušení advokátního tarifu	81
5.4.8 Výše odměny soudního exekutora, nebyl-li pověřen vedením exekuce	82
5.4.9 Změna exekutora	83
5.5 Exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí	84
5.5.1 Změny v exekuci prodejem movitých a nemovitých věcí – obecný úvod	84
5.5.2 Dražba movitých věcí	85
5.5.3 Dražba nemovitosti	87
5.5.3.1 <i>Obecně o dražbě nemovitosti</i>	87
5.5.3.2 <i>Usnesení o ceně</i>	89
5.5.3.3 <i>Přihláška k dražbě</i>	89
5.5.3.4 <i>Dražební vyhláška</i>	90
5.5.3.5 <i>Usnesení o příklepu</i>	91
5.5.3.6 <i>Opakované dražby</i>	92
5.5.3.7 <i>Rozvrh</i>	93
5.5.4 Natáčení průběhu exekuce prodejem movitých věcí	94
5.5.5 Předání vyškrtnuté věci, resp. věci vyloučené z výkonu rozhodnutí	95
5.5.6 Jiný soupis movitých věcí (tzv. soupis „od stolu“), vkladní knížky	96
5.5.7 Správa nemovitosti	97
5.5.8 Správa podniku	98
5.6 Další nové instituty	99
5.6.1 Majetek manžela	99
5.6.2 Prikázání jiných peněžitých pohledávek (penzijní připojištění, stavební spoření)	102
5.6.3 Postižení jiných majetkových práv	103
5.6.4 Podíl v bytovém družstvu	104
5.6.5 Exekuce a výživné	104
5.6.6 Pozastavení řídičského oprávnění	105
5.6.7 Rejstřík zahájených exekucí	107
5.7 Kárná odpovědnost soudního exekutora	107

5.8 Pojmoslovné změny a další doplňkové změny	109
5.8.1 Zákaz zneužívání pojmu „exekuce“	109
5.8.2 Zvláštní účet soudního exekutora pro vymožené peněžité plnění	109
5.8.3 Další změny menšího rozsahu	110
6. Praktické dopady změn na činnost soudních exekutorů	112
6.1 Dopady změn na činnost soudních exekutorů, resp. soudu	112
6.2 Vliv změn na účastníky	113
6.2.1 Důsledky změn pro oprávněného	113
6.2.2 Důsledky změn pro povinného	114
6.3 Vliv změn na třetí strany	115
7. Exkurz do změn OSŘ a EŘ novelou č. 293/2013 Sb.	116
7.1 Vymezení kompetencí soudů a soudních exekutorů	116
7.2 ZŘS	116
7.3 Práva k nemovitým věcem	117
7.4 Substituční jmění	118
7.5 Majetek patřící do SJM	118
7.6 Pojmoslovné změny v důsledku rekodifikace soukromého práva	119
7.7 Odporovatelnost	119
7.8 Dálkový elektronický přístup soudního exekutora do databází	120
7.9 Přídavné spoluvlastnictví	120
7.10 Další změny	121
8. Uvažované změny pro futuro	122
8.1 Omezení celostátní působnosti soudních exekutorů	122
8.2. Další nastíněné změny de lege ferenda	123
9. Závěr	124
Seznam použitých zkratk	126
Seznam příloh	127
Seznam použitých zdrojů	128
Monografie	128

Periodika	129
Právní předpisy	129
Judikatura	131
Elektronické zdroje	133
<i>Přílohy</i>	<i>135</i>
<i>Zusammenfassung</i>	<i>138</i>

1. Úvod

Loňské poněkud nejisté přemýšlení, jaké téma diplomové práce zvolit, za mě vyřešila nabídka témat katedry občanského práva. Pracovně jsem se v té době věnoval správě a vymáhání pohledávek pro regionální velkoobchodní firmu. Přicházel jsem tak denně do styku se zákazníky, především těmi, kteří nedostáli některému ze svých závazků. Některé pohledávky bylo nutno řešit krajním způsobem až podáním žaloby na vydání rozhodčího nálezu. Dalším procesním krokem pak bylo předání věci k exekučnímu vymáhání. Téma „Aktuální změny exekučního řízení“ se tak samo nabízelo.

V mé diplomové práci bych se rád v souladu se zadáním zaměřil na změny v exekučním řízení po velké novele civilního procesního práva zákonem č. 396/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, která se dotkla především zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a na něj ve vztahu speciality navazujícího zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).

Exekuční právo je v České republice z historického hlediska nikoli novým, ale aktuálně poměrně mladým právním odvětvím, které se intenzivně vyvíjí. Exekuční řízení, jako mnoho jiných oblastí práva, doznává v dnešní překotné době mnoho změn, jimiž se zákonodárce snaží reagovat na nově přijaté normy (nový občanský zákoník), případně na dopady aplikační praxe. Také je v poslední době námětem četných politických pŕetek, neboť změny v exekučním právu někdy s až extrémními návrhy na zrušení soudních exekutorů jsou (ke škodě věci) vděčným prostředkem k získávání politických bodů.

Exekuční řízení, dříve prováděné výhradně státem, resp. státními orgány, dnes po zavedení exekučního řádu v roce 2001 a zejména po výše zmíněné novele zákonem č. 396/2012 Sb. z převážné části tenduje k efektivnějšímu výkonu rozhodnutí soukromými soudními exekutory. Soudní exekutoři byli pověřeni výkonem rozhodnutí v roce 2012 téměř v milionech případů, je tedy nasnadě, že práce bude na jejich činnost v mnohém odkazovat a z činnosti soudních exekutorů také čerpat. Na mnoha místech se rovněž setkáme s komparací těch kterých ustanovení občanského soudního řádu s ustanoveními řádu exekučního. Zcela marginálně zmíním exekuční řízení vykonávaná jinými orgány (typicky správní, daňová exekuce).

Práce je rozčleněna do dvou hlavních částí. V úvodní krátce zmíním historické mezníky a zákonné prameny důležité pro exekuční řízení, které doplním o hlavní zásady procesního práva právě s ohledem na řízení exekuční. Druhý a třetí díl úvodní obecné

části pak bude tvořit obecné pojetí výkonu rozhodnutí, především procesní podmínky a zkoumání exekučních titulů, a zejména průběh výkonu rozhodnutí s akcentem na charakteristiku jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí.

Těžiště této práce leží především v části zvláštní, kde se zaměřím na výčet a popis nejdůležitějších změn v exekučním řízení, zejména ve světle novely občanského soudního řádu a exekučního řádu zákonem č. 396/2012 Sb. Výklad bude doplněn řadou praktických příkladů, statistických dat a judikátů, a v závěru druhé části bude věnován jak dopadům výše zmíněných změn na činnost soudních exekutorů, tak i vlivům změn na účastníky řízení, případně třetí osoby. Jednotlivé rozebírané instituty vždy ad hoc podrobím kritickému zhodnocení s přihlédnutím k praxi soudního exekutora.

V samém závěru figuruje přidaná, původně neplánovaná část, jež se věnuje charakteristice změn, které dopadly na exekuční řízení v důsledku rekodifikace soukromého práva, neboť k těmto změnám došlo až v průběhu kompletace tohoto textu. Některé změny jsou ze systematického hlediska dílem zapracovány do textu předchozích částí, jinak v závěrečné části nalezneme jejich sumarizaci.

2. Vývoj, prameny exekučního řízení a jeho zásady

2.1 Soudní výkon rozhodnutí v historické konotaci

2.1.1 Období před OSŘ

Vykonávací řízení, jako speciální nástroj (zejména) státu pro uplatnění a vynucení práva zjištěného řízením nalézacím, nalezneme v relativně syrové podobě již v římském právu (ve třetí desce Zákona 12 desek), kde dlužník odpovídal za splnění dluhu vlastní osobou. Římské právo znalo však i exekuci majetkovou, ač především univerzální, kdy celý majetek přecházel na věřitele.¹ Teprve pozdní římské právo připouštělo singulární exekuci (tzn. na jednotlivé věci dlužníka).² Římské i středověké vykonávací právo je typické (jako pro mnoho dalších oblastí) svým až přehnaným formalismem. Z mnohých josefínských právních norem jmenujme především obecný soudní řád z roku 1781, platný až do roku 1895, který zakotvuje dispoziční zásadu, zásadu rovnosti stran a další.³

Exekuční řízení na konci 19. století bylo na území českých zemí upraveno samostatně, konkrétně zákonem č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekučním řád) ze dne 27. května 1896. Tato norma vydržela v platnosti i během tzv. První republiky, až do roku 1950, kdy byla derogována předpisem č. 142/1950 Sb., občanským soudním řádem, který sjednotil nalézací a vykonávací řízení do jedné právní úpravy (v rámci tzv. právnícké dvouletky). Právě zmíněný exekuční řád ve více než 400 paragrafech podrobně upravoval, co vše může být exekučním titulem, jakým soudům v jakém obsazení je svěřena pravomoc v exekučním řízení, jaký má soud k výkonu rozhodnutí vykonávací aparát. Rovněž upravoval, že exekuční řízení je možné zahájit pouze na návrh, definoval možnosti odvolání (rekursu), ale třeba i možnost a podmínky výkonu na základě cizozemských listin (zemí uherské koruny). Dále pak podmínky vedení spisů (tzv. účtů), poměrně rozsáhle je zpracována problematika dražeb nemovitých i movitých věcí⁴ a mnoho dalšího. Exekuční řád byl recipován do českého právního řádu po vzniku České republiky a během hektických dvaceti let nestihl být přes výraznou snahu rekonstruován, přičemž jej stihl podobný osud, jako většinu ostatních kodifikačních snah v období mezi válkami.

¹ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s 15.

² SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s 17.

³ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s 19.

⁴ Ty zajištěny na základě „zájemního zápisu“ – dnes soupis movitých věcí.

2.1.2 OSŘ

Rok 1963 můžeme z dnešního pohledu pokládat za zlomový a zásadní, neboť zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, je v mnohém novelizovaném znění platný doposud, jakkoli si dovolíme nesouhlasit s tak obsáhlou a mnohdy již nesystémovou mírou novelizace. Ustanovení o výkonu rozhodnutí, v občanském soudním řádu obsažená, jsou stěžejní jak pro činnost soudů při výkonu rozhodnutí, tak pro provádění exekuce soudními exekutory, případně subsidiárně dalšími orgány (správní orgán, správce daně) státní správy. To vše navzdory faktu, že v důvodové zprávě byl naznačen úmysl zákonodárce, nebo chceme-li vize, či snad přání: „*Lze očekávat, že s postupujícím vývojem společnosti a s růstem uvědomění občanů se bude dobrovolné plnění uložených povinností stávat čím dále tím více samozřejmostí*“,⁵ a navzdory faktu, že tato úprava je svým rozsahem spíše stručnější, na rozdíl od výše zmíněného mnohem propracovanějšího rakouského exekučního řádu z roku 1896.⁶ Uvedené lze vnímat ve světle tehdejšího utopistického, ideologického a totalitního chápání a s odstupem času spíše s úsměvem. Neboť, řečeno slovy klasika, „když všichni všechněm všechno dáme, tak budeme všichni všechno mít dohromady“ (Werich).

2.1.3 Porevoluční změny

OSŘ doznal zásadnějších změn v části výkonu rozhodnutí až novelou č. 519/1991 Sb., jež opětovně zavedla institut dražby, soudcovského zástavního práva, ad. Poměrně zásadní změna nastala zákonem č. 120/2001 Sb., exekuční řád, která byla do jisté míry důsledkem neefektivity výkonu rozhodnutí soudy. Exekuční řád zavedl pojem exekuce, exekuční řízení, soudní exekutor (ač kupř. pojem exekuce byl již v českém právu zakotven), a svěřil mnohé kompetence soudním exekutorům, ačkoli soud si (prozatím) všechny své kompetence i nadále ponechal. Exekuci tak nevykonávají pouze soudy, resp. soudní exekutoři, ale také v trestním právu nalezneme výkon uložených trestů, a zmínit je třeba rovněž správní exekuci podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, nebo exekuci daňovou, prováděnou správcem daně na základě zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (poslední tři jmenované ovšem pouze na svém úseku činnosti).⁷ K zatím poslední výraznější změně došlo novelou č. 293/2013 Sb. v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a novým občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb.). Nelze

⁵ [Http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0147_10.htm](http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0147_10.htm).

⁶ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 19.

⁷ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 4.

opomenout novelu č. 396/2012 Sb., jež novelizovala jak EŘ, tak zejména OSŘ, a jež je titulována „velkou“. Této novele především se tato práce věnuje.

Od roku 2001 tak probíhá výkon rozhodnutí soudem paralelně s exekucí vedenou soudními exekutory a exekucí vedenou správními a daňovými orgány,⁸ ač soudy zůstávají de facto stále laicky řečeno do jisté míry „nadřazené“ - mohou vykonávat tituly z jakýchkoli oblastí. Exekuční řízení vedené soudním exekutorem i nadále musí nařídit (či dnes pověřit po kontrole materiálních a formálních náležitostí návrhu) soud, jenž funguje rovněž jako odvolací instance. Od právní úpravy novelou č. 396/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013 jsou kompetence částečně omezeny ve prospěch těch kterých orgánů veřejné moci (správní, daňový) a také soudních exekutorů (neboť ti mohou provádět exekuci i na základě vykonatelných rozhodnutí orgánů veřejné moci), kdy zákonodárce ponechal ve výlučné působnosti soudu taxativně stanovený výčet kompetencí (§ 251 odst. 2 OSŘ). Práce je proto (jak výše řečeno) v částech 5 až 7 zaměřena především na výkon rozhodnutí soudními exekutory.

2.1.4 Pojem exekuce versus výkon rozhodnutí

S ohledem na historické souvztažnosti a aktuální právní úpravu se naskytá otázka, jak vlastně nucené splnění zákonné povinnosti pojmenovat. Exekuční řád zavádí zpět v roce 2001 do českého právního řádu pojem „exekuce“, „exekuční řízení“ (i když v právním řádu byl zmíněn již zákonem č. 337/1992 Sb.). Exekuční řízení v kompetenci soudů zůstává de lege lata i nadále pojmenováno výkon rozhodnutí. Pojem exekuce byl v historii užíván již ve výše zmíněném exekučním řádu z roku 1896. Nový občanský řád soudní zavedl v roce 1963 „český“ termín výkon rozhodnutí, který se ale v literatuře a mezi odbornou veřejností nikdy nevžil. Literatura i právní praxe tak zůstala věrna termínu exekuce, exekuční řízení, kdy zákonodárce (a v důsledku logicky i judikatura) se vydaly cestou výkonu rozhodnutí. V současné době je cítit úmysl zákonodárce navrátit se zpět k zažitému, exekuční řád zavádí pojem exekuce opět zcela explicitně, zřejmě se v budoucnu dočkáme i návratu k exekučnímu řízení soudů.⁹ Aktuálně se tak setkáváme s výkonem rozhodnutí (soudy) a exekucí (soudní exekutoři). Sjednocení zažité praxe s literou zákona je žádoucí a poukazuje na jistou flexibilitu zákonodárce, avšak vzhledem k časovým prodlevám je třeba na ni nahlížet poněkud rezervovaně. Autor bude používat termínu exekuce a exekuční řízení ve shodném významu jako výkon rozhodnutí, ale

⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 209.

⁹ Očekáváno většinou autorů v nadcházející rekodifikaci OSŘ.

povětšinou spíše pokud půjde o soudní výkon rozhodnutí, pak bude užíváno termínu výkonu rozhodnutí, a výkon rozhodnutí podle EŘ bude nazýván spíše exekucí.

2.2 Základní prameny exekučního řízení

2.2.1 Ústavní pořádek

Ačkoli exekuční právo je dnes upraveno zvláštním předpisem (exekuční řád, viz níže), většinu ustanovení, týkajících se výkonu rozhodnutí, stále nalezneme v části šesté OSŘ (na kterou mnohdy právě EŘ odkazuje). Občanské soudní řízení vychází ve svém základu z ústavně zaručených práv, tak především z hlavy čtvrté Ústavy ČR (tady zmiňme například zásadu legálního pořádku – čl. 90 Ústavy ČR)¹⁰ a hlavy páté LZPS, kdy kupř. výkon rozhodnutí nařizuje soud místně příslušný (obecný soud povinného), poskytuje možnost přezkumu rozhodnutí (o nich pojednáno níže v bodě 4.5), ad. Pro pořádek pouze uveďme, že Česká republika je vázána vyhlášenými a ratifikovanými mezinárodními smlouvami¹¹ a zároveň je jako členský stát EU od 01.05.2004 vázána komunitárním právem Evropských společenství,¹² o kterých je pojednáno v části o exekučních titulech. Jedná se o normy, které právní teorie řadí nad zákony, ovšem nejsou a ani nemohou být srovnávány s normami ústavními (už třeba z hlediska jejich přijímání, apod.). Řadili bychom je tedy vedle ústavních norem.

2.2.2 Základní normy

2.2.2.1 Občanský soudní řád

Základní zákonný rámec výkonu rozhodnutí tvoří (stále ještě platný) zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, se svými více než 110 novelami a modifikacemi 6 nálezy Ústavního soudu, přičemž některé z novel lze považovat za zásadnější. Tak zejména zákonem č. 519/1991 Sb. (viz výše), příp. zákonem č. 7/2009 Sb. (zcela nová úprava doručování), nebo zde řešená novela zákonem č. 396/2012 Sb. Autor sdílí všeobecně přijímaný názor většiny odborné veřejnosti, že rekonstrukce civilního procesního práva je více než žádoucí, a že ji lze v dohledné době očekávat.

¹⁰ Ale i čl. 96, z něhož právě zmiňovanou výjimku tvoří na základě zákona vykonávací řízení - prolomení zásady ústnosti a veřejnosti.

¹¹ § 10a Ústavy ČR.

¹² Exekučním titulem může být i rozhodnutí orgánů Evropských společenství - § 251 odst. 2 písm. e) OSŘ.

2.2.2.2 *Exekuční řád*

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, exekuční řád, je ve vztahu speciality k OSŘ, který se použije subsidiárně, pokud potřebné není upraveno v EŘ. Dochází tak k užití zásady *lex specialis derogat lex generali*, kdy má EŘ aplikační přednost před OSŘ. Ostatně takto hovoří i § 52 EŘ. Exekuční řád některé instituty rozvíjí, především se ale zaměřuje na faktickou činnost soudních exekutorů, předkládá náležitosti pro výkon a pracovní náplň jednotlivých zaměstnanců soudního exekutora (také jejich kárnou odpovědnost), méně už se věnuje rozpracování jednotlivých způsobů vedení exekuce, kde nalezneme spíše odkazující ustanovení na obecnou úpravu v OSŘ.

2.2.2.3 *Nový občanský zákoník*

V souvislosti s očekávanou a dlouho připravovanou rekodifikací soukromého práva zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, došlo i na poli civilního práva procesního ke změnám, které není možno opomenout. Nový občanský zákoník zavádí řadu nových institutů, kterým bude věnována relativně kratší část v závěru práce.

2.2.3 Doplnující normy

Výše zmíněné základní normy nemohou existovat ve vnějším světě osamoceně bez doplňujících zákonných a podzákonných předpisů na ně navazujících, případně je rozvíjejících. S ohledem na rozsah a zaměření této práce se omezím pouze na demonstrativní přehled těch nejdůležitějších (seznam všech citovaných je pak uveden v seznamu použité literatury a přehledu užitých právních předpisů na konci práce):

- zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí
- vyhláška MS ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
- vyhláška MS ČR č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
- vyhláška MS ČR č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem (exekuční tarif)
- vyhláška MS ČR č. 485/2000 Sb., o výši odměny správců podniku, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů
- vyhláška MS ČR č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

- instrukce MS ČR ze dne 21. 8. 1996 č. j. 1360/95-OOD, kterou se vydává Řád pro soudní vykonavatele

2.2.4 Další právní předpisy (daňové, správní)

Vykonávací řízení ve specifické podobě upravuje rovněž správní řád (nově zaveden zákonem č. 150/2002 Sb., na který reagoval OSŘ v § 244, dnes zákon č. 500/2004 Sb., správní řád)¹³ v hlavě XI. Správní orgán může provést exekuci na úseku správního práva, do novely občanského soudního řádu č. 396/2012 Sb. mohl správní rozhodnutí vykonávat též soud a soudní exekutor. Právě zmíněná novela od 1. 1. 2013 tuto možnost soudu výslovně odejmula, přičemž exekuční řád ji v kompetenci soudních exekutorů ponechává (§ 40 odst. 1 písm. e) EŘ). Za zmínku stojí nepřítomnost povinnosti správního orgánu předem vyzvat povinného ke splnění vymáhané povinnosti. Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění správní řád odkazuje na postup pro správu daní.¹⁴

Relativně nově je prováděn výkon rozhodnutí také správcem daně (pokud není prováděn v souladu se správním řádem) podle daňového řádu (zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád)¹⁵ v díle pátém daňového řádu.¹⁶ Otázkou zůstává, zda správce daně může volit mezi vymáháním nedoplatku daňovou exekucí, či prostřednictvím výkonu rozhodnutí soudem či soudním exekutorem, když OSŘ tuto možnost de facto neumožňuje, pokud se jedná o exekuční titul, který lze vykonat podle daňového řádu. Odpověď zní ano, podle současné právní úpravy může výkon takového rozhodnutí provést buď sám, nebo prostřednictvím soudního exekutora.

Výše uvedené tři specifické exekuční řízení jsou ve vztahu speciality k OSŘ (expl. § 177 odst. 1 daňového řádu).

Rovněž právní normy upravující jiné oblasti mohou sloužit jako pramen práva pro vykonávací řízení, dochází-li při jejich aplikaci k vzájemné interakci, příp. střetu s normami civilního práva procesního. Typickým příkladem může být zákon č. 261/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), či zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník¹⁷ a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

¹³ KINDL, M., ŠÍMA, A., DAVID, O. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 65.

¹⁴ § 106 odst. 3 SpŘ.

¹⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 343.

¹⁶ § 175 et seq. daňového řádu.

¹⁷ Zrušen k 1. 1. 2014, nahrazen zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a novým občanským zákoníkem.

2.3 Zásady exekučního řízení v komparaci se zásadami civilního procesního práva

2.3.1 Základní zásady exekučního řízení

Exekuční řízení je ovládáno celou řadou zásad, které jsou v mnohém podobné, neli totožné s civilním právem procesním. Přináší však určitá specifika, některé zásady jsou dokonce výrazně až téměř zcela potlačeny, neboť účelem vykonávacího řízení není nalézání práva, ale jeho vynucení. Mnohé zásady také existují v logických protipólech a je na zvážení čtenáře jejich aplikace pro konkrétní oblast práva, jakkoli tato aplikace nemůže být apriorní a axiomatická. Teoretickým rozbohem uplatnění a smyslu zásad se zabývá J. Rödíg,¹⁸ na kterého odkazuje ve své práci J. Macur v části pojednávající o zásadách exekučního řízení.¹⁹ V tomto bodě rovněž odkazují na uvedené publikace.

Zcela eminentní význam má pro exekuční řízení zásada dispoziční. Mnohé další jsou v důsledku zachování legálního pořádku a nalézání práva očekávané, význam jiných je pro hospodárnost a rychlost exekučního řízení potlačen. K jednotlivým zásadám ve vztahu k exekučnímu řízení bude věnováno několik následujících krátkých odstavců.

2.3.1.1 Zásada dispoziční

Jak bylo výše řečeno, pro exekuční řízení je zásada dispoziční velmi významná. Její význam je podtržen faktem, že vykonávací řízení lze nařídit pouze na návrh oprávněného (s drobnými výjimkami, viz bod 3.2.1), který může *stricto sensu* s celým řízením disponovat (vzít svůj návrh zpět, navrhnout zastavení řízení, navrhnout způsob výkonu rozhodnutí v případě soudního výkonu, nelze pokračovat v řízení proti vůli oprávněného).²⁰ V menší míře je exekuční řízení ovládáno zásadou oficiality, tak v případě exekučního řízení nesporného, tedy zahajovaného bez návrhu (*ex offio* - z vlastního podnětu, z moci úřední), příkladně řízení o výchově nezletilých dětí (dle § 272 OSŘ), nebo také spojení řízení *ex lege* (§ 37 odst. 3 EŘ) *ad*.

¹⁸ Rödíg, J. *Die Theorie des gerichtlichen Erkenntnisverfahrens*. Berlin – Heidelberg – New York, 1973. S. 105-106.

¹⁹ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 57.

²⁰ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 34.

2.3.1.2 Další zásady

Pro exekuční řízení jako řízení vykonávací a donucovací je zásada legálního pořádku rovněž velmi podstatná (a s ní související zásada legálního očekávání, tzv. zásada předvídatelnosti, která i úzce souvisí se zásadou poučovací, viz níže). Účastníci musí disponovat právní jistotou, že soud bude v jednotlivých fázích exekučního řízení postupovat podle zákonných pravidel (kupř. soudní exekutor nemůže činit kroky k prodeji nemovitosti, není-li exekuce pravomocně nařízena, apod.), že exekuční titul a návrh obsahuje všechny stanovené formální náležitosti a soud se jimi bude řídit, apod.

Zásada ústnosti, zásada veřejnosti a zásada projednací jsou výrazně omezeny, neboť ačkoli § 116 OSŘ říká, že jednání je veřejné, tj. že každý má přístup k jednání soudu (samozřejmě se stanovenými výjimkami), aniž by musel prokazovat nějaký zvláštní právní zájem, tak § 55b odst. 2 EŘ stanoví (ve vztahu speciality k OSŘ) povinnost exekutora rozhodovat bez jednání, tedy neveřejně. Tato povinnost je dále zesílena institutem nahlížení do spisu, jež je umožněno pouze taxativně vymezeným oprávněným orgánům,²¹ resp. oprávněným osobám, kterými jsou oprávněný, povinný a další osoby, jež doloží právní zájem, případně vážné důvody.²² Oporou právě tvrzenému budiž i ust. § 253 OSŘ, kdy výkon rozhodnutí soud nařídí zpravidla bez slyšení povinného, ledaže to považuje za nutné. Zde je vytvořen prostor pro úvahu soudu a případný stěžovatel se nemůže domáhat zásady ústnosti ve smyslu čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR a čl. 38 odst. 2 LZPS, jak judikoval Ústavní soud.²³

Zásada vyšetřovací zcela náleží soudu, který zjišťuje postižitelný majetek a další hodnoty, exekučně postižitelné. Účastníci tak mohou činit podání, avšak neleží na nich břemeno důkazní (strana oprávněná označí zaměstnavatele, u kterého je povinný zaměstnán pro vydání exekučního příkazu srážkami ze mzdy, nemusí však dokládat pravdivost svého tvrzení, toto je povinen činit soud, kupř. součinnostmi třetích osob). Tato zásada zcela převažuje nad zásadou projednací, uplatňovanou především v řízeních sporných.

Zásada rovnosti (účastníků) je široce negativně medializovaná, což exekučnímu řízení ve svém důsledku pouze škodí. V současné době, kdy exekuční řízení doznává podstatných změn, mnohdy právě pro posílení ochrany práv účastníků, zejména povinného, jsme svědky doslova „honu na exekutory“, čemuž některé excesivní případy

²¹ § 95 odst. 1 EŘ.

²² § 95 odst. 3 EŘ.

²³ Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 280/95 ze dne 27. 3. 1996.

KURKA, V. Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. Praha: ASPI, 2005, s. 69.

jednotlivců (mediálně známý vykonavatel Marek Ředina) rozhodně neprospívají. Zásada rovnosti stran je samozřejmostí v moderním procesním právu,²⁴ soud v exekučním řízení vystupuje jako nezúčastněný, nezávislý orgán a účastníci mají rovné postavení.²⁵ Soudní exekutor je však (na rozdíl od soudu a soudních vykonavatelů placených státem) motivován odměnou z vymoženého plnění k rychlému vymožení pohledávky, proto dodržování této zásady je někdy problematické, avšak velmi žádoucí. Tímto se opět dotýkáme toho nejzásadnějšího rozdílu mezi výkonem rozhodnutí soudem a soudním exekutorem.

Se zásadou poučovací se setkáváme ve velké míře jak v řízení nalézacím, tak vykonávacím. Potřebu její přítomnosti lze dovodit již ze samotného znění čl. 36 LZPS, že každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Absence poučení vede často k úspěšným ústavním stížnostem. Zakotvení hledejme zejména v § 5 OSŘ,²⁶ příp. zvláštní poučovací povinnosti dle § 15, § 30, §43, § 118a OSŘ (spolu s § 119a OSŘ), a další.²⁷

2.3.1.3 Zásady specifické pro exekuční řízení

Hodně diskutovaná a novelami často zohledňovaná a rozšiřovaná je zásada ochrany práv povinného (nezabavitelná částka při srážkách ze mzdy, vyplacení životního minima při obstavení účtu, věci nepodléhající výkonu rozhodnutí, apod.), se kterou se budeme setkávat na mnoha místech této práce.

V praxi se často setkáváme se zásadou časové priority, která znamená postupné uspokojování pohledávek v zákonem stanoveném pořadí, kupř. podle dne doručení nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekučního příkazu.²⁸

O zásadě přednosti je pojednáno na jiném místě této práce (přednostní pohledávky, kupř. výživné, apod.)

Je vhodné do tohoto bodu zařadit i zásadu rychlosti a hospodárnosti, byť ta by měla být závazná pro jakékoli soudní řízení. Její význam nabývá na důležitosti v souvislosti s možností volby oprávněných, komu svěří výkon rozhodnutí, kterým disponují. Rozdíl v rychlosti a efektivnosti soudů a soudních exekutorů při výkonu

²⁴ Zakotvena v čl. 37 LZPS, příp. čl. 96 Ústavy ČR.

²⁵ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 68.

²⁶ Resp. § 254 odst. 3 OSŘ ohledně výkonu rozhodnutí.

²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 251/2012 ze dne 26. 9. 2013.

²⁸ GROSSOVA, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 101.

rozhodnutí je alarmující až propastný. Na tento fakt dynamicky reagují oprávnění. De lege ferenda by tento rozdíl měl být řešen také zákonodárcem při budoucí konstrukci rozdělení jednotlivých kompetencí.

3. Obecně o výkonu rozhodnutí

3.1. Obecně o výkonu rozhodnutí

Řízení nalézací a řízení exekuční (vykonávací) jsou obě součástí civilního procesního práva. Tvoří tak jediný celek, avšak existují paralelně vedle sebe a jsou relativně samostatně upraveny. Vykonávací řízení nastupuje po řízení nalézacím, ale obě řízení mohou stát osamoceně. Tak po splnění povinnosti, stanovené v nalézacím řízení, již exekuční řízení nenastupuje (došlo k soluci, neboli splnění závazku, také při rozvodu manželství, tedy tehdy, je-li účastník dostatečně chráněn již samotným rozhodnutím).²⁹ Zároveň v některých specifických případech nemusí vykonávacímu řízení předcházet řízení nalézací (kupř. vydání rozhodnutí jiným orgánem než soudem).³⁰ Vynutitelnost práva prostřednictvím exekučního řízení (a prostřednictvím oprávněných orgánů) je základním kamenem moderních právních vztahů, neboť k čemu by nám byla platná norma (neúplná, imperfektní), která by byla nezávazná, jejíž porušení by nebylo jak sankcionovat, nebo jejíž plnění by nebylo jak vynutit. Potřeba zákonné úpravy prosazení práv, jejich zajištění, resp. vynucení, je zřejmá již od dob římského práva a Zákona 12 desek (viz krátké historické okénko v bodě 2.1.1), a dnes ji řeší zejména OSŘ ve spolupráci s EŘ.

V řízení nalézacím soud (správní orgán, rozhodce, etc.) rozhodne, co je právem, a na čí straně je právo.³¹ Pokud nedojde k dobrovolnému splnění stanovené povinnosti,³² přichází na řadu řízení vykonávací, exekuční, jež znamená vynucení si splnění povinnosti prostřednictvím státní moci, případně přeneseně soudním exekutorem, na kterého soud deleguje pravomoc. Výkon rozhodnutí byl v minulosti svěřen výhradně soudům, po roce 1989 jej zčásti převzali správce daně a orgány veřejné správy (správní, resp. daňová exekuce – viz výše)³³ a především soukromí soudní exekutoři.

Aktuální stav (rok 2013) představuje již zmíněné ust. § 251 odst. 2 EŘ, podle kterého soud nenařizuje výkon rozhodnutí exekučních titulů, které lze vykonat daňovou nebo správní exekucí (soudním exekutorem ale výkon těchto rozhodnutí umožněn je).

²⁹ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 11.

³⁰ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 11.

³¹ GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 21.

³² Typicky splněním povinnosti něco dát (dare), něco konat (facere), něčeho se zdržet (non facere/omittere), nebo něco strpět (pati).

³³ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 343.

Že se jedná o dvě relativně samostatná řízení, dokládá i fakt, že pro vykonávací řízení by měla být právním zástupcem účastníka (advokátem) předložena nová plná moc.

3.2 Procesní podmínky

3.2.1 Stručná charakteristika podmínek řízení

Aby mohlo exekuční řízení *de lege lata* probíhat, musí být splněny zákonem stanovené podmínky. V souladu s právní naukou je dělíme na odstranitelné a neodstranitelné. Soud k nim přihlíží *ex offio* během celého řízení, neboť „*s ohledem na obecné ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ se zákonná úprava podle § 103 OSŘ vztahuje také na řízení exekuční, v němž se proto uplatňují podmínky exekučního řízení podobně jako v řízení nalézacím*“.³⁴ V důsledku nedostatku procesní podmínky řízení nesmí být exekuce nařízena.³⁵ Pokud nařízena je, pak musí být zastavena.³⁶

3.2.2 Návrh na nařízení výkonu rozhodnutí

Návrh je základním stavebním kamenem exekučního řízení.³⁷ Jeho neexistence nebo neodstranitelné vady (či neodstraněné) zakládají nesplnění nutné procesní podmínky řízení. Výkon rozhodnutí lze nařídit jen na návrh oprávněného. Znamená to, že výkon rozhodnutí bez návrhu nelze nařídit, rovněž jako, že nikdo jiný, vyjma oprávněného, k tomu nemá pravomoc.³⁸ Navzdory této vžitě a široce uplatňované zásadě bylo možné do 31. 12. 2013 nařídit výkon rozhodnutí *ex offio*, soudem, v případech výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí.³⁹

Návrh na výkon rozhodnutí musí vyjma obecných náležitostí⁴⁰ obsahovat zákonem stanovené požadavky, kterými jsou zejména existence příslušného exekučního titulu spolu s jeho vykonatelností. Musí však dle OSŘ obsahovat i způsob, který má být při výkonu rozhodnutí zvolen. Zvolený způsob by měl být vhodný a přiměřený, může se jednat i o

³⁴ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 70.

³⁵ § 104 OSŘ, resp. § 39 EŘ.

³⁶ § 268 OSŘ, resp. § 55 EŘ.

³⁷ V souladu s výše uvedenou zásadou dispozitivnosti.

³⁸ § 261 odst. 1 OSŘ, resp. § 37 odst. 1 EŘ, který ještě rozšiřuje okruh osob, oprávněných podat návrh na nařízení exekuce o procesní nástupnictví.

³⁹ § 272 et seq. OSŘ účinného do 31.12.2013.

⁴⁰ Pro jakékoli podání ve smyslu § 42 odst. 4 OSŘ.

více způsobů navržených oprávněným současně, či postupně.⁴¹ Podle EŘ ale není nutnou podmínkou (a dokonce ani žádoucí) stanovení způsobu provedení exekuce. Je tak ponechána možnost volby na soudním exekutorovi, který ze své činnosti sám nalézá nejvhodnější z možných způsobů (viz § 58 EŘ). Tato „možnost volby“ přináší větší míru vynutitelnosti práva pro oprávněného s ohledem na rychlost a účelnost postupu exekutora, pochopitelně také s ohledem na zásadu přiměřenosti.⁴²

3.2.3 Pravomoc soudu

Pravomoc soudu ve vykonávacím řízení patří mezi neodstranitelné procesní podmínky a je upravena zejména v § 7 OSŘ. Tak není kupř. možné žádat rektora univerzity, aby nařídil výkon rozhodnutí, které vydal soudní orgán státu, s nímž navíc nemá ČR sjednánu mezinárodní smlouvu o uznávání a výkonu rozhodnutí. Pravomocí tak rozumíme „*okruh záležitostí, které soudy projednávají a o kterých rozhodují v civilním procesu*“.⁴³ Do pravomocí soudu, resp. soudního exekutora, tak zařadíme vykonatelná rozhodnutí subjektů, taxativně vymezených v § 274 odst. 1 OSŘ, resp. § 40 odst. 1 EŘ.

3.2.4 Příslušnost soudu

Věcně příslušným je vždy okresní soud (pro účely exekučního řízení dle EŘ tzv. exekuční soud),⁴⁴ bez ohledu na to, který soud rozhodoval v nalézacím řízení. Oprávněný tedy nemůže podat návrh na nařízení exekuce k soudu krajskému, neboť tento není ve věci řízení o výkon rozhodnutí věcně příslušný. Věcná příslušnost patří mezi neodstranitelné procesní podmínky řízení (blíže § 252, § 104a OSŘ) a soud k ní přihlíží před nařízením výkonu rozhodnutí.

Místně příslušným je obecný soud povinného (tedy konkrétní okresní, či obvodní soud). K tomuto pravidlu existuje několik výjimek, jež zmiňují odstavce 2 až 5 § 252 OSŘ.

Dotčený soud může vyslovit svoji nepřislušnost, neboť se jedná o neodstranitelnou podmínku řízení, a předat věc k řízení věcně či místně příslušnému soudu.

⁴¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 355, resp. TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 86.

⁴² KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 378.

⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 64.

⁴⁴ Upraven v EŘ formou tzv. legislativní zkratky, již od účinnosti zákona č. 120/2001 Sb., dnes v § 7.

3.2.5 Způsobilost být účastníkem

Způsobilost být účastníkem řízení má podle § 19 OSŘ ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti. Jak potom chápat situaci, kdy účastníkem řízení je kupř. správce daně, který právní subjektivitou nedisponuje? Tento představuje výjimku z právě uvedeného, neboť zákon mu přiznává způsobilost být účastníkem vykonávacího řízení navzdory faktu, že právní subjektivitu nemá.⁴⁵ Stejně jako výše uvedené, i tato patří mezi neodstranitelné procesní podmínky, a je upravena především v § 19 OSŘ v návaznosti na § 254 OSŘ.

3.2.6 Procesní způsobilost

Procesní způsobilost můžeme charakterizovat jako způsobilost mít procesní práva a povinnosti, způsobilost samostatně jednat před soudem. V plném rozsahu se jí nabývá zpravidla dosažením zletilosti (FO), či dnem vzniku (PO). V praxi se často setkáváme se zákonnými zástupci (rodiči), právními zástupci, opatrovníky, zmocněnci (resp. statutárním orgánem), ti všichni mají na základě procesní plné moci (příp. rozhodnutí soudu) způsobilost zastupovat účastníka, jenž procesní způsobilost nemá. Jedná se o odstranitelnou procesní podmínku, jejíž nedostatek bývá v praxi často řešen ex post. Zákonnou úpravu hledejme v § 19 a § 20 OSŘ, resp. § 254 OSŘ.

3.2.7 Průkaz plné moci

Tato podmínka úzce souvisí s předcházející, je odstranitelná, znamená povinnost zástupce účastníka doložit plnou moc ve stanovené (soudcovské) lhůtě. Do splnění této povinnosti ve lhůtě se na něj hledí, jakoby plnou mocí disponoval. K tomuto viz ust. § 24 a násl. OSŘ, § 28 OSŘ a konečně § 254 OSŘ.

3.2.8 Litispence, res iudicata

Překážku věci zahájené (litis pendens) a překážku věci rozsouzené (rei iudicatae) řadíme mezi procesní podmínky neodstranitelné, již ze samé podstaty věci (§ 83 OSŘ, § 159a OSŘ a § 254 odst. 1 OSŘ). Musí se vždy jednat o tytéž účastníky, tutéž pohledávku (pohledávku přisouzenou stejným exekučním titulem), tentýž předmět výkonu (nárok na mzdu, apod.) a konečně totožný způsob výkonu (srážky ze mzdy).⁴⁶ Po pravomocném zastavení předchozí exekuce je ale možno podat nový návrh, neboť závaznost obsahu

⁴⁵ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 78.

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1751/2002 ze dne 25.09.2003 (Kurka 63 a také 253).

rozhodnutí v nařízení výkonu zastavením zanikla. Z judikatury nebylo jednoznačné, zda se jedná o litispendenci, pokud je nařízen výkon rozhodnutí soudem určitým způsobem, a následně též výkon rozhodnutí podle EŘ, kdy způsob bude až následně stanoven v konkrétním exekučním příkazu soudního exekutora. Protichůdné názory nižších soudních instancí sjednotil až Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 25. 9. 2003.⁴⁷ Identita věci se tedy projevuje až postupně.⁴⁸ Res iudicata se užije i na vykonatelná soudní rozhodnutí členského státu EU, jež jsou vykonatelná a uznaná i v ČR na základě nařízení Rady ES č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I).⁴⁹

3.3 Účastníci řízení

3.3.1 Kdo může být účastníkem řízení

Účastníkem exekučního řízení může být pouze ten, kdo má způsobilost být účastníkem soudního řízení, kdo má slovy § 19 OSŘ způsobilost mít práva a povinnosti, jakkoli z právě uvedeného existuje ne nepodstatná výjimka, uvedená výše v bodě 3.2.5. Za účastníky vykonávacího řízení jsou zákonem označeni oprávněný a povinný⁵⁰ a manžel povinného.⁵¹ Otázku věcné legitimace zkoumá soud při rozhodování o nařízení exekuce⁵² a bývá většinou dána již samotným exekučním titulem. Dále se soud zabývá aktivní a pasivní legitimací účastníků. Věcná legitimace účastníků není procesní podmínkou, ale může být důvodem k zamítnutí návrhu na nařízení exekuce nebo zastavení řízení (je-li již nařízeno).⁵³ I neplatnost návrhu nezakládá pochybnost v označení stran řízení (oprávněný/povinný). OSŘ připouští účastenství vedlejšího účastníka, tedy osoby, která má právní zájem na výsledku řízení (a prokáže jej), avšak

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1751/2002 ze dne 25. 9. 2003.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1082/2004 ze dne 14. 10. 2004.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 273/2012 ze dne 27. 11. 2013.

⁵⁰ § 255 OSŘ, resp. § 36 EŘ.

⁵¹ buď na základě § 255 odst. 2 OSŘ, resp. § 36 odst. 2 EŘ jsou-li postíženy majetkové hodnoty náležející do SJM, nebo na základě § 255 odst. 3 OSŘ (EŘ nezmiňuje) jsou-li postíženy majetkové hodnoty manžela povinného za účelem vydobytí závazku náležejícího do SJM.

⁵² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 60.

⁵³ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 47.

toto se týká pouze řízení nalézacího. Ne už tak v případě společenství účastníků podle § 91 OSŘ⁵⁴ (nelze zaměňovat se SJM).

3.3.2 Oprávněný

Oprávněným je ten, kdo sám sebe v exekučním návrhu za oprávněného označí. Do rozhodnutí soudu o věcné (aktivní) legitimaci účastníka (soud pouze označí strany, nejedná se o rozhodnutí ve věci aktivní legitimace, ledaže by soud rozhodoval v nalézacím řízení, zda tu právo nebo způsobilost mít práva je, či není) je za oprávněného považován, jedná se o procesní vymezení účastenství.⁵⁵ Soud tak může vydat usnesení, jímž odmítne návrh na nařízení exekuce, neboť oprávněný není aktivně legitimován. V tomto bodě můžeme konstatovat, že navrhovatel se oprávněným nestal. Oprávněným je tedy ten, kdo svým jménem podal návrh na výkon rozhodnutí, a jemuž svědčí právo z exekučního titulu,⁵⁶ a pomineme-li změnu účastníků formou univerzální nebo singulární sukcese (bod 3.3.5). Někteří autoři za účastníky označují rovněž další osoby, jejichž práv se exekuční řízení dotýká (zaměstnavatel-plátce mzdy při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, apod.).⁵⁷

3.3.3 Povinný

Per analogiam k bodu 3.3.2 je povinným ten, kdo je v návrhu takto označen. Soud postupuje obdobně a zkoumá tak věcnou legitimaci účastníka (tentokráte pasivní), tj. jedná-li se o osobu, které bylo uloženo splnění povinnosti exekučním titulem.

3.3.4 Manžel povinného

Na straně povinné může (a podle § 255 odst. 2 OSŘ, resp. § 36 odst. 2 EŘ musí) být účastníkem i manžel povinného. Ten se stává účastníkem, jsou-li nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty nebo práva náležející do SJM.⁵⁸ Postižení výlučného majetku (typicky účet u peněžního ústavu) manžela povinného jako nový procesní institut je podrobněji zpracován v části páté. Takto je dnes možné pro vydobytí společného závazku (tedy závazku náležejícího do SJM) postihnout i majetkové hodnoty

⁵⁴ GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 66.

⁵⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 346.

⁵⁶ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 178.

⁵⁷ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 49.

⁵⁸ Dříve bezpodílového spoluvlastnictví.

manžela, kupříkladu peněžní prostředky na jeho účtu.⁵⁹ Účastenství manžela vzniká ex tunc. Novinkou opravdu ještě horkou je postižení společného jmění manželů pro vydobytí závazku, jenž vznikl jednomu manželu, ovšem ještě před uzavřením manželství.⁶⁰

3.3.5 Procesní nástupnictví

Ke změně v osobě účastníka řízení univerzální⁶¹ nebo singulární⁶² sukcesí může dojít na straně povinné i oprávněné po vydání exekučního titulu. Rozhodující v tomto případě není nabytí právní moci exekučního titulu, neboť soud je svým rozhodnutím (vyhlášením usnesení) vázán.⁶³ Nařídí výkon rozhodnutí ve prospěch jiného subjektu nebo proti jinému subjektu, než jací jsou v exekučním titulu označeni, tak musí být dostatečně prokázán.⁶⁴ Odstavce 4 a 5 (§ 36 EŘ) ale na rozdíl od OSŘ hovoří jak o přechodu práva, tak o převodu. Na základě ustáleného výkladu můžeme ustanovení § 256 OSŘ použít i na převod práva v důsledku právního úkonu.⁶⁵

3.3.6 Zastoupení účastníka

Osoba, jež má způsobilost mít práva a povinnosti (u FO), jež má způsobilost být účastníkem řízení, však nemusí být nadána procesní způsobilostí. Obecnou úpravu zastoupení účastníků nalezneme v normách hmotného práva. Zastoupení rozlišujeme na základě zákona (rodiče, poručník),⁶⁶ na základě rozhodnutí soudu (opatrovník pro FO i PO) a na základě plné moci (advokát, notář, patentový zástupce, obecný zmocněnec).

3.4 Exekuční titul

3.4.1 Exekuční tituly

Exekuční titul bychom s trochou nadsázky mohli označit alfou a omegou exekučního řízení. Bez exekučního titulu (jeho konkretizace v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce) nelze podat návrh na výkon rozhodnutí (ovšem, podat jej lze, ale

⁵⁹ § 255 odst. 3 OSŘ.

⁶⁰ § 262a OSŘ ve znění účinném od 1. 1. 2014.

⁶¹ Přechod a převod veškerého jmění, na základě právní události – smrt FO, zánik PO.

⁶² Přechod a převod pouze části jmění, na základě právního úkonu účastníka – cese, prodej.

⁶³ § 156 odst. 3, 170 odst. 1 OSŘ.

⁶⁴ § 256 OSŘ, resp. § 36 EŘ.

⁶⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 179.

⁶⁶ Rodiče povinného dle § 892 NOZ, příp. poručník, ale také opatrovník, člen orgánu podle § 151 a § 161 NOZ, (dříve statutární orgán), vedoucí organizační složky, prokurista (§ 450 NOZ), také Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

se zlou bychom se potázali). Exekuční titul je autoritativně uznaný vymahatelný nárok, jenž je vykonatelný. Exekučním titulem jinými slovy rozumíme „*veřejnou listinu, které právní úprava přiznává způsobilost být podkladem pro zahájení řízení o výkon rozhodnutí nebo řízení exekučního*“.⁶⁷ Vykonatelnost (způsobilost k nucenému uskutečnění) rozhodnutí je dána nabytím právní moci. Nabytí právní moci nastává okamžikem vyčerpání řádných opravných prostředků, pokud byly uplatněny a pokud jsou procesním právem poskytovány, případně že se jich účastníci vzdali.⁶⁸ Potud vykonatelnost formální. Materiální je splněna, jestliže exekuční titul obsahuje přesnou individualizaci účastníků, přesné vymezení práva a jemu odpovídající povinnosti, která má být vymožená, rozsah vymáhané povinnosti a lhůtu pro její splnění. Vymezení materiálních náležitostí exekučního titulu nalezneme v § 261a OSŘ. Vykonatelnost rozhodnutí je nezbytnou podmínkou pro výkon tohoto rozhodnutí v exekučním řízení.⁶⁹ Taxativní výčet poskytuje jak OSŘ (§ 274 odst. 1), tak EŘ (§ 40). Výkladem lze nahlédnout, že okruh exekučních titulů je v obou řádech téměř totožný.⁷⁰ Které rozhodnutí je, respektive může být exekučním titulem, je předmětem rozsáhlé materie judikátů českých soudů.

Třídění jednotlivých exekučních titulů kopíruje systematiku EŘ, neboť lépe reflektuje novou právní úpravu po rekonstrukci soukromého práva.

3.4.1.1 Vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora

Pod vykonatelná rozhodnutí soudu, a tedy rozhodnutí vydaná v civilním soudním řízení, řadíme rozsudek, usnesení, platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, evropský platební rozkaz a směnečný a šekový platební rozkaz.

Jaká rozhodnutí soudní rozhodnutí však nelze vykonat? Pomůžeme si negativním vymezením pojmu – nelze vykonat rozhodnutí o osobním stavu (rozvod manželství), určovací rozhodnutí (že nějaké právo či povinnost tu je, či není) a rozhodnutí nahrazující projev vůle. Rovněž pokud došlo k dobrovolnému plnění toho, co bylo v nalézacím řízení uloženo.⁷¹

Může být příkaz soudního exekutora k úhradě nákladů exekuce vykonatelným exekučním titulem? Zřejmě ano, jak bude vysvětleno níže v bodě 4.1.3.1.

⁶⁷ SCHNEIDER, M. Přeshraniční výkon rozhodnutí s přihlédnutím ke vztahu mezi ČR a Polskem. *Komorní listy*. II/2012. Brno: EK ČR, 2012, s. 16.

⁶⁸ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 33.

⁶⁹ HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 2. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 01.09.2004. Praha: LINDE Praha, 2004, s. 55.

⁷⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 209.

⁷¹ KINDL, M., ŠÍMA, A., DAVID, O. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 307.

3.4.1.2 *Vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení*

Jistě pochopíme, že není možné vykonávat v exekučním řízení uložené tresty odnětí svobody. Bude se tak jednat spíše o výkon rozsudků, které přiznávají povinnému (obžalovanému) povinnost náhrady škody,⁷² příp. náhrady nákladů řízení.⁷³ Výkon rozsudků na peněžité plnění v trestním řízení bude napříště řešen nařízením výkonu náhradního trestu odnětí svobody. Exekuce na peněžité plnění dle OSŘ tak připadá v úvahu pouze u rozsudků vydaných do 31. 8. 1995.⁷⁴

3.4.1.3 *Vykonatelný rozhodčí nález*

Vykonatelný rozhodčí nález, na který explicitně pamatuje § 40 odst. 1 písm. c) EŘ, bychom v § 274 odst. 1 OSŘ zařadili pod písmeno h), jako jiné vykonatelné rozhodnutí, jehož soudní výkon je zákonem připuštěn, neboť OSŘ disponuje toliko speciálním ustanovením⁷⁵ pro výkon rozhodnutí rozhodčích komisí.⁷⁶ Projednávání pracovních sporů rozhodčími komisemi bylo k 1. 2. 1991 zrušeno,⁷⁷ avšak pro zachování právní jistoty zůstává v platnosti. Stejně je to i s následujícím písmenem zmíněného paragrafu ohledně státních notářství (nelze zaměňovat s následujícím bodem).

Rozhodčí nález musí být vydán v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, který upravuje rozhodování stálých rozhodčích soudů, rozhodců a již zmíněných rozhodčích komisí. Není bez zajímavosti nedávná novela tohoto zákona, která stanovila povinnost rozhodce být právnický vzdělán pro oblast spotřebitelských sporů.⁷⁸ V případě neplatnosti tzv. „rozhodčí doložky“, tedy že výběr rozhodce se neuskutečnil podle transparentních pravidel, nebude jím vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem.⁷⁹

⁷² § 121 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád.

⁷³ § 151 et seq. trestního řádu.

⁷⁴ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 20.

⁷⁵ § 274 odst. 1 písm. c) OSŘ.

⁷⁶ Jedná se o rozhodnutí rozhodčí komise pro rozhodování pracovních sporů a nikoli vydané v rámci spolkové samosprávy podle § 265 NOZ, jež jsou nově exekučním titulem, ovšem zařadili bychom je opět pod písm. h) zmiňovaného ustanovení.

⁷⁷ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 25.

⁷⁸ § 35b odst. 1 písm. c) rozhodčího řádu.

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013.

3.4.1.4 Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

Notářský zápis sepsaný podle zvláštního předpisu⁸⁰ představuje smluvní exekuční titul, tedy vykonatelnou dohodu, jež je podmíněna předchozím hmotněprávním titulem. Nahrazuje tak rozhodnutí soudu či jiného státního orgánu.⁸¹ Na tomto místě bychom do 31. 12. 2013 ještě zmínili exekutorský zápis, ten však po novele č. 396/2012 Sb. již exekučním titulem není. Notářské zápisy se týkají závazků ke splnění peněžité povinnosti, k níž se dlužník v notářském zápise zaváže. Notářský zápis musí obsahovat svolení účastníka, aby byl podle tohoto zápisu případně nařízen a proveden výkon rozhodnutí. Podmínka svolení vykonatelnosti určitě není podmínkou platnosti notářského zápisu, ale je nezbytnou, aby daný notářský zápis mohl být vykonán, aby byl způsobilý být exekučním titulem.⁸² U notářských zápisů rovněž platí podmínka vykonatelnosti (formální i materiální).⁸³ Notářské zápisy (stejně jako zápisy exekutorské v minulosti) nemají povahu rozhodnutí, jsou veřejnými listinami⁸⁴, a zároveň nepředstavují překážku litispendence.⁸⁵

3.4.1.5 Vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci

Tato skupina exekučních titulů je velmi rozsáhlá, neboť zahrnuje exekuční tituly jak podle správního řádu, tak daňového řádu, ale i celou řadu dalších rozhodnutí kupř. ve věci nedoplatků na nemocenském a důchodovém pojištění,⁸⁶ nezaplacení poplatku za svoz komunálního odpadu stanoveného obcí, a mnohé jiné. Daňový řád tak třeba říká, že exekučním titulem je

- a) výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní,
- b) vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění, nebo
- c) vykonatelný zajišťovací příkaz.

Dalším z mnoha příkladů budiž kupř. rozhodnutí děkana fakulty o poplatcích spojených se studiem,⁸⁷ kdy Nejvyšší soud dovodil, že děkan fakulty v tomto případě

⁸⁰ § 71a – 71c zákona ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

⁸¹ JINDŘICH, M. Úvaha o smluvních exekučních titulech. *Komorní listy*. II/2010. Brno: EK ČR, 2010, s. 5.

⁸² srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 813/98 ze dne 25. 9. 2000 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2020/98 ze dne 14. 4. 1999.

⁸³ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 24.

⁸⁴ Srov. derogovaný § 79 odst. 7 EŘ.

⁸⁵ *Komorní listy*. Judikatura: Exekutorský a notářský zápis jako exekuční titul. II/2010. Brno: EK ČR, 2010, s. 26 - usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. října 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000.

⁸⁶ Podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

⁸⁷ Podle § 58 odst. 3 a 4 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

vystupuje coby orgán veřejné moci a jeho pravomocné (a vykonatelné) rozhodnutí má způsobilost být exekučním titulem.⁸⁸

3.4.1.6 Jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny (jejichž výkon připouští zákon)

Takovými mohou být kupř. platební výměry zdravotních pojišťoven, neboť zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, definuje (prozatím) vykonatelnost platebního výměru, výkazu nedoplatků a rozhodnutí ve věci uložení pokuty (§ 53 výše zmíněného zákona). Také další rozhodnutí služebních orgánů, např. Bezpečnostní informační služby, Policie ČR, ad.⁸⁹ Listinou může být seznam přihlášek konkurzních věřitelů, pokud pohledávka nebyla úpadcem popřena, a zároveň může po skončení konkurzu být exekučním titulem.⁹⁰ Do tohoto bodu bychom zařadili i rozhodnutí rozhodčích komisí, na něž pamatuje § 274 odst. 1 písm. c) OSŘ (viz výše bod 3.4.1.3), případně další rozhodnutí (nařízení Brusel I). Exekuci titulů vydaných v zemích Evropských společenství zajišťuje mimo jiné nařízení č. 805/2004 o zavedení Evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky. Tento zakotvuje princip přednosti unijního práva před právem národním.⁹¹ Více v bodu o změně kompetencí soudů a soudních exekutorů č. 5.2.

3.4.2 Neplatnost exekučního titulu.

Neplatnost exekučního titulu (kupř. je-li dána pravomoc nalézacího soudu) zkoumá exekuční soud před nařízením výkonu rozhodnutí (či pověřením soudního exekutora) jako jednu z procesních podmínek vykonávacího řízení. Nedostatek pravomoci soudu (u rozhodčího nálezu jako exekučního titulu kupř. nedostatek pravomoci rozhodce, na základě neplatně sjednané rozhodčí doložky) v nalézacím řízení je důvodem pro zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Jak je to ovšem v případě neplatnosti exekučního titulu, jež se vyjeví až po nařízení? Je soud oprávněn platnost exekučního titulu zkoumat? Dle některých autorů zřejmě není (Tripes 11, resp. Zahradníková 356). Ač k této problematice existuje četná protichůdná judikatura, autor zastává názor, že soud (soudní exekutor) by měl v průběhu řízení kdykoli testovat podmínky řízení ex off. Pokud zjistí právě třeba neplatnost exekučního titulu, pak je jeho povinností exekuční

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2386/2012 ze dne 25. 9. 2012.

⁸⁹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 41.

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 374/2010 ze dne 14. 3. 2012.

⁹¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 213.

řízení zastavit pro existenci neodstranitelné procesní podmínky řízení. V soudní praxi je v poslední době zřejmá tendence k zastavování takových řízení, pokud je důvodné podezření na neplatnost exekučního titulu, kdy soudy tuto neplatnost uvádějí ve zdůvodnění zastavení řízení.⁹² Exekuční soud však nerozhoduje o právech v prvoinstančním řízení, není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí nebo jiného titulu.⁹³ Obsahem rozhodnutí, jehož výkon se navrhuje, je soud vázán a je povinen z něj vycházet.⁹⁴

3.5 Postavení soudního exekutora v civilním procesním právu

Institut soukromého (nebo chcete-li nezávislého) soudního exekutora se zrodil zcela novým (ač vzhledem k trochu vzdálenější minulosti znovuzrodil) zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, který je ve vztahu speciality k OSŘ. Soud tak delegoval část pravomocí na soudní exekutory.⁹⁵ Zavedl dvoukolejnost, která se spolu se zavedením správní a daňové exekuce rozrostla na koleje tři. Oprávněný tak měl možnost volit mezi třemi vykonavateli rozhodnutí, kterým disponoval. Exekuční řád si neklade za cíl uceleně upravit materii exekučního (vykonávacího) řízení, jako spíše definuje postavení soudního exekutora, jeho zaměstnanců, kárnou odpovědnost, zčásti i průběh exekučního řízení, a samozřejmě i některá specifika. Způsoby provedení exekuce, instituty zastavení, odkladu a mnoho dalších si „vypůjčuje“ z OSŘ.⁹⁶ Po novele č. 396/2012 Sb. došlo s ohledem na nesrovnatelně vyšší míru vymahatelnosti k přesunu některých kompetencí od exekučních soudů směrem k soudním exekutorům, ti tak nabyli na většího významu. K tomuto dále v části páté.

⁹² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 111 a 114.

⁹³ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 356.

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 554/2002 ze dne 25. 10. 2002 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2020/98 ze dne 14. 4. 1999.

⁹⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 410.

⁹⁶ Srov. § 11 vyhl. č. 418/2001 Sb. či § 52 odst. 1 EŘ.

4. Způsoby exekuce a průběh exekučního řízení

4.1 Nařízení, provedení, náklady

4.1.1 Nařízení výkonu rozhodnutí

Před samotným nařízením výkonu rozhodnutí probíhají ještě nečetné činnosti soudu.⁹⁷ Zákon nechává na volném uvážení soudu (resp. předsedy senátu), zda na požádání oprávněného vyzve povinného k dobrovolnému splnění povinnosti.⁹⁸ Druhým institutem (po novele zákonem č. 30/2000 Sb. výrazněji rozšířeném) je prohlášení o majetku. K prohlášení o majetku je povinný soudem předvolán se všemi procesními důsledky,⁹⁹ a činí jej formou výslechu.¹⁰⁰ Posledním je pomoc soudu při zjišťování bydliště povinného, příp. identifikace plátce mzdy a účtu u peněžního ústavu.

Soud před rozhodnutím o návrhu na nařízení exekuce (před vydáním pověření), zkoumá, zda jsou splněny procesní podmínky pro nařízení výkonu rozhodnutí (bod 3.2). Mezi tyto patří především existence návrhu na výkon rozhodnutí (návrh na nařízení exekuce). Návrh musí obsahovat náležitosti stanovené zákonem (více bod 3.2.2). Musí tedy být přiložen stejnopis rozhodnutí (exekuční titul),¹⁰¹ jeho vykonatelnost (formální, materiální), zda byl vydán orgánem, do jehož pravomoci jej zákonodárce svěřil. Soud mimo návrh zkoumá věcnou legitimitaci účastníků, zda návrh obsahuje způsob výkonu rozhodnutí (pokud jde o výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky), nebo také vhodnost a přiměřenost (rozsah) zvoleného způsobu výkonu rozhodnutí, představující opět výjimku z dispoziční zásady v zájmu ochrany práv povinného.¹⁰² Oprávněný není povinen dokládat vhodnost navrženého způsobu, kdy břemeno tvrzení a důkazní leží na povinném.¹⁰³ Rovněž tak je třeba posoudit vhodnost byť nepřiměřeného způsobu výkonu rozhodnutí, když není jiného, alternativního způsobu.¹⁰⁴ Soud zkoumá

⁹⁷ § 259 et seq. OSŘ.

⁹⁸ Nelze směřovat s předžalobní výzvou, jež je obligatorní, a tuto má povinnost zaslat věřitel (nikoli soud) dlužníkovi před podáním žaloby, nebo případně s výzvou ke splnění vymáhané povinnosti spolu se sníženými náklady exekuce, jež je zaslána povinnému po zahájení exekučního řízení a vydání pověření exekutora.

⁹⁹ Může vést až k předvedení ve smyslu § 52 OSŘ.

¹⁰⁰ O čemž soud sepíše protokol.

¹⁰¹ Stejnopis nemusí být přiložen, pokud o věci rozhoduje tentýž soud, který rozhodoval jako soud prvního stupně, pak jen potvrdí v návrhu razítkem existenci exekučního titulu.

¹⁰² GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 88.

¹⁰³ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 118.

¹⁰⁴ KURKA, V. tamtéž.

pochopitelně i otázku listispendence a rei iudicatae, případně není-li již právo prekludováno, k promlčení soud při nařízení výkonu rozhodnutí nepřihlíží.¹⁰⁵

Soud však v této fázi není oprávněn zkoumat věcnou správnost rozhodnutí, jež má být vykonáno, ani kupř. zda již nebyla pohledávka splněna. Tyto mohou být následně podnětem k řízení o zastavení výkonu rozhodnutí.

Činnosti soudního exekutora po zahájení exekučního řízení, avšak před tím, než byl soudem pověřen provedením exekuce, jsou nepochybně exekuční činností, neboť jsou ze zákona nezbytné k nucenému uspokojení pohledávky oprávněného.¹⁰⁶

Po splnění uvedených podmínek nařídí samosoudce (příp. častěji vyšší soudní úředník) usnesením výkon rozhodnutí, jež je třeba doručit účastníkům (dle právní úpravy od 1. 1. 2014 stran soudních exekutorů pouze vydá pověření, které není třeba účastníkům doručovat). Je-li návrhu plně vyhověno, nemusí obsahovat odůvodnění.

Nařídít a provést exekuci lze pouze na návrh (s výjimkou bodu 3.2.2) a jen způsoby uvedenými v zákoně. Soud (a další vykonavatelé rozhodnutí) tak má na výběr, jaký konkrétní způsob výkonu rozhodnutí zvolí. Právo volby (či doporučení, když budeme detailisté) svědčí oprávněnému, ač nařízení samotné je pravomocí soudu. Může však volit jen ze zákonem stanovených způsobů (viz dále bod 4.2). Návrh by měl být podán písemně, ovšem zákon povoluje i podání jinými způsoby, pokud jsou ve lhůtě řádně doplněna dle § 42 odst. 1, 3 OSŘ (srov. bod 7.6).

Proti nařízení výkonu rozhodnutí (jako usnesení soudu prvního stupně – což je důkazem, že vykonávací řízení stojí vedle řízení nalézacího, nebo spíše je další v řadě, nikoli nad ním) se lze bránit řádnými i mimořádnými opravnými prostředky (odvolání, dovolání). Snadno dovodíme, že opravné prostředky jsou přípustné i proti „nenařízení“ výkonu rozhodnutí, tedy usnesení, kterým je návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítnut. Zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nezakládá překážku věci rozsouzené.¹⁰⁷ Dlužno podotknout, že institut odvolání proti usnesení o nařízení exekuce a pověření soudního exekutora jejím vedením již v nejnovější právní úpravě absentuje, neboť pověření soudního exekutora vedením exekuce není usnesením.

4.1.2 Provedení výkonu rozhodnutí

Provedení výkonu rozhodnutí je na rozdíl od řízení nalézacího, ve kterém soud na základě zjištěného skutkového stavu věci vyslovuje nějaký právní názor, založeno na

¹⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Cz 95/66 ze dne 29. 11. 1966.

¹⁰⁶ Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 27 Co 99/2011-40 ze dne 1. 7. 2011.

¹⁰⁷ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 208.

zjištění takových skutečností, které umožňují aplikační činnost soudu, rozumějme činnost, kterou je vynuceno splnění vymáhané povinnosti.¹⁰⁸ Soud po nařízení exekuce postupuje sám, z vlastní iniciativy (ex offio, zásada oficiality), aniž by byl vázán pokyny oprávněného. Vzhledem k možnému (a častému) nucenému zásahu do individuální majetkové sféry povinného,¹⁰⁹ je vykonávací řízení svázáno přísnými formálními a formalizujícími (a někdy příliš formalistickými) pravidly a instituty civilního práva procesního. Proto je nařízení výkonu rozhodnutí možné pouze zákonem taxativně stanovenými způsoby, v konkrétních kogentních ustanoveních. Jednotlivé způsoby, jež jsou dále konkretizovány v bodě 4.2, vedou ke splnění účelu, pro který bylo exekuční řízení vedeno. Zde je na místě připomenout zásadu hospodárnosti a rychlosti, kterou reflektuje § 6 OSŘ, resp. § 46 odst. 1 EŘ. Rychlost a účelnost postupu soudu při výkonu rozhodnutí byla v minulosti soudům velice vytýkána, aby po přesunu části kompetencí na soudní exekutory a především převážně jednosměrnou volbou oprávněných, komu svěří výkon rozhodnutí, byla vytýkána opět, byť z opačného důvodu. Na každý pád není akceptovatelné, aby soudní exekutor omlouval svůj nekorektní (až agresivní) postup při vedení exekuce právě těmito ustanoveními.

K provedení (realizaci) výkonu rozhodnutí disponuje soud administrativním a odborným aparátem (soudní tajemníci, justiční čekatelé, vyšší soudní úředníci, asistenti soudce, soudní vykonavatel, resp. exekutorský kandidát, exekutorský koncipient, právní asistent, vykonavatel soudního exekutora a další zaměstnanci), který postupuje zvoleným způsobem (nebo způsoby), a provádí zjišťování majetku a dalších exekučně postižitelných hodnot povinného součinností třetích osob (viz bod 4.3).

Výkon rozhodnutí končí kompletním vymožením pohledávky, jejího příslušenství a nákladů, nebo zastavením podle § 268 OSŘ. Výkon rozhodnutí může být též skončen právní událostí (úmrtí bez sukcese). V praxi se často setkáváme s částečným zastavením exekučního řízení, ať se jedná o částečné zastavení pro jednoho účastníka (povinného), je-li tato strana zastoupena více účastníky, nebo kupříkladu pro částečné splnění přímo oprávněnému či odpadla-li část povinnosti z vymáhaného plnění. Ex lege dojde k částečnému zastavení (soudního) výkonu rozhodnutí, pokud povinný po dobu jednoho roku nepobírá mzdu buď vůbec, nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky

¹⁰⁸ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 87.

¹⁰⁹ Jenž zajišťuje státní moc prostřednictvím k tomu zmocněných státních orgánů – soudů, nad „svými“ státními občany.

prováděny. (více bod 4.6). Soudní exekutor však může v takovém případě volit další způsoby provedení exekuce.

4.1.3 Náklady výkonu rozhodnutí

4.1.3.1 Náklady výkonu rozhodnutí obecně

Rozhodování o nákladech řízení se na rozdíl od nákladů řízení nalézacího a nákladů výkonu rozhodnutí vedeného soudem dělí na rozhodování o nákladech účastníků a o nákladech soudního exekutora. Nákladům vykonávacího řízení jsou věnována toliko dvě zákonná ustanovení.¹¹⁰ Je proto nutné vycházet ze znění § 254 odst. 1 OSŘ (resp. § 52 odst. 1 EŘ), které odkazuje na zákonnou úpravu nákladů řízení nalézacího.¹¹¹ Na rozdíl od řízení nalézacího však povinnost hradit náklady výkonu rozhodnutí stanoví soud již při nařízení výkonu rozhodnutí. Usnesení ve výroku o nákladech výkonu rozhodnutí (příp. příkaz k úhradě nákladů exekuce soudního exekutora) je titulem pro nařízení výkonu rozhodnutí též k vymožení těchto nákladů.¹¹² Odborná veřejnost se však ne vždy shoduje, neboť „*příkaz exekutora k úhradě nákladů exekuce nelze vykonat v soudním výkonu rozhodnutí*“.¹¹³ Lze dovodit, že v exekučním řízení provedeném soudním exekutorem tedy příkaz exekutora k úhradě nákladů exekuce lze vykonat? Je tedy tento příkaz vykonatelným rozhodnutím a lze jej subsumovat pod skupinu exekučních titulů podle § 40 odst. 1 písm. a) EŘ? Podle Kasíkové¹¹⁴ může soud (rozuměj soudní exekutor) vydat exekuční titul i podle exekučního řádu, zde zmíněn právě § 89 EŘ. Extenzivním výkladem (zejm. dle § 52 EŘ) dojdeme k závěru, že úkony soudního exekutora je třeba považovat za úkony soudu. Soudní exekutor tak může vydávat v rámci své činnosti exekuční tituly, kupř. právě příkaz k úhradě nákladů.

Přisouzené náklady řízení jsou pak následně vymáhány spolu s pohledávkou (je-li peněžitá, jinak je možné zvolit jiný způsob výkonu).¹¹⁵ Náklady provedení výkonu rozhodnutí soudem platí dle § 270 odst. 3 OSŘ stát.

V praxi soudních exekutorů dochází zcela běžně k průběžnému vydávání příkazu k úhradě nákladů exekuce v závislosti na výši aktuálně vymoženého plnění v souladu

¹¹⁰ § 270, resp. § 271 OSŘ a hlava VI EŘ.

¹¹¹ § 137 et seq. OSŘ.

¹¹² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 183.

¹¹³ HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 2. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 9. 2004. Praha: LINDE Praha, 2004, s. 103.

¹¹⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 210.

¹¹⁵ Než kupříkladu vyklizení ohledně „hlavní“ vymáhané povinnosti.

s ust. § 6 vyhl. MS č. 418/2001 Sb. Toto má své opodstatnění, neboť aby mohl soudní exekutor dodržet dikci ustanovení § 46 odst. 4 EŘ a ve stanovené lhůtě odeslat vymožené (částečné) plnění oprávněnému po odpočtu nákladů exekuce, je nucen tyto průběžně stanovovat. Pokud dojde v průběhu exekučního řízení k dalšímu navýšení účelně vynaložených nákladů exekutora, je tento zhojen vydáním příkazu k úhradě nákladů exekuce po vymožení celé pohledávky.

Exekuční řád také stanovuje speciální opravný prostředek, jakým jsou námitky proti příkazu, které je třeba uplatnit v zákonné lhůtě 8 dnů od doručení.¹¹⁶

4.1.3.2 Náklady soudního exekutora v exekučním řízení

Náklady exekuce, způsob jejich stanovení, paušální výše pro jednotlivé případy a další nalezneme ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora. Takto je stanovena odměna soudního exekutora v procentuální výši (s degresivní tendencí) z vymoženého plnění,¹¹⁷ minimálně však v částce 3000,- Kč. Odměna soudního exekutora je snížena na 50% v případě uhrazení na výzvu ke splnění vymáhané povinnosti v zákonné lhůtě (viz dále bod 5.4.1). Náhrady hotových výdajů, pokud nejsou prokazatelně reálně stanoveny, mají rovněž určenu minimální hranici (§ 13 výše uvedené vyhlášky). Dle § 11 odst. 4 téže vyhlášky jsou stanoveny náhrady hotových výdajů minimální částkou 3500,- Kč, pokud soudní exekutor neúčtuje prokazatelné náklady v plné výši. Snížení na 50% paušální částky připadá v úvahu v případě úhrady na výzvu ke splnění povinnosti ve lhůtě 30 dnů, avšak pouze u pohledávek do 10tis Kč. Tyto tzv. bagatelní pohledávky předchozí právní úprava neznala.

Odměna soudního exekutora je počítána z vymoženého plnění od povinného. Co zahrnuje pojem vymožené plnění, resp. kdy se již jedná o vymožené plnění, z kterého je počítána odměna soudního exekutora, bylo častým předmětem polemik laické veřejnosti, odborných kruhů a v neposlední řadě předmětem mnoha rozhodnutí soudů všech instancí.¹¹⁸ Tyto nejasnosti v mnohém vyřešila právě novela č. 396/2012 Sb., která zakotvila v § 46 odst. 4 EŘ legální definici vymoženého plnění, jakož rovněž explicitně určila, co je možné pokládat za základ pro určení odměny za exekuci, ukládající zaplacení peněžité částky (§ 5 odst. 1 ET).¹¹⁹

¹¹⁶ § 88 odst. 3 EŘ.

¹¹⁷ § 6 vyhl. MS č. 330/2001 Sb.

¹¹⁸ Srov. dnes již téměř legendární nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007.

¹¹⁹ VOJTKOVÁ, V. Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn. *Komorní listy*. III/2013. Brno: EK ČR, 2013, s. 17-18.

4.1.3.3 Náklady oprávněného

Náklady oprávněného v exekučním řízení rozumíme především náklady za právní zastoupení nebo soudní poplatek. Tyto se řídily vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., jež však byla derogována nálezem Ústavního soudu,¹²⁰ a která pro svoji důležitost byla publikována ve Sbírce zákonů pod č. 116/2013 Sb. V užívání je tak původní vyhláška č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), která své platnosti po dobu účinnosti výše zmíněné vyhl. č. 484/2000 Sb. nepozbyla (více bod 5.4.7). Náklady oprávněného v nalézacím řízení jsou zahrnuty již do exekučního titulu. Tyto je třeba uplatnit již při návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, aby mohly být zahrnuty do jednoho výkonu rozhodnutí.

4.1.3.4 Náklady exekuce a náklady účastníků při zastavení exekuce

V případě zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí rozhodne soud o náhradě nákladů podle toho, z jakého důvodu k zastavení došlo.¹²¹ Exekuční řád jde ve svém pojetí o trochu dále, a tedy že náklady exekuce hradí ten, kdo zastavení zavínil, a zmiňuje zde (často se vyskytující) nemajetnost povinného. V tomto případě by náklady nesl na svých bedrech oprávněný, avšak zákonodárce poskytuje ochranu oprávněnému v podobě možnosti sjednat si se soudním exekutorem předem výši účelně vynaložených nákladů (třeba ve výši 0,- Kč). V případě, že soudní exekutor nevyhoví návrhu na zastavení exekuce a předává věc k rozhodnutí exekučnímu soudu, pak o nákladech rozhoduje tento soud.¹²²

4.2 Jednotlivé způsoby výkonu rozhodnutí

4.2.1 Způsoby výkonu rozhodnutí obecně

Nařídit a provést výkon lze pouze způsoby, uvedenými v zákoně, in concreto v občanském soudním řádu (princip enumerativnosti). Exekuční řád hovoří v totožném duchu a jednotlivé způsoby provedení exekuce rozvádí jen velmi marginálně a s některými nemnohými specifiky pro exekuční řízení vedené soudním exekutorem¹²³

¹²⁰ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. 4. 2013.

¹²¹ § 271 OSŘ.

¹²² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 792.

¹²³ Jakým je kupř. exekuční příkaz, jímž stanoví soudní exekutor způsob provedení exekuce až po nařízení exekuce.

v důsledku subsidiarity občanského soudního řádu.¹²⁴ V dalším výkladu se budeme opírat zejména o ustanovení občanského soudního řádu.

Konkrétní způsob provedení soudního výkonu rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky je oprávněný povinen označit v návrhu na výkon rozhodnutí (bez této náležitosti by se jednalo o návrh neplatný). V případě návrhu na výkon rozhodnutí soudním exekutorem tato podmínka odpadá, neboť způsob provedení exekuce podle exekučního řádu neurčuje soud, nýbrž teprve soudní exekutor při jejím provádění.¹²⁵

Odstranila se tak zjevná neefektivita, kdy proti povinnému byl nařízen výkon rozhodnutí např. srážkami ze mzdy, povinný následně ukončil pracovní poměr a nebylo možné vymoci plnění jiným způsobem (kupř. příkázáním pohledávky z účtu). Pověřením soudu je dnes soudní exekutor právě a jen pouze „pověřen“ s tím, že způsob exekuce je na jeho libovůli (se zřetelem k efektivitě a hospodárnosti).

Soudce návrhem oprávněného o způsobu výkonu rozhodnutí ale není přímo vázán, neboť jak bylo výše uvedeno (bod 4.1.1), je na jeho zvážení, zda zvolený způsob je přiměřený, vhodný. Exekuci tak lze vést více způsoby zároveň, ale pouze v případě, že soud uzná, že pouze jeden ze způsobů by nebyl pro uspokojení pohledávky dostatečný (srov. bod 3.2.2).

V případě výkonu rozhodnutí na plnění nepeněžité není nutno způsob uvádět, neboť tento již vyplývá za samé podstaty návrhu.

Soud je při výkonu rozhodnutí vázán zvoleným způsobem výkonu (tak kupř. v návrhu je označen zaměstnavatel povinného, soud nařídí exekuci srážkami ze mzdy u tohoto konkrétního zaměstnavatele. V případě změny zaměstnavatele existuje postup o změně plátce mzdy). Jak ovšem postupuje soudní exekutor, který v nařizovacím usnesení způsob provedení exekuce nemá? Tomu slouží institut exekučního příkazu. Po posouzení, jakým způsobem exekuci vést, vydá (nebo zruší) soudní exekutor exekuční příkaz ohledně majetku (jmění), který má být exekucí postižen. Není bez důležitosti text ustanovení § 47 odst. 2 EŘ, že exekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ, s důležitou poznámkou, že proti tomuto rozhodnutí exekutora se nelze odvolat. Exekuční příkaz lze vydat i před nabytím právní moci usnesení o nařízení exekuce, nelze jej však vykonat (srov. činnost soudního exekutora po zahájení insolvenčního řízení).

¹²⁴ srov. stanovisko Nejvyššího soudu ČR Cpjn 200/2005, bod XV. a XVI. ze dne 15. 2. 2006.

¹²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3305/2010 ze dne 25. 6. 2012.

4.2.2 Generální a speciální inhibitorium, arrestatorium

Tento základní institut vykonávacího řízení, jehož projevem je zákaz povinnému nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do SJM, je právem zařazen do výkladu o průběhu exekučního řízení, resp. způsobů výkonu rozhodnutí, neboť na něj má imanentní vliv. Představuje zákaz nakládání s majetkem povinného a postihuje veškerý jeho majetek, tedy i ten, o kterém soud (soudní exekutor) v době nařízení ještě neví,¹²⁶ a to od okamžiku doručení usnesení o nařízení exekuce (jakkoli nepravomocnému), resp. doručení vyrozumění o zahájení exekuce (podle právní úpravy s účinností od 1. 1. 2013).¹²⁷ Je procesním prostředkem ochrany práv oprávněného (příp. přihlášených věřitelů).¹²⁸ Jeho omezení může nastat pouze ve výjimečných případech na základě rozhodnutí soudního exekutora (viz bod 5.4.3).

V pochybnostech se má za to, že majetek patří do SJM, neprokáže-li osoba, již svědčí právo, nepřipouštějící exekuci (nikoli povinný) opak.¹²⁹ Totožně judikoval i Ústavní soud ve svém nálezu, kdy „věci, o jejichž vlastnictví existují větší či menší pochybnosti a jež se nacházejí v bytě (sídle, místu podnikání) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, soupisu podléhají“.¹³⁰ Zvláštního zřetele hodné je ustanovení § 42 odst. 1 EŘ (resp. § 262a OSŘ), které neakceptuje institut zúžení zákonem stanoveného rozsahu SJM.¹³¹ Uvedená výjimka se nevztahuje na zúžení majetku, ke kterému přihlédne soud v nalézacím řízení,¹³² kdežto exekuční soud již nikoli. Doplněním k inhibitoru generálnímu je inhibitorium speciální, vztahující se vždy na tu kterou majetkovou hodnotu (viz dále inhibitorium v případě nemovitostí, pohledávky na účtu ad.).

Neplatnost úkonu je relativní.¹³³ Tj. právní úkon je platný, pokud se jeho neplatností nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel.¹³⁴ Může jít příkladně o prodej nemovitosti, na kterou ještě není vydán exekuční příkaz prodejem nemovitosti nebo zřízení exekutorského zástavního práva, avšak proti vlastníku je již zahájeno

¹²⁶ Ekcr.cz, portál Exekutorské komory ČR, rubrika Exekutoři radí, čl. 16.

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 833/2007 ze dne 27. 11. 2008.

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 4545/2008 ze dne 9. 3. 2011.

¹²⁹ § 51 odst. 1 vyhl. č. 37/1992 Sb.

¹³⁰ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2906/12-1 ze dne 16. 7. 2013, také rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 14 Kse 6/2010-181 ze dne 14. 2. 2011.

¹³¹ Srov. znění ust. § 267 odst. 1, 2 OSŘ, které říkají, že není možné (resp. je možné vyloučit majetek excindační žalobou) postihnout majetek náležející do SJM, pokud závazek vznikl jen jednomu z manželů při používání majetku, který nepatřil do SJM na základě smlouvy o zúžení.

¹³² KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 246.

¹³³ § 44a odst. 1 EŘ, generální inhibitorium.

¹³⁴ Neplatnost úkonu obecně v § 586 NOZ.

exekuční řízení. Zde je rozhodující, že podle předchozí právní úpravy muselo být usnesení o nařízení exekuce pravomocné. Podle aktuální stačí pouze doručení vyrozumění o zahájení exekuce, neboť soud již nenařizuje exekuci usnesením, ale pouze pověřuje exekutora provedením exekuce (více v části 5.1). Znamená to, že pouze zahájení exekučního řízení podáním návrhu oprávněného dříve nebylo postačující podmínkou pro uplatňování účinků inhibitoria. Další aktuální změny při podání tzv. odpůrcí žaloby nalezneme v bodě 7.7. Výjimky v rámci zachování lidské důstojnosti a základních životních potřeb jsou stanoveny v § 44a odst. 1 EŘ. Prolomení institutu inhibitoria představuje odst. 4 téhož, kdy je možné zpeněžit majetek nebo jiné majetkové hodnoty povinného, nejsou-li postiženy jinou exekucí a za podmínky (písemného) souhlasu exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů. Další neméně významnou změnu představuje zavedení § 44 odst. 4 EŘ, o kterém je pojednáno níže.

Další termín právní nauky, který je třeba na tomto místě zmínit, představuje arrestatorium. Jeho podstatou je zákaz dlužníka povinného, aby svému věřiteli vyplatil finanční prostředky. O tomto institutu je rovněž pojednáno na jiném místě v rámci konkrétních způsobů provedení exekuce.

4.2.3 Souběh

Souběhem, jak jej chápe zákon č. 119/2001 Sb., rozumíme střet exekučních řízení podle OSŘ, EŘ a daňového nebo správního řádu. Nejedná se o různá řízení na základě téhož vykonávacího titulu mezi týmiž účastníky (zákaz litispendence), ale o různá řízení na základě různých titulů, byť třeba mezi týmiž účastníky, postihující stejný předmět exekuce (kupř. nárok na mzdu). Snadno dovodíme, že povinný musí být vždy tentýž. Pohledávky jsou dle výše uvedeného zákona uspokojovány podle pořadí (totéž říká i ust. § 280 OSŘ ve spojení s § 60, příp. § 52 EŘ). V praxi je souběh jak různých výše zmíněných vykonávacích orgánů, tak především exekučních řízení různých soudních exekutorů velmi běžný, jedná se o tzv. notorické dlužníky, případě osoby v „dluhové spirále“, apod. Dlužno podotknout, že původní interpretace byla odlišná, a totiž že dikce zákona se týká právě střetu výkonu rozhodnutí soudy a soudními exekutory,¹³⁵ jak opakovaně soudy judikovaly.¹³⁶

¹³⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 663.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 331/2004 ze dne 21. 7. 2004.

4.2.4 Výkon rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky

4.2.4.1 Srážky ze mzdy a jiných příjmů

Jedná se o jeden z nejvyužívanějších způsobů výkonu rozhodnutí jak na poli soudního výkonu (zde zcela dominuje), tak při činnosti soudních exekutorů. Mzdou rozumíme pro účely vykonávacího řízení odměnu za vykonanou práci. Může jí tak být mzda, plat, odměna z dohody, včetně dalších složek (prémie, příplatky, apod.).¹³⁷ Nově lze rovněž postihnout dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku (naturální plnění se za určitých podmínek může rozhodnutím soudu změnit na peněžité).¹³⁸ V případě soudního výkonu rozhodnutí provádí soud srážky ze mzdy pouze a jen u plátce mzdy, jenž byl v návrhu označen.¹³⁹ Plátce mzdy je povinen provádět srážky ze mzdy povinného v zákonné výši a nevyplácet je povinnému (tzv. arrestatorium). Srážky ze mzdy bychom mohli subsumovat pod příkázání pohledávky, postupem času si však praxe vynutila svoji vlastní úpravu.¹⁴⁰ Předmětem výkonu je nárok povinného na vyplacení mzdy, což má preventivní efekt, aby mzda nebyla vyplacena povinnému, od kterého by ji pak soud mnohdy marně „vymáhal“, ale aby mohla být vyplácena plátcem mzdy přímo soudu.

V zájmu ochrany práv povinného stanovuje zákon určité podmínky srážek ze mzdy. Určuje tak základní částku, která slouží pro zajištění základních životních potřeb povinného a jeho rodiny (tzv. nezabavitelná částka). Tato částka je stanovena nařízením vlády ČR, její výše je proměnlivá a zohledňuje životní minimum a normativní náklady na bydlení, případně i výživné. In concreto je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu (ohledně povinného), a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné.¹⁴¹ V roce 2011 činila výše nezabavitelné částky 5326,- Kč, v roce 2012 5841,33 Kč, a v letech 2013 resp. 2014 činí 6064,66 Kč resp. 6188,67 Kč. K navýšení dochází zejména v důsledku navýšení normativních nákladů na bydlení.¹⁴²

Neméně důležitým je institut přednostních pohledávek a třetinového systému. Třetinový systém zmiňuje § 279 OSŘ. Pohledávky jsou srážkami ze mzdy uspokojovány

¹³⁷ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 226.

¹³⁸ § 2710 a § 2713 NOZ.

¹³⁹ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 145.

¹⁴⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 370.

¹⁴¹ Dle § 278 OSŘ a nařízení vlády č. 595/2006 Sb.

¹⁴² Stanoveny pro obec, jež má 50 000 – 99 999 obyvatel.

podle pořadí, kdy bylo plátcí mzdy doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy (soud), resp. exekuční příkaz srážkami ze mzdy (soudní exekutor). K vyplacení, resp. vyplácení dojde až po nabytí právní moci exekučního příkazu. Do té doby plátce mzdy deponuje stržené finanční prostředky.

Přednostními pohledávkami jsou zejména pohledávky výživného (speciální režim i v rámci přednostních pohledávek),¹⁴³ daní, poplatků, náhrady škody a další taxativně vyjmenované v § 279 odst. 2 OSŘ. Pro jejich uspokojení je možno využít až dvě třetiny z částky, která zbývá po odečtu nezabavitelné částky z čisté mzdy.

Do jiných příjmů zákonodárce zařadil mimo jiné nemocenské dávky, důchody, stipendia a další.¹⁴⁴ Výkonu rozhodnutí tak nepodléhají dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na bydlení, dávky sociální péče nebo jednorázové dávky sociální podpory. Častou otázkou sporů tak bývá, co vše pod tzv. „jiné příjmy“ spadá. Zda lze kupříkladu postihnout mimořádnou odměnu (prémii) zaměstnance na manažerském postu. Tuto bychom zařadili do další složky mzdy, stanovené mzdovými předpisy.¹⁴⁵ Do mzdy nelze započítat částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách (srážky z cestovních náhrad, na které vznikl zaměstnanci nárok podle zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, jsou vyloučeny).¹⁴⁶

Nařízený výkon rozhodnutí (jakož i exekuční příkaz na mzdu) se vztahuje i na mzdu povinného u nového plátce mzdy (jímž může být pro účely vykonávacího řízení i výplata dávek podle zvláštního právního předpisu okresní správou sociálního zabezpečení). Pro praktickou činnost soudu není bez zajímavosti, že v případě změny plátce mzdy musí v den nařízení exekuce být povinný u původního (označeného) plátce mzdy zaměstnán.¹⁴⁷ Z předchozího výkladu již logicky dovodíme, že soudnímu exekutorovi na této skutečnosti tzv. nezáleží, neboť on sám teprve zjišťuje možného zaměstnavatele povinného součinnostmi třetích osob. Změnu plátce mzdy provede soud i soudní exekutor usnesením o změně plátce mzdy, jež doručí účastníkům i novému plátcí. Pořadí pohledávek zůstává zachováno a nový plátce by měl pokračovat ve srážení, jak bylo dříve nastaveno. Plátce by měl pokračovat i do doby rozhodnutí soudu na základě

¹⁴³ § 280 odst. 2 OSŘ.

¹⁴⁴ § 299 odst. 1 OSŘ.

¹⁴⁵ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 226.

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR zp. zn. 21 Cdo 2419/2007 ze dne 17. 4. 2008.

¹⁴⁷ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 261, také KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 168.

potvrzení od zaměstnance, které je zaměstnavatel povinen si od něj vyžádat, a které naopak předchází zaměstnavatel je povinen zaměstnanci vydat.¹⁴⁸

Postihnout je rovněž možné nárok na mzdu u více plátců mzdy, kdy tito jsou označeni současně při nařízení výkonu rozhodnutí soudem, případně při vydání exekučního příkazu soudním exekutorem. V tomto usnesení (exekučním příkazu) je třeba explicitně stanovit, jakou část nezabavitelné částky nemá ten který plátce mzdy srážet. Pro případ nástupu povinného k novému zaměstnavateli, aniž by však povinný opouštěl dosavadního, je nutno užít ustanovení o postupu při změně plátce mzdy (§ 297 odst. 3 OSŘ), konkrétně bychom takové usnesení pojmenovali jako usnesení o přistoupení dalšího plátce mzdy.

Při nesoučinnosti plátce mzdy (dlužník povinného neprovede srážky řádně a včas, provede je v menším než stanoveném rozsahu) může oprávněný bránit své právo na vyplacení částek u soudu prostřednictvím tzv. poddlužnické žaloby podle § 292 OSŘ.¹⁴⁹ Tato žaloba se neprojednává v rámci řízení o výkonu rozhodnutí, ale ve sporném (nalézacím) řízení podle části třetí občanského soudního řádu.¹⁵⁰

4.2.4.2 Prikázání pohledávky

4.2.4.2.1 Prikázání pohledávky obecně

Prikázání pohledávky (zejména z účtu povinného u peněžního ústavu) představuje rovněž hojně využívaný způsob výkonu rozhodnutí, jenž bývá často velmi účinný v relativně krátkém čase. Jeho podstatou je postižení pohledávky, kterou má povinný vůči třetí osobě (poddlužníkovi, typicky bankovní instituci). Opět je zde uplatněn zákaz povinného nakládat se svým majetkem – nechat si vyplatit peněžní prostředky (inhibitorium),¹⁵¹ rovněž jako zákaz věřitele povinného mu tyto prostředky poskytnout (arrestatorium).¹⁵² Mezi základní poddruhy tohoto způsobu výkonu rozhodnutí řadíme prikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu a prikázání jiných pohledávek. Peněžní ústav je povinen blokovat peněžní prostředky do výše vymáhané pohledávky, případně adekvátně běžícím úrokům z prodlení.

4.2.4.2.2 Prikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu

¹⁴⁸ § 294 odst. 1 OSŘ.

¹⁴⁹ GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 103.

¹⁵⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 14 Kse 6/2010-181 ze dne 14. 2. 2011.

¹⁵¹ § 304 odst. 3 OSŘ.

¹⁵² § 304 odst. 1 OSŘ.

Zde je na místě předně uvést zavedení nové možnosti postihnout finanční prostředky na účtu manžela povinného dle § 255 odst. 3 OSŘ, resp. § 262a odst. 3 OSŘ, neboť dle výkladu právní úpravy účinné do 31. 12. 2012 tyto prostředky nebylo možné postihnout, poněvadž do doby výběru manželem z účtu nenáležely do SJM. Nová úprava toto výslovně změnila a překlenula protichůdné názory odborné veřejnosti i interpretace soudů. Ze závazku, vzniklého jednomu z manželů, bylo možné se hojit na majetku patřícího do SJM, pak se účastníkem stal i manžel povinného. Nová úprava přesunula již samotný závazek do SJM, pak k jeho zhojení je možné postihnout jak majetek, patřící do SJM, tak i výlučný majetek každého z manželů. Překlenula rovněž nesrovnalosti při výkladu, zda finanční prostředky na účtu jednoho z manželů jsou součástí SJM až teprve jejich vyplacením, či již pouze tím, že na účtu „fyzicky“ jsou (více v bodě 5.6.1).

Výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky lze postihnout účty běžné, vkladové nebo jiné (toto rozlišení novelou OSŘ č. 293/2013 Sb. odstraněno), vedené v jakékoli měně, vždy však u tuzemského peněžního ústavu. Peněžním ústavem rozumíme výčet institucí v §260 odst. 2 OSŘ. Peněžní prostředky jsou po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (po doručení exekučního příkazu příkázáním pohledávky z účtu) blokovány, tzv. deponovány, do doby nabytí právní moci (oběho). Poté dojde následujícího dne k jejich vyplacení oprávněnému (soudnímu exekutorovi).

V soudním výkonu rozhodnutí tímto způsobem je opět na oprávněném, aby v návrhu přesně označil dlužníka. V případě výkonu rozhodnutí, jenž provádí soudní exekutor, tato povinnost odpadá. Pokud dlužník odmítá postupovat zejména podle § 307 - § 309a OSŘ, může se oprávněný domáhat vyplacení peněžních prostředků poddlužnickou žalobou (viz výše).

I zde se uplatní pravidlo priority, a tedy uspokojení pohledávek podle pořadí. Důležitou povinností dlužníka povinného ex lege je evidence usnesení o nařízení (či exekučního příkazu) 6 měsíců po jeho nabytí právní moci pro případ, že by byly pro futuro nějaké peněžní prostředky na účtu evidovány. Má tak smysl provést „blokaci“ účtu i takového, který je momentálně bez pohybu, s nulovým zůstatkem.

Tímto způsobem je možné rovněž postihnout vkladní knížky, resp. účet u peněžního ústavu, který je veden ke vkladní knížce. Více o problematice vkladních knížek v bodě 5.5.6.

Závěrem dodejme zcela aktuální znění ustanovení § 303 odst. 2 OSŘ, jež reflektuje zavedení nového institutu tzv. substitučního jmění. Takto není možné postihnout peněžní prostředky na účtu u peněžního ústavu, které nabyt jako dědic

dědictvím, které však podle nařízení zůstavitele má přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice. S právě uvedeným souvisí i oznamovací povinnost (již založí soud v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí) povinného, zda pohledávku z účtu nabyt jako substituční jmění.¹⁵³

4.2.4.2.3 Příkazání jiných peněžitých pohledávek

Náležitosti příkazání pohledávky z účtu u peněžního ústavu zde platí obdobně (inhibitorium, prioritá pohledávek, arrestatorium, postižení majetku manžela), pouze s tím rozdílem, že není rozhodné, zda je pohledávka již splatná, či nikoli, nebo zda dílčí pohledávky z téhož právního důvodu se stanou splatnými v budoucnu.¹⁵⁴ Zcela zásadní je existentnost pohledávky.¹⁵⁵ Jinými peněžitými pohledávkami rozumíme kupř. nájemné, pohledávky z náhrady škody, pojistné (životní pojištění, penzijní připojištění), daňový přeplatek (pohledávku povinného vůči státu z titulu přeplatku na dani).¹⁵⁶ Novinkou (pochopitelně uvedenou v části 5) je možnost postižení peněžních prostředků na účtu k penzijnímu připojištění, životnímu pojištění, apod. Do 31. 12. 2012 proběhlo zablokování peněžních prostředků, avšak jejich výplata nebyla možná, neboť právě byly vázány na běh času nebo jinou událost. Soud se tak dostal do slepé uličky, kdy složitě žádal povinného, aby si prostředky sám vyžádal ve prospěch soudu, případně podal výpověď smluvního vztahu. Tak v souvislosti s novým ustanovením § 312 odst. 2 OSŘ je možné nahradit vůli povinného projevem vůle soudu. Tímto je souhlas k výplatě či ukončení smluvního vztahu třetí osoby (povinného) nahrazen.

I zde platí obdobně jako bodu 4.2.4.2.2 povinnost konkretizovat v návrhu dlužníka povinného, spolu s uvedením důvodu pohledávky.¹⁵⁷ Soudní exekutor opět postupuje dle svého uvážení. Stejně jako v předchozím bodě se může oprávněný domáhat vyplacení prostředků podlužnickou žalobou.

4.2.4.2.4 Postižení jiných majetkových práv

Jinými majetkovými právy rozumíme pohledávku povinného vůči třetí osobě pro nepeněžité plnění. Podmínkou pro uplatnění postižení jiných majetkových práv je samozřejmě zpeněžení pohledávky povinného, k uspokojení oprávněného tak nedochází

¹⁵³ § 304 odst. 1 OSŘ.

¹⁵⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 381.

¹⁵⁵ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 344.

¹⁵⁶ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 173.

¹⁵⁷ § 261 odst. 1 OSŘ.

přímo,¹⁵⁸ neboť cílem není uspokojení určitého práva nebo nepeněžitě plnění, ale uspokojení peněžitě pohledávky oprávněného.¹⁵⁹ Takto lze postihnout movité věci, ale i kupř. obchodní podíl v komanditní společnosti nebo členská práva v bytovém družstvu, tedy obecně práva, jež mají majetkovou hodnotu, jsou předmětem obchodu a jsou převoditelná (tedy ne kupř. ryze osobní práva, nebo práva osobnostní). Vyloučeny z výkonu rozhodnutí podle tohoto bodu jsou podíl společníka v obchodní společnosti a práva společníka podílet se na řízení společnosti, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku, jsou-li tento podíl a práva představovány cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem. Pak se pro jejich postižení použijí ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí (viz níže).¹⁶⁰ Zkoumání, zda mohou být cenné papíry postiženy jako jiná majetková práva, je již nad rámec této práce. V dalším odkážeme na rozbor A. Tripese.¹⁶¹ Pro tento výkon rozhodnutí se opět obdobě užijí náležitosti předchozích bodů.

4.2.4.3 *Správa nemovitosti*

Tento zcela nový institut, zavedený novelou č. 396/2012 Sb., bude detailněji popsán dále v části 5.5.7. Jako sekvestrace či sekvestratura (nebo také „vnucená správa“) jsme se s ním mohli setkat již ve výše zmíněném exekučním řádu z roku 1896 (§ 97-132).¹⁶² Tímto způsobem výkonu rozhodnutí jsou postiženy užitky, které plynou z nemovitosti, nebo ze spoluvlastnického podílu na nemovitosti. Užitky jsou každé tři měsíce po odečtení výdajů na správu odevzdány oprávněnému na uspokojení jeho vymáhané pohledávky.

4.2.4.4 *Prodej movitých a nemovitých věcí*

4.2.4.4.1 *Prodej movitých a nemovitých věcí obecně*

Jedná se o zdaleka nejefektivnější způsob provedení exekuce, jenž v souvislosti s přesunem části kompetencí na soukromé soudní exekutory doznal ještě větší důležitosti. Soudní exekutor (na rozdíl od soudu) disponuje komplexním a rozmanitým aparátem pro zajištění (mimo jiné) výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí povinného. Je tak říkajíc na to „připraven a vybaven“. U příslušných soudů působili (a působí) toliko pouze jednotliví soudní vykonavatelé, v jejichž silách nebylo (a není)

¹⁵⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 383.

¹⁵⁹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 362.

¹⁶⁰ § 320 odst. 1 OSŘ ve znění účinném od 1. 1. 2014.

¹⁶¹ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 364.

¹⁶² SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1072.

zvládnout tak rozsáhlou agendu v patřičné kvalitě a kvantitě. Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a zejména pak věcí nemovitých je v občanském soudním řádu upraven poměrně komplexně. Problematika prodeje movitých a nemovitých věcí je upravena pod společnou hlavou V OSŘ, ačkoli se v mnohém jedná o rozdílné instituty a i soudní exekutoři nevydávají exekuční příkaz prodejem „věci“, ale každý ad hoc (srov. exekuční příkaz příkázáním pohledávky). Nově je také možné vést výkon rozhodnutí správou nemovitosti, případně správou podniku (tedy nikoli prodejem, ale postižením podniku), jež však nemusí vést (a často nevedou) k prodeji věci. Je o nich proto pojednáno na jiném místě této práce.

K výkonu rozhodnutí prodejem movitých či nemovitých věcí zpravidla dochází až po negativní lustraci povinného účtů či nenalezení plátce mzdy (pouze při činnosti soudního exekutora). Rovněž není vždy primárně žádoucí movitý majetek sepsaný při soupisu movitých věcí odvázet z místa výkonu a obratem zpeněžovat v dražbě. V praxi se často setkáváme s tzv. oblepením movitého majetku, které má donucovací charakter k zodpovědnému dodržování případně dohodnutých splátek či jinému plnění.¹⁶³ Následně nařízenou dražbu nazýváme nedobrovolnou, exekuční, již nařizuje věřitel (oprávněný, prostřednictvím soudu či soudního exekutora), na rozdíl od dražeb veřejných, které se provádí na návrh vlastníka a řídí se zákonem č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách.

4.2.4.4.1 Prodej movitých věcí

Při výkonu prodejem movitých věcí oprávněný zpravidla neoznačuje konkrétní movitou věc (jen ve zcela výjimečných případech, osobně jsem se se žádným nesetkal, byť stát se to může), ač může na nějakou konkrétní poukázat¹⁶⁴ (Cadillac v garáži manželky povinného). Věci vyloučené z výkonu rozhodnutí jsou běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, ale i snubní prsten nebo třeba hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu¹⁶⁵ (více dle § 322 OSŘ), nebo také velmi často (a bohužel zneužitelně často) věci, které povinný nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti.

Obvyklé vybavení domácnosti se průběhu let pochopitelně mění, avšak je třeba poukázat, že jím určitě nebude plazmový televizor, ač si povinný nedokáže bez něj život

¹⁶³ HOBL, J. Kde lze sepsat movité věci povinného. *Komorní listy*. II/2013. Brno: EK ČR, 2013, s. 21.

¹⁶⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 386.

¹⁶⁵ Dříve bylo pouze do výše 1000,- Kč.

představit.¹⁶⁶ Vyloučenou věcí ale může být i věc nadstandardní, pokud se jedná o věc pro povinného a jeho rodinu nezbytnou.¹⁶⁷

Nedůslednost a nejistota při provádění výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí (zejména při soupisu věcí na místě samém) přináší řadu nepříjemných situací a následně množství často zbytečných vylučovacích žalob (tzv. excindačních) podle § 267 odst. 1 OSŘ, případně návrhů na vyškrtnutí věci ze soupisu podle § 68 EŘ.¹⁶⁸ Třetí osoba, které by mohlo svědčit vlastnické právo k věci pojaté do soupisu, je poučena o právu podat návrh dle výše zmíněných ustanovení. Excindační žaloby a návrhy na vyškrtnutí velmi zatěžují agendu soudního exekutora v případě příliš „horlivého“ soupisu movitých věcí při prováděném výkonu.

Často diskutována je rovněž otázka, zda může soudní exekutor vstupovat do obydlí, kde povinný nemá vedeno trvalé bydliště, a porušit tak jeho ústavně zaručené právo. Odpověď zní jednoznačně ano. Podle § 325a OSŘ může ten, kdo provádí výkon, učinit nejen osobní prohlídku povinného, ale rovněž prohlídku bytu a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek. Za tímto účelem je oprávněn si do těchto místností zjednat vstup (kupř. zámečnickou firmou). Právě uvedené je pochopitelně předmětem četných sporů a stížností na postup vykonavatelů soudního exekutora. Soudní exekutor je pak nucen obhájit své kroky (kroky zaměstnance), zejména prokázat přiměřenost výkonu, odůvodnit volbu toho kterého místa, kde se povinný zdržuje, ad. Zvýšenou ochranu všech zúčastněných stran (tady zejména povinného a soudu) vtělil zákonodárce mimo jiné do ustanovení § 325b OSŘ jako povinnost na žádost osoby, která je oprávněna být přítomna při soupisu, pořádit záznam o průběhu prohlídky bytu a jiných místností.

Pokud tedy oprávněný věci výslovně neurčí, bude výkon rozhodnutí proveden bez omezení, podle situace ad hoc při soupisu movitých věcí pracovníkem k tomu určeným – soudním vykonavatelem, příp. vykonavatelem soudního exekutora.¹⁶⁹ Soupis movitých věcí na místě samém slouží k sepsání movitých věcí povinného, které by mohly být zpeněženy (samozřejmě vyjma věcí nepodléhajících výkonu rozhodnutí), a musí splňovat náležitosti dané zejména podle ust. § 56 vyhlášky MS č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Sepsané věci mohou být ponechány na místě, nebo zajištěny

¹⁶⁶ KNYTLOVÁ, K., HRDLIČKA, V. Vyloučit? Nevyloučit? Aneb Které věci nepodléhají výkonu rozhodnutí. *Komorní listy*. III/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 15.

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2133/2001 ze dne 26. 2. 2002.

¹⁶⁸ Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu byl zakotven v exekučním řádu novelou č. 286/2009 Sb.

¹⁶⁹ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 172.

soudem. Ponechání na místě má zajišťovací a donucovací funkci pro účelnější a rychlejší vymožení pohledávky jiným způsobem.

Ten, jemuž svědčí právo k věci, jež nepřipouští exekuci (typicky vlastníkem sepsané věci je třetí osoba a své právo je schopna prokázat), může podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, případně podat žalobu na vyloučení věci ze soupisu, žalobu excindační (jak psáno výše). Osoba musí být obligatorně aktivně věcně legitimovaná, kupř. vlastník či držitel, ne už však zástavní věřitel, kterému svědčí právo podat přihlášku do případně dražby. Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu je možný pouze podle exekučního řádu a představuje poměrně snazší a rychlejší (a předcházející) způsob, jak uplatnit vlastnické právo k sepsané věci, aniž by bylo nutné podstupovat nalézací řízení o vylučovací žalobě.¹⁷⁰ Vylučovací žalobu sice lze podat u exekučního soudu do 30 dnů od doručení rozhodnutí exekutora o (částečném) zamítnutí návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68 odst. 4 EŘ), její podání však podle názoru Krajského soudu v Hradci Králové není podmíněno předchozím podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu.¹⁷¹ Opačný (a chybný) názor judikoval Krajský soud v Praze,¹⁷² který říká, že „*předpokladem pro podání žaloby na vyloučení věci z exekuce podle § 267 OSŘ a § 68 odst. 4 EŘ je podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu u exekutora, který věc do soupisu pojal, a tedy zákonný požadavek na předběžné projednání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu věci u exekutora je procesní podmínkou pro uplatnění nároku na vyloučení věci z exekuce u soudu*“. S tímto názorem nelze souhlasit, neboť v § 68 je stanovena pouze doba mezi jednotlivými řízeními, nikoli podmiňující povinnost podat nejprve návrh na vyškrtnutí a až posléze uplatnit vylučovací žalobu. Tento názor rovněž vyslovil (a sjednotil tak protichůdnou judikaturu) Nejvyšší soud ČR.¹⁷³ Za zmínku stojí nové ustanovení exekučního řádu o vydání vyloučené věci exekutorem na místě, kde ji zajistil (více v části 5).

Řádně sepsané, odhadem soudu nebo znalcem oceněné věci se prodají v dražbě. Dražbou se rozumí „*takový prodej, kdy v určený den se nabízí určitá věc ke koupi neurčitému počtu zájemců a prodá se tomu, kdo nabídne nejvyšší částku a zaváže se splnit podmínky, které byly pro dražbu stanoveny*“.¹⁷⁴ Jedná se rovněž o důležitou a podstatnou součást vykonávacího řízení. Náležitosti dražby jsou opět nad rámec rozsahu této práce (a

¹⁷⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 424.

¹⁷¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 23 Co 35/2011 ze dne 24. 2. 2011.

¹⁷² Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 28 Co 464/2010 ze dne 21. 10. 2010.

¹⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 418/2012 ze dne 30. 10. 2012.

¹⁷⁴ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 168.

náležitosti dražby nemovitých věcí ještě o poznání více), pro další studium čtenáře zmiňme pouze institut příklepu (§ 329 odst. 3 OSŘ), opětovné dražby (§ 330 odst. 2 OSŘ), dražební vyhlášky (§ 328b odst. 3 OSŘ, dražební vyhláška je (byla) usnesením a je proto možné se do částí, které neupravují vedení řízení, odvolat)¹⁷⁵ nebo dražební jistoty (§ 328b odst. 5 OSŘ), případně že nejnižší podání činí jednu třetinu rozhodné ceny.¹⁷⁶ Výplata věřitelů se opět provádí podle pořadí (§ 331 odst. 2 OSŘ). Pozornosti by ale jistě neměla uniknout možnost elektronického vedení dražby (§ 330a OSŘ, resp. § 330o OSŘ pro dražbu nemovitých věcí) s využitím internetu. Je to nový prostředek zohledňující současné technologické možnosti elektronické komunikace a veřejných počítačových sítí. Přináší s sebou výraznou míru transparentnosti, veřejnosti a nezávislosti, s omezením možnosti úplatkářství a dohod mezi dražiteli.

4.2.4.4.2 Prodej nemovitých věcí

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí patří mezi nejúčinnější způsoby, neboť jsou povětšinou vymoženy vysoké částky, které uspokojí více případných pohledávek. Na jednu nemovitost může být vydáno více exekučních příkazů prodejem nemovitosti, jakož i nařízených výkonů rozhodnutí nebo smluvních, soudcovských či exekutorských zástavních práv a dalších, o nichž je pojednáno níže (bod 5.5.3). Dražbu provádí vydavatel prvního¹⁷⁷ nařízeného výkonu rozhodnutí (ať soud na základě usnesení nebo soudní exekutor prostřednictvím exekučního příkazu). Nemovitostmi jsou podle NOZ pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon,¹⁷⁸ přičemž stavba zřízená na pozemku je součástí pozemku (návrat k zásadě *superficies solo cedit*, viz § 506 odst. 1 NOZ). Stavby, které byly před účinností NOZ samostatnými věcmi, se dle § 3054 NOZ stanou součástí pozemku. V případě soudního výkonu rozhodnutí musí být v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí nemovitost oprávněným přesně označena (výpis z katastru nemovitostí a další dle zákona,¹⁷⁹ ale i další listiny, prokazující vlastnictví povinného) včetně jejího příslušenství. Ač je výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí poměrně rozsáhle zákonně upraven, užijí se v obecné rovině shodná

¹⁷⁵ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 187.

¹⁷⁶ Rozhodnou cenu pro stanovení limitu nejnižšího podání může soud změnit na základě nových skutečností, vedoucích k závěru o adekvátnosti jiné odhadní ceny předmětu dražby (usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 351/11-1 ze dne 20. 3. 2012).

¹⁷⁷ Časově okamžikem doručení katastru nemovitostí.

¹⁷⁸ § 498 odst. 1 NOZ.

¹⁷⁹ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR, nahrazen k 1. 1. 2014 zákonem č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí.

ustanovení jako pro výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí (kupř. pro žalobu na vyloučení nemovitosti z výkonu rozhodnutí shodně ustanovení § 267 odst. 1 OSŘ). Soudní exekutor postupuje analogicky ostatním způsobům provedení exekuce vydáním exekučního příkazu k prodeji nemovitosti. Nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti se vztahuje na nemovitost se všemi jejími součástmi a příslušenstvím; to platí i o movitých věcech, které jsou příslušenstvím nemovitosti (§ 335a odst. 2 OSŘ). Návrh na nařízení výkonu rozhodnutí a exekuční příkaz musí být doručeny příslušnému katastrálnímu úřadu, který o zahájení vykonávacího řízení zapíše poznámku (vyjma samozřejmých účastníků a nesamozřejmého manžela povinného), a rovněž obecnímu úřadu, v jehož obvodu se nemovitost nachází a v jehož obvodu má povinný bydliště.

Dalším krokem je ustanovení znalce soudem, jenž má za povinnost ocenit nemovitost a její příslušenství, případně soud sám provede ohledání nemovitosti a příslušenství, je-li to potřebné. Cena obvyklá je stanovena za použití zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku. Fáze oceňování nemovitosti cenou obvyklou je zakončena usnesením o ceně nemovitosti, ve kterém dále soud označí známá věcná břemena a nájemní práva, která prodejem v dražbě nezaniknou. Tady poukážu opět na část 5 a také 7, které se věnují nové právní úpravě s jejími důsledky po přijetí NOZ.

Pro dražbu nemovitosti ve zjednodušeném zobečnění odkážu na stať o dražbě věcí movitých a zejména na § 335 – 338 OSŘ. Zdůraznit je však třeba dodržení stanovených náležitostí (taxativně určených, kupř. určení dražebního roku, stanovení výše nejnižšího podání,¹⁸⁰ určení výše minimálního příhozu, stanovení data prohlídky nemovitosti, ad.) a doručení dražební vyhlášky (pro co nejširší okruh zájemců). Nejnižší podání je zákonem stanoveno ve výši dvou třetin výsledné ceny.¹⁸¹ Efektivní průběh dražby je zajištěn složením dražební jistoty zájemcem o koupi nemovitosti.¹⁸² Vydražitel pak zaplatí nejvyšší podání tím, že doplatí zbytek po odpočtu složené jistoty. Do nařízené dražby nemovitosti se rovněž mohou (a to platí i pro dražbu věcí movitých) přihlásit další věřitelé, již pak vystupují jako další oprávnění. Dražba rovněž může probíhat elektronickou cestou, což se v praxi ukazuje jako velmi efektivní.

Příklep lze udělit tomu, kdo učinil nejvyšší podání. Pokud více dražitelů učinilo stejné podání, pak je příklep udělen tomu, komu svědčí předkupní právo. Není-li takového, rozhodne se losem. O příklepu rozhodne soud usnesením. Novela č. 396/2012

¹⁸⁰ Není-li jej, pak 1000,- Kč dle § 62 odst. 1 vyhl. č. 37/1992 Sb.

¹⁸¹ Nemusí být totožná s oceněním provedeným znalcem, leč zpravidla tak bývá.

¹⁸² MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 184.

Sb. zavedla do výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti institut předražku, který spočívá v úmyslu zájemce nabýt vydraženou nemovitost, za podmínky uhrazení částky o čtvrtinu vyšší než bylo nejvyšší podání.

Po udělení příklepu může soud nařídit jednání o rozvrhu rozdělované podstaty, požádá-li o to věřitel, nebo účastník exekučního řízení. Není-li jednání nařízeno, rozvrhne rozdělovanou podstatu podle § 337c OSŘ v rozvrhovém usnesení mezi přihlášené věřitele.

Změny na úseku dražby nemovitých věcí, zaznamenané v novele OSŘ zákonem č. 396/2012 Sb., jsou poměrně obsáhlé a je jim věnován samostatný díl v rámci části 5 níže.

4.2.4.5 Postižení podniku

Tento způsob je poměrně novým, do právního řádu jej zavedla novela č. 30/2000 Sb. Průběh výkonu tímto způsobem je v mnohém obdobný výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, použijí se tedy některá pravidla (a příslušná ustanovení), jaká byla zmíněna ve výkladu v bodě 4.2.4.4.2. Za zmínku stojí některá specifika. Výkonem rozhodnutí je postižen podnik jako celek, nikoliv jednotlivé movité nebo nemovité věci. Do podniku zahrnujeme hmotné i nehmotné věci, mající majetkovou povahu,¹⁸³ osoby, ale i práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování podniku, neboli jedná se o věc hromadnou. Snadno dovodíme, že do této široké skupiny patří i závazky. Vydražitel tak získá (koupí, vydraží) celý tento soubor věcí bezvýjimečně. Zákon stanoví pouze jednu výjimku, kterou představuje postižení podniku, jímž je banka, jinak lze postihnout prakticky jakýkoli podnik. Druhou zásadní specifičností je osoba správce podniku, který je ustanoven zároveň s nařízením výkonu rozhodnutí prodejem podniku. Tento zajišťuje odbornou (pouze osoba zapsaná podle zvláštních předpisů v seznamu insolvenčních správců) a řádnou správu majetku podniku (za odměnu), s dohledem soudu. Správce činí úkony zejména podle § 338k OSŘ a § 338m OSŘ, případně obdobně správci insolvenčnímu.¹⁸⁴ Zejména podá soudu předběžnou zprávu, zda je vhodnější podnik dále spravovat nebo přistoupit k jeho prodeji (nový institut správy podniku – viz 5.5.8).

Prodej podniku probíhá, jak bylo výše zmíněno, obdobně prodeji nemovitostí a sdílí s ním i některá pravidla a zásady. Tak kupř. nelze vést více výkonů rozhodnutí na tentýž podnik, ale uplatňuje se zde institut přistoupení k řízení (přihláška do dražby). Po nařízení výkonu rozhodnutí tak následuje určení ceny podniku (v součinnosti se

¹⁸³ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 587.

¹⁸⁴ Dříve správci konkurzní podstaty.

správce), dražba, usnesení o přiklepu a rozvrhové jednání (nebo pouze usnesení). Místní příslušnost soudu je dána místem, kde podnik je (nebo jeho část). Postihnout lze i část podniku, tvoří-li samostatnou organizační složku.

Postižení podniku (dříve „prodej podniku“ a nejnověji postižení „závodu“) je rovněž věnován zvláštní díl v části páté v rámci způsobů výkonu rozhodnutí, neboť po novele do tohoto způsobu nespadá pouze samotný prodej, ale i správa podniku spolu s hrazením dluhu povinného z užitků a plodů z této správy.

4.2.4.6 Zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem

Soudcovské zástavní právo má zajišťovací charakter (je jedním ze způsobů výkonu rozhodnutí, nikoli pouze zajišťovacím institutem, což dovedíme jednak z taxativního výčtu způsobů výkonu rozhodnutí v § 258 odst. 1 OSŘ, který na něj pamatuje, jakož i ze systematického zařazení v rámci OSŘ do samostatné hlavy),¹⁸⁵ neboť (stejně jako následující způsob) nevede přímo k uspokojení věřitele.¹⁸⁶ Dává však věřiteli jistotu, že jeho právo bude uspokojeno (vyvinutím tlaku na povinného), v konečné fázi až případně prodejem předmětné nemovitosti, kdy ze soudcovského zástavního práva věřiteli svědčí postavení zástavního věřitele, a s tím související výhodnější pořadí při rozvrhovém jednání. Druhou výhodou soudcovského zástavního práva je, že sdílí osud s nemovitostí, bez ohledu na změnu vlastníka. Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti lze vést i proti každému pozdějšímu vlastníku, který ji nabyt smluvně (§ 338d odst. 2 OSŘ).¹⁸⁷ Pro zřízení soudcovského zástavního práva je třeba přesné individualizace nemovitosti obdobně jako při nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti (doložení vlastnictví povinného, ad.), kde rozhodující je stav v době zahájení řízení. Exekutorské zástavní právo je analogickým právem a je zřízeno na základě exekučního příkazu soudního exekutora.

4.2.4.7 Pozastavení řídičského oprávnění

Jedná se o zcela nový institut (zakotven novelou č. 396/2012 Sb.), který neumožňuje přímé splnění povinnosti na povinném, ale má výlučně donucovací charakter. Nastupuje výhradně pro případ vymáhání nedoplatku výživného na nezletilé dítě a je upraven pouze v exekučním řádu. Dále bude rozpracován v části 5, jako jedna z významných novinek.

¹⁸⁵ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 573.

¹⁸⁶ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 210.

¹⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1293/2003 ze dne 27. 10. 2004.

4.2.5 Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost než zaplacení peněžité částky

Pro tyto způsoby výkonu rozhodnutí je charakteristická (a vyplývá to rovněž i z logiky věci) neexistence možnosti výběru způsobu při podání návrhu na výkon rozhodnutí. Oprávněný je tak při podání návrhu vázán povahou uložené povinnosti.¹⁸⁸ Exekuční řád se v tomto omezuje pouze na lakonický odkaz na ustanovení OSŘ, neboť v exekučním řízení vedeném soudním exekutorem se tyto způsoby exekuce vyskytují spíše sporadicky. Současná právní úprava umožňuje toliko výkon rozhodnutí pro majetkové plnění nepeněžité vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů, příp. obnovení předešlého stavu. Zákon dále specificky a relativně samostatně upravuje výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a výkon rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněním (stav v roce 2013).

4.2.5.1 Vyklizení

Vyklizení představuje způsob výkonu rozhodnutí, ukládající povinnému povinnost uvolnění nemovitosti. Povinovat lze vyklizení jak nemovitosti (byt, pozemek, stavba), tak věci movité (kupř. stavba nespojená se zemí pevným základem).¹⁸⁹ Vyklizení se může provést faktickým „vystěhováním“, tedy uvolněním objektu, nebo snadněji tzv. předáním klíčů. Zákon dále rozlišuje vyklizení bez náhrady (kdy se jednoduše vyklizení provede a tím je věc ukončena) a s náhradou v případě, že se výkon rozhodnutí týká bytu nebo místnosti, za které je nutno zajistit přiměřený náhradní byt, náhradní byt, náhradní ubytování nebo přístřeší (kupř. po zániku nájmu).¹⁹⁰

Nový občanský zákoník již bytovou náhradou nezná (s užitím i na stávající nájemní vztahy, ne pouze nově vzniklé), čímž zlepšil postavení pronajímatele v nájemním vztahu. Výkon rozhodnutí vyklizením bývá zpravidla spojen s výkonem rozhodnutí prodejem nemovitosti, ač pochopitelně může stát samostatně.

4.2.5.2 Odebrání věci

Institut výkonu rozhodnutí odebráním věci může mít některá shodná specifika jako výkon prodejem movitých věcí (a skutečně také má), vždy se ale jedná o věc konkrétně

¹⁸⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 403.

¹⁸⁹ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 191.

¹⁹⁰ Je možné provést exekuci vyklizením pouze je-li prokázáno, že povinnému je zajištěna taková bytová náhrada, jaká byla určena ve vykonávaném rozhodnutí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3796/2008 ze dne 20. 10. 2010).

individualizovanou, přesně označenou. Může jí být jakákoli věc movitá (automobil, tuna písku, ne však malíček pravé ruky kolegy Voráčka nebo párek nadějných želv *Testudo marginata* pana profesora, více viz bod 5.5.1), spolu s její součástí, popřípadě příslušenstvím.¹⁹¹ V některých případech může dojít i k náhradnímu uspokojení oprávněného, je-li možno odebrat věc stejného druhu (je-li exekucí postižena věc druhově určená).

4.2.5.3 Rozdělení společné věci

Ustanovení § 348 et seq. OSŘ se užití při výkonu rozhodnutí, jímž se realizuje zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. Výtěžek se po provedení dražby (věci movité nebo nemovité) rozdělí mezi spoluvlastníky. Zákon umožňuje i reálné rozdělení společné věci,¹⁹² umožňuje-li to povaha věci a ukládá-li tak vykonávané rozhodnutí.

4.2.5.4 Provedení prací a výkonů

Soud může nařídit také výkon rozhodnutí na majetková nepeněžitá plnění, ukládající vynucení jiných rozličných jednání (zejm. v podobě *facere*), jež nelze subsumovat pod žádné ze zatím uvedených. Nemajetková plnění se opakovaně stávají předmětem zamítavých stanovisek odvolacích soudů.¹⁹³ Plnění jsou dále rozčleněna na zastupitelná a nezastupitelná. Výkon rozhodnutí tak může provést i někdo jiný než povinný (§ 350 OSŘ), nebo je požadováno výhradně po povinném pod hrozbou sankce, i opakované (§ 351 OSŘ). Zaplacením pokut se povinný nezprošťuje odpovědnosti za škodu (újmu).

Do tohoto bodu zařadíme i s předchozím bodem související situace, kdy povinný po vykonání rozhodnutí způsobí následně porušením uložené mu povinnosti změnu stavu, který toto rozhodnutí předpokládá. Náklady za obnovení předešlého stavu jdou k tíži povinného, byť jsou v kompetenci oprávněného (§ 351a odst. 1 OSŘ).

4.2.5.4 Výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným

Výkon těchto rozhodnutí je ve vztahu k ostatním způsobům specifický. Neukládá žádné plnění (peněžní, etc.), ani nestanovuje lhůtu, nýbrž určuje, kdo má právo provádět výchovu nezletilého, za jakých podmínek, kdo se s ním může stýkat a kdy. Výkon

¹⁹¹ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 194.

¹⁹² ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 405.

¹⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 965/2003 ze dne 30. 6. 2004.

takového rozhodnutí je svěřen nikoli soudu exekučnímu, ale obecnému soudu nezletilého (soud péče o nezletilé),¹⁹⁴ kdy tento soud také na výkon dohlíží a má k tomu zákonné prostředky v podobě pokut. V extrémním případě dochází až k odnětí dítěte (§ 273 odst. 3 OSŘ).

Výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí představuje „realizaci předběžného opatření, jež navazuje na institut policejního vykázaní“.¹⁹⁵ Jedná se o poměrně nový způsob výkonu rozhodnutí, který reaguje na v dané době široce medializovaný jev, označený jako „domácí násilí“. Po opakovaném neplnění stanovené povinnosti může soud postupovat v souladu s § 351 OSŘ.¹⁹⁶

4.3 Součinnosti třetích osob

Stěžejní pravomocí (a jednou z hlavních náplní práce) soudu, potažmo soudního exekutora, je získávání podstatných a relevantních informací o dlužníku pro snazší a rychlejší vymožení pohledávky. Jsou jimi zejména zjišťování adresy trvalého pobytu (prostřednictvím Centrální evidence obyvatel), aktuální adresy, kde se povinný zdržuje (součinnost České pošty, s.p., příp. PČR), zjišťování všech postižitelných majetkových hodnot a peněžních prostředků na bankovních účtech (úřady práce, ČSSZ, bankovní instituce, Katastr nemovitostí, penzijní fondy, finanční úřad, živnostenský úřad, ale i mobilní operátoři, zdravotní pojišťovny, obce, Vězeňská služba) a další třetí právnické a fyzické osoby (zaměstnavatel, jiní soudní exekutoři). Rozsah takto požadovaných (a poskytovaných) informací je velmi široký a záleží pouze na tom kterém vykonavateli soudu nebo zaměstnanci soudního exekutora, které ze své zkušenosti zvolí ad hoc jako nejefektivnější. Dalšími méně tradičními třetími osobami povinnými poskytnout součinnost na dožádání soudu či soudního exekutora mohou být dodavatelé energií, Lodní správa ČR, Centrální depozitář cenných papírů ČR a mnoho dalších.

Náležitosti součinnosti třetích osob, zejména rozsah povinně poskytovaných informací, jsou poměrně rozsáhle upraveny v §§ 33-34 EŘ. Po nesplnění povinnosti třetí osoby poskytnout součinnost má soudní exekutor k dispozici institut pořádkové pokuty dle § 53 OSŘ, jejíž výše může činit až 50 tis Kč. Z uvedeného paragrafu, zejména odkazu na něj v § 34 odst. 4 EŘ, lze příkladně dovodit, že úkony soudního exekutora jsou brány jako úkony soudu.¹⁹⁷ Ustanovení zmíněných paragrafů 33 a 34 EŘ jsou v základu

¹⁹⁴ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 219.

¹⁹⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 410.

¹⁹⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 410.

¹⁹⁷ Což plyne i z § 52 EŘ, nebo § 55b EŘ a obecně ze subsidiarity OSŘ.

postavena na znění ust. § 128 OSŘ, že každý je povinen bezplatně na dotaz sdělit skutečnosti, jež mají význam pro řízení a rozhodnutí.

V souvislosti s hektickým rozvojem komunikačních technologií, doznává i úprava součinností třetích osob dynamických změn. V současné době již má soudní exekutor dálkový přístup v elektronické podobě (přímý přístup do databáze) k více registrům a údajům ministerstev, což samo o sobě umožňuje zpracování nesrovnatelně většího počtu požadavků za minimální finanční náklady, kdy mnohé tyto součinnosti v minulých letech byly poskytovány ne-li prostřednictvím datových stránek, tak často ještě i dokonce v listinné podobě, s adekvátní časovou prodlevou a finanční náročností.

4.4 Překážky řízení

Překážky řízení jsou stanoveny splněním či nesplněním procesních podmínek řízení (více v části druhé). Soud (soudní exekutor per analogiam) je povinen tyto zkoumat i v průběhu vykonávacího řízení. Kromě překážek, uvedených v části druhé, můžeme krátce zmínit i vztah k specifickému, insolvenčnímu řízení.

Insolvenční řízení představuje specifický druh řízení na řízení vykonávacím nezávislé, ač se vzájemně ovlivňují. Insolvenční řízení se zahajuje na návrh věřitele nebo dlužníka. Ten je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Podmínky úpadku jsou stanoveny v § 3 InsZ.¹⁹⁸ Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Způsoby řešení úpadku představují konkurs, reorganizace a oddlužení.

Pro vykonávací řízení je podstatné zejména znění § 109 odst. 1 spolu s § 411 insolvenčního zákona,¹⁹⁹ podle kterého po zahájení insolvenčního řízení lze exekuci (a vykonávací řízení, zajímavostí respektování termínu exekuce), nařídit nebo zahájit, nelze ji však provést. Uspokojení pohledávky v insolvenčním řízení má přednost před exekucí. Ze soudní praxe je zřejmé, že je možné povinnému kupř. zasílat písemnosti, sdělení, usnesení o nařízení exekuce, apod., ne však již kupř. exekuční příkazy, které bezprostředně vedou k postižení majetku a vymožení pohledávky.

Pro zajímavost lze rovněž uvést, jak je možno nakládat s vymoženým plněním od povinného při zahájení insolvenčního řízení. Dojde-li k vymožení ještě před podáním návrhu, pak tyto prostředky náleží oprávněnému, případně exekutorovi na uspokojení

¹⁹⁸ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

¹⁹⁹ Které jsou zohledněny i v § 46 odst. 7 EŘ, OSŘ stanovisko nezaujímá, neboť zřejmě není třeba.

jeho nákladů. Dojde-li k vymožení po zahájení insolvenčního řízení, pak vymožené prostředky náleží do insolvenčního řízení a je třeba je v kompletní výši poskytnout ustanovenému insolvenčnímu správci. Specifický případ nastane, pokud jsou při zahájení insolvenčního řízení prostředky již vymoženy od povinného, jsou ale v depozitu soudního exekutora, tedy nevyplacené oprávněnému. K uvedenému je vhodné zmínit judikát Nejvyššího soudu,²⁰⁰ který říká, že „*plněním povinného k rukám soudního exekutora před prohlášením konkurzu dluh povinného zaniká za předpokladu, že usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci*“. Z uvedeného vyplývá, že soudní exekutor je jakýmsi platebním místem a pokud dojde k vymožení plnění před zahájením insolvenčního řízení a peněžní prostředky jsou ještě na účtu soudního exekutora, tento je povinen zhojit oprávněného. Insolvenční správce na tyto prostředky nemá právní nárok. Zcela opačný názor zaujímá Kasíková, jež říká, že „*platby nepřevezené oprávněnému před zahájením insolvenčního řízení, musí exekutor vydat ve prospěch majetkové podstaty*“.²⁰¹

Závěrem dodejme poznámku, týkající se jednotlivých způsobů řešení insolvenčního řízení. Tak v případě povoleného oddlužení a jeho následného splnění (v pravidelných splátkách po dobu pěti let) vydá soud (na návrh dlužníka) usnesení, ve kterém dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.²⁰² Toto osvobození se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit. Dlužník je tak vyvázán ze všech svých pohledávek v celém rozsahu. Exekuční řízení tímto de facto končí, neboť již není co vykonávat. Pohledávka tedy existuje, nezaniká, dlužník je však rozhodnutím insolvenčního soudu zbaven povinnosti ji věřiteli zaplatit.²⁰³ Ve vykonávacím řízení má pohledávka stejný charakter, jakoby byla promlčena. Není tedy prekludována a v případě plnění věřiteli se nebude jednat o bezdůvodné obohacení. V případě konkurzu a reorganizaci tento způsob osvobození není možný. Z praxe je ovšem zřejmé, že po proběhnutí těchto způsobů řešení úpadku byl v naprosté většině případů již veškerý postižitelný majetek zpeněžen insolvenčním správcem pro účely insolvenčního řízení a následuje zastavení exekučního řízení.

Jisté specifikum představuje tzv. nová pohledávka, tedy pohledávka, která vznikla až v průběhu insolvenčního řízení (zůstavitel odkázal majetek včetně pohledávek dědici,

²⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 4802/2008 ze dne 30. 11. 2010.

²⁰¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 292.

²⁰² § 414 Insolvenčního zákona.

²⁰³ MEDKOVÁ, V. *Judikatura ve věcech úpadku. Komorní listy*. I/2012. Brno: EK ČR, 2012, s. 64.

jenž jej přijal, avšak tento řeší svůj úpadek oddlužením). Odborná veřejnost se shoduje, že v takovém případě může být výkon rozhodnutí veden paralelně, ovšem pouze na jistý majetek dlužníka. Oddlužení totiž postihuje mzdu dlužníka, takže se může jednat kupř. o majetek movitý.²⁰⁴ Povinní se často snaží řešit neplnění svých dluhů, pro které jim aktuálně hrozí nedobrovolná dražba nemovitosti soudním exekutorem, insolvenčním návrhem. Tento však zejména v případě konkurzu vede k postižení všeho majetku a práv, která dlužník má, na rozdíl od exekuční dražby, kdy dlužník přichází „pouze“ o předmětnou nemovitost. V případě řešení úpadku oddlužením (což je nejčastější případ) tak zřídkakdy dochází k uchránění dražené nemovitosti, neboť na té váznou další zástavní práva, a insolvenční správce zajištěný nemovitý majetek rovněž zpeněží pro uspokojení zástavního věřitele. V obou zmíněných případech jsou tyto způsoby často odůvodněně vnímány soudními exekutory jako obstrukční.

4.5 Formy obrany ve vykonávacím řízení

4.5.1 Formy obrany – obecný úvod

Účastníci (zejména povinní) a třetí osoby mají řadu procesních nástrojů, které mohou využít pro ochranu a dovolání se svých práv. Jsou jimi především odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (již není možné použít proti usnesení o nařízení exekuce, jak více v bodu 4.5.2, resp. 5.3.2), dovolání, (částečné) zastavení exekuce, odklad exekuce, uplatnění námitky podjatosti exekutora, vylučovací (excindační žaloba), vyškrtnutí věci ze soupisu movitých věcí, námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, ale i některé mimořádné, jako kupř. stížnost na postup soudního exekutora k Exekutorské komoře ČR, jež provádí dohledovou činnost, jejímž důsledkem může být případně až kárná žaloba.

4.5.2 Odvolání, dovolání

S účinností od 1. 1. 2013 do tohoto bodu není možné řadit odvolání proti nařízení exekuce, neboť pověření soudního exekutora k provedení výkonu rozhodnutí není usnesením, a proti takovému není možné podat odvolání.²⁰⁵ Účastníci tak mohou uplatnit

²⁰⁴ MARŠÍKOVÁ, J. Poměr exekučního a insolvenčního řízení ve vztahu k manželu povinného a ke společnému jmění manželů. *Sborník z Diskuzního fóra Exekutorské komory ČR*. 2013, 30. 9. a 1. 10. 2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013, s. 5.

²⁰⁵ Na odvolání proti usnesení o nařízení exekuce pamatoval § 44 odst. 7 EŘ účinného do 31. 12. 2012.

svoji obranu prostřednictvím návrhu na zastavení exekuce, případně dalšími postupy (viz níže).

Proti usnesení soudu ve věci výkonu rozhodnutí, zejm. usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (některým ze způsobů) je odvolání pochopitelně možné. Odvolání, resp. podání odvolání musí splňovat zákonné podmínky (včasnost, tedy tzv. „ve lhůtě“, dále existence dosud nepravomocného rozhodnutí, označení účastníků, ad.). V odvolání je obecně možné uvádět nové skutečnosti a důkazy, nikoli kupř. rozpor s dobrými mravy.²⁰⁶ Platí zde apelační princip (byť, jak si dále řekneme, neúplný), a v dalším se odvolání řídí obecnými ustanoveními OSŘ o odvolání. Avšak v případě rozhodování o odvolání proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, o návrhu na odklad, zastavení řízení a některé další, je možné pouze napadené rozhodnutí zrušit podle § 219a OSŘ, nikoli jej měnit. V případě vyhovění odvolání v celém rozsahu má soud (per analogiam i soudní exekutor) možnost autoremedury (tento nový institut zpracován v bodě 5.8.3), jinak věc předloží nadřízenému krajskému soudu.²⁰⁷ Odvolací soud rozhodnutí buď odmítne, nebo zamítne (a potvrdí původní rozhodnutí), případně změní napadené rozhodnutí. Může také napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc k novému projednání, pokud zjištěné nedostatky může odstranit jen prvostupňový soud nebo orgán.²⁰⁸ Exekuční řád v § 55c stanoví některá rozhodnutí soudního exekutora, proti kterým odvolání možné není (typicky proti exekučnímu příkazu, proti rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu,²⁰⁹ proti příkazu k úhradě nákladů exekuce, kde je k dispozici zvláštní opravný prostředek). Dovolání, jako mimořádného opravného prostředku, lze užít vždy, vyjma dovolání ve věcech odkladu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce,²¹⁰ neboť se jedná o usnesení upravující vedení řízení.²¹¹

4.5.3 Zastavení

Návrh na zastavení exekuce je dnes po zrušení nařizovacího usnesení exekuce spolu s možností odvolání hlavní obranný procesní institut na ochranu práv povinného.

Zastavení výkonu rozhodnutí (zastavení exekuce), jako další z možností pro uplatnění zásady ochrany práv povinného, je možné využít po zahájení vykonávacího

²⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1834/2009 ze dne 21. 12. 2010.

²⁰⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 357.

²⁰⁸ GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000, s. 56.

²⁰⁹ Je však možné poté podat excindační žalobu.

²¹⁰ § 238 odst. 1 písm. e) OSŘ.

²¹¹ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 133.

řízení, neboť před zahájením by se jednalo o zastavení řízení o výkon rozhodnutí.²¹² Myšleno tím samozřejmě po nabytí právní moci usnesení o nařízení, neboť do té doby běží odvolací lhůta. Pak by bylo možno postupovat podle bodu 4.5.2. Rozhodování o zastavení exekuce je přeneseno za soudů na soudní exekutory novelou č. 286/2009 Sb.²¹³ Důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí jsou stanoveny taxativně v § 268 odst. 1 OSŘ. Nepřípustnost vykonávacího řízení tak můžeme ve světle uvedených důvodů rozdělit na nepřipustnost absolutní, tedy řízení je nutno zastavit ex offo, i bez návrhu, a relativní, kdy je řízení zastaveno pouze na návrh.²¹⁴

Za zmínku stojí poměrně vágní ustanovení v písm. h) uvedeného odstavce, který poskytuje svojí neurčitostí široké zázemí pro podávání návrhů na zastavení řízení. V praxi se setkáváme se snahou subsumovat tíživou finanční situaci, nebo neschopnost (či nechuť) řešit, resp. splácet svůj dluh pod tento „jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat“. Jde o průvodní nežádoucí jev těchto tzv. impugačních žalob, jejichž důvody nelze taxativně vymezit. Impugačních žalob je hojně využíváno kupř. pro uplatnění nepřipustnosti vad v exekučním titulu, promlčení pohledávky přiznané rozhodnutím, jež je podkladem soudního výkonu rozhodnutí,²¹⁵ a poskytuje možnost ochrany v podstatě každému, kdo by se cítil omezen na svých právech. Zajímavostí je zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ z důvodu postižení jiného účtu u peněžního ústavu, než účtu povinného.²¹⁶ Tato situace zjevně nemůže nastat v případě postižení nesprávného účtu u peněžního ústavu soudním exekutorem, neboť tento vede exekuci různými způsoby, a mnohdy zároveň, kdy různými součinnostmi může mít indicie k postižení účtu. Bankovní ústav následně sdělí, že účet nepatří povinnému či byl již zrušen. Tyto informace nevedou k zastavení exekučního řízení (což by právě bylo velmi neefektivní, neboť exekuční titul existuje a je třeba jej vymoci), ale pouze k „neevidenci“ příslušného exekučního příkazu. V tomto se opět ukazuje výraznější efektivita ve výkonu rozhodnutí soukromými soudními exekutory oproti soudnímu výkonu rozhodnutí.

Exekuční řád dále stanoví některé procesní podmínky v případě řízení o zastavení exekuce. Tak kupř. určení lhůty pro vyzvání dalších účastníků, aby se vyjádřili k návrhu

²¹² ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 360.

²¹³ KLAPKA, Š. Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce souhlasu účastníků. *Komorní listy*. III/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 19.

²¹⁴ MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 99.

²¹⁵ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 155 a 161.

²¹⁶ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 162.

na zastavení, lhůtu v případě vyhovění návrhu, povinnost předat návrh spolu se spisem exekučnímu soudu, pokud návrhu v této fázi není vyhověno.²¹⁷

Často se setkáváme i s částečným zastavením výkonu rozhodnutí, a to ze všech důvodů, uvedených v § 268 odst. 1 OSŘ. Typicky tak půjde o částečné zastavení z důvodů částečné úhrady jistiny, nebo ponížení nároku oprávněného. Také kupř. jsou-li dva povinní manželé rozvedeni, přičemž každý má jinou adresu trvalého pobytu a jednomu z nich nebyl řádně doručován exekuční titul. Pak podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí musí být vyhověno právě pro výše zmíněnou nepřipustnost (§ 268 odst. 1 písm. h) OSŘ), přičemž řízení dále pokračuje s druhým povinným.

Výkon rozhodnutí nelze (částečně) zastavit vůči třetí osobě (tedy nikoli oprávněnému či povinnému), nýbrž jen ve vztahu ke konkrétním věcem, právům nebo jiným majetkovým hodnotám této třetí osoby (tak manžel je sice za určitých podmínek účastníkem, ale není ani povinný ani oprávněný).²¹⁸

Proti zastavení lze podat odvolání, neboť zastavení výkonu rozhodnutí (či exekuce) je usnesením, proti němuž je možné se bránit standardními opravnými prostředky.

4.5.4 Odklad

Význam procesního institutu odkladu výkonu rozhodnutí nebo exekuce hledejme především v posílení ochrany práv povinného a jeho smyslem je odložit na určitou dobu výkon rozhodnutí. Návrh na odklad musí splňovat všechny zákonem stanovené náležitosti. Zákon povoluje dvě možné varianty odkladu, a sice pro poměry povinného (jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky),²¹⁹ resp. lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven.²²⁰ Tato ustanovení poskytují povinnému relativně zajímavou možnost ochrany, avšak v praxi se často setkáváme s nepochopením tohoto institutu (případně jeho šikanózním zneužíváním), kdy povinný žádá o odklad rozhodnutí, neboť zároveň podává návrh na zastavení výkonu rozhodnutí (což samo o sobě je akceptovatelné, že se výkon rozhodnutí odloží do pravomocného rozhodnutí o zastavení), avšak žádá o zastavení z důvodů tíživé finanční situace. Takový důvod nelze přijmout, neboť průvodním jevem vykonávacího řízení

²¹⁷ Explicitně zmíněna kontrola soudem, soudní exekutor si tak nemůže „dělat, co chce“.

²¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1561/2012 ze dne 25. 9. 2012.

²¹⁹ § 266 OSŘ.

²²⁰ Možno zahájit i ex offa (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 576/98 ze dne 26. 8. 1998).

zpravidla bývá zhoršení finanční situace povinného, ve které se ocitl vlastní vinou. Pokud by splnil dobrovolně povinnost, stanovenou exekučním titulem, exekuční řízení by vůbec nebylo nařízeno.²²¹ Další nutnou podmínkou kladného posouzení návrhu na odklad je přechodnost tíživé situace (náhlá nemoc), případně jasné a určité stanovení doby, po kterou má být výkon rozhodnutí odložen.

Exekuční řád je v otázce odkladu výkonu rozhodnutí o stupeň sdílnější, nad ust. § 266 OSŘ tak obsahuje jeden speciální institut, a totiž jistotu.²²² Jejím složením u exekutora (ve výši vymáhané pohledávky) soudní exekutor rozhodne o odložení provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném povinným. Institut tak zřejmě slouží pro zvýšení efektivity vymáhání soudním exekutorem a rovněž zvýšení ochrany práv povinného. Mohou nastat dva případy – návrh na zastavení bude zamítnut (příp. odmítnut), během řízení nebude soudní exekutor postupovat jiné kroky k vymožení pohledávky, leč po nabytí právní moci rozhodnutí o návrhu bude plně zhojen z jistoty. Pokud soudní exekutor návrhu na zastavení vyhoví, jistota bude vrácena povinnému. Soudní exekutor tak ničeho nevymůže, ale stejně by ničeho nevymohl, neboť jsou dány relevantní důvody pro zastavení, a vymožené plnění během řízení o zastavení by byl nucen vrátit.

4.5.5 Uplatnění námitky podjatosti

Tento základní procesní institut je zakotven v § 15a OSŘ, s kterým je v souladu ust. § 29 EŘ. Účastník tak může (v zákonem stanovené lhůtě, jež se novelou č. 396/2012 Sb. prodloužila z původních 5 na 8 dnů) podat námitku podjatosti soudce (také soudního exekutora), je-li se zřetelem na jeho poměr k věci a účastníkům důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Soudce (soudní exekutor) je povinen skutečnost, pro kterou je vyloučen, neprodleně oznámit předsedovi soudu (resp. exekučnímu soudu). Rozhodnutí o vyloučení přísluší senátu nadřízeného soudu, resp. exekučnímu soudu. Pokud bylo rozhodnuto, že soudce je vyloučen, předseda soudu podle rozvrhu práce určí místo něho jiného soudce (§ 15-16a OSŘ). V případě vyloučení soudního exekutora rozhodnutím exekučního soudu pokračuje v řízení exekutor, kterého navrhne oprávněný.

²²¹ KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 252.

²²² § 54 odst. 5 EŘ.

4.5.6 Námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce

O tomto zvláštním typu opravného prostředku dle § 88 odst. 3 EŘ je pojednáno výše v kapitole 4.1.3.1.

4.5.7 Ochrana třetích osob, návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, excindační žaloba

Vedení exekučního řízení se některých fázích může dotknout i třetích osob. Hovoříme tak in concreto o srážkách ze mzdy, přikázání pohledávky, prodej movitých věcí, nebo i vyklizení.²²³

V případě prvních dvou zmíněných neexistuje žádná účinná konkrétní obrana třetím osobám, ježto by tato z logiky věci i postrádala smysl. Tyto třetí osoby nejsou v postavení, které by je jakkoli znevýhodňovalo, neboť v tomto momentě vystupují jako dlužník povinného. Postupuje se mj. v duchu arrestatoria.

Jiná situace nastává v případě výkonu rozhodnutí prodejem movitých (nemovitých) věcí. Jak bylo výše zmíněno, vykonavatel soudního exekutora postupuje při soupisu movitých věcí na místě samém v nejasnostech tak, že předpokládá vlastnictví věci povinným (příp. že náleží do SJM). Třetí osoby, jimž svědčí právo k věci (typicky právo vlastnické), nepřipouštějící exekuci, mohou podat k soudnímu exekutorovi návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68 EŘ). Svá tvrzení musí pochopitelně dostatečně relevantně prokázat. V případě byť jen částečného nevyhovění návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu se lze bránit podáním tzv. vylučovací žaloby (excindační) podle § 267 OSŘ. Excindační žalobou se lze bránit i navzdory nevyužití práva podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu (jak psáno výše).

4.5.8 Stížnost na postup soudního exekutora k EKČR, k MS

Podání Exekutorské komoře ČR lze rozdělit na dotazy, podněty a stížnosti. Stížnostmi rozumíme ta podání, u nichž se lze domnívat, že se soudní exekutor dopustil kárného provinění. Tato podání jsou předána kárné komisi EKČR. Na základě stížnosti účastníků nebo osoby, jež prokázala právní zájem na věci, tak může stavovský orgán, zaštiťující povinně všechny soudní exekutory, tedy Exekutorská komora ČR nařídit dohled nad činností soudního exekutora, případně podat prostřednictvím výše zmíněné kárné komise návrh na kárnou žalobu.²²⁴ Druhou možností je podání podnětu k ministru

²²³ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005, s. 78.

²²⁴ Ke kárnému senátu Nejvyššího správního soudu.

spravedlnosti, případně předsedovi příslušného soudu (krajského, okresního, exekučního – dle § 117 odst. 2 EŘ), kteří mají rovněž pravomoc podat kárnou žalobu. Mezi kárná opatření řadíme písemné napomenutí, veřejné napomenutí, pokutu až příp. odvolání z funkce. Uvedená opatření jsou přiměřeně odstupňována pro soudní exekutory, exekutorské kandidáty a koncipienty. Samostatný útvar Ministerstva spravedlnosti určený k výkonu státního dohledu nad soudními exekutory provádí stížnostní kontroly exekutorských úřadů doplněné o kontroly dle náhodného výběru.²²⁵ In fine může rovněž podat podnět ministrovi k podání návrhu na kárnou žalobu.

Jistou formu obrany (spíše preventivní) představují profesní organizací soudních exekutorů (EKČR) zřízené bezplatné právní poradny v Praze a dvou krajských městech, sloužící větší informovanosti laické veřejnosti, jakož i formou zpětné vazby Exekutorské komoře ČR, jakým směrem má zaměřovat svoji osvětovou činnost.

Přehled podání adresovaných Exekutorské komoře ČR a Ministerstvu spravedlnosti ČR

	2008	2009	2010
Dotazy	233	470	1418
Podněty	468	505	590
Stížnosti	130	70	8
Stížnosti k MS	412	499	600

Zdroj: RUDÝ, M. Dohledová agenda. *Komorní listy*. II/2011. Brno: EK ČR 2011, s. 28 a 30

4.6. Ukončení řízení

4.6.1 Ukončení vymožením (splněním povinnosti)

Skončení exekuce kompletním vymožením pohledávky je samozřejmě primárním účelem celého vykonávacího řízení. Po plném uspokojení vymáhaného nároku činí soud procesní kroky k ukončení vykonávacího řízení. V případě exekuce vedené soudním exekutorem dochází k vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce, kterým se stanoví výše nákladů soudního exekutora, uhrazené z již vymoženého plnění, a zcela zásadním je oznámení o skončení exekuce,²²⁶ které je nutno zaslat všem orgánům a osobám, které ve

²²⁵ TOMEŠOVÁ, J. Kontrolní činnost Ministerstva spravedlnosti ve vztahu k soudním exekutorům. *Komorní listy*. II/2012. Brno: EK ČR, 2012, s. 30.

²²⁶ Dle § 46 odst. 8 EŘ.

svých evidencích vedou poznámku o probíhající exekuci, nebo kterým byla v exekuci uložena nějaká povinnost (zaměstnavatel, bankovní instituce, katastrální úřad, ad.). Soudní exekutor disponuje pro tento účel formulářem, prokazujícím plné uhrazení exekuce, který je zasílán dotčeným orgánům a osobám, neboť procesní skončení exekučního řízení mnohdy není možné očekávat obratem, „do druhého dne“, od poslední úhrady povinným (kupř. z důvodu problematického doručování písemností, finančního vypořádání s povinným, apod.). Oznámení je třeba zaslat soudu, neboť tento rozhodně ve své evidenci vede poznámku o probíhajícím exekučním řízení.

4.6.2 Ukončení zastavením

O způsobech zastavení exekučního řízení částečného, nebo úplného bylo pojednáno již v kapitole 4.5.3. Na tomto bodě zmiňme pouze pro doplnění ještě o možnost zastavení z důvodu bezmajetnosti,²²⁷ kdy je možné zastavit řízení jak na návrh, tak bez návrhu se souhlasem oprávněného (§ 55 odst. 4 EŘ) pro nepřipustnost, v tomto případě bezmajetnost. V případě úmrtí povinného je možné pokračovat ve vedení exekuce proti dědicům teprve po pravomocném skončení dědického řízení. Pak vstupuje nový účastník (účastníci) do řízení na straně povinné na základě sukcese (jak pojednáno na jiném místě práce). Pro ukončení řízení zastavením platí obdobně náležitosti v bodu 4.6.1. Pro nedostatek majetku zůstávalo v roce 2011 nevymoženy až cca 60% exekučních řízení.²²⁸

²²⁷ § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ.

²²⁸ RUDÝ, M. Dohledová agenda. *Komorní listy*. II/2011. Brno: EK ČR 2011, s. 27.

5. Aktuální změny exekučního řízení ve světle novely občanského soudního řádu, exekučního řádu a dalších předpisů (zákon č. 396/2012 Sb.)

5.1 Úvod zvláštní části

V úvodní obecné části byla na mnoha místech zmíněna novela č. 396/2012 Sb., jež znamenala dosti podstatný zásah především do pravomocí soudů a dalších subjektů, činných ve vykonávacím řízení. Přinesla také mnohé další změny týkající se samotné činnosti soudních exekutorů a průběhu vykonávacího řízení. Ač byly již v některých odstavcích tyto změny hodnoceny, následující část by je měla sjednotit a prakticky popsat jejich dopad na činnost (především) soudních exekutorů, neboť soudů se již převážná část těchto změn v souvislosti s právě zmíněným přesunem části pravomocí a v souvislosti s obecným trendem podávat návrhy na výkon rozhodnutí k soudním exekutorům nedotkne. K uvedené problematice existuje vzhledem k její „novosti“ jen velmi omezené množství soudní judikatury a poskrovnu odborných publikací, povšimneme si tedy především změn ve srovnání s předchozí právní úpravou, co vedlo zákonodárce k zapracování právě těchto změn do novely. Během této části se rovněž setkáme s kritickým hodnocením jednotlivých změn v souvislosti s činností soudních exekutorů. Exekuce soudní, daňová a správní (po novele ještě více) se svými počty nařízených exekucí zaujímá zcela marginální postavení oproti počtu pověření soudního exekutora vedením exekuce, text se proto bude více (ovšem ne pouze) opírat o nová ustanovení exekučního řádu.

Změny, případně nové instituty, či naopak jejich vyjmutí, bychom s trochou nadsázky mohli rozdělit do několika skupin. Tak v první nalezneme ustanovení, šetřící zejména práv povinného, jejich posílení. Jsou jimi kupř. prodloužení lhůty ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti, zavedení poloviční paušální částky náhrad za hotové výdaje při splnění povinnosti ve lhůtě stanovené výzvou, stanovení maximální možné výše cestovních náhrad a náhrad za ztrátu času při výkonu mobiliární exekuce, spojování exekucí, možnost omezení generálního inhibitoria v případech, kdy je to opodstatněné, předání věci vyškrtnuté ze soupisu na místě, kde byla vykonavatelem soudního exekutora zajištěna, ad.

Do druhé bychom zařadili změny, které usnadňují a zefektivňují vymáhací proces, jejich důsledky jsou příznivější zejména pro oprávněné, a rovněž i exekutory. Tak sem zařadíme možnost postihnout výlučný majetek manžela, postižení vkladní knížky a peněžních prostředků povinného vázaných na běh času nebo splnění podmínky v budoucnu, pozastavení řidičského oprávnění, postižení podílu povinného v obchodní společnosti a v družstvu, správa nemovitosti či správa podniku, a zejména a především jednodušší nařizování exekucí formou pověření.

Třetí „skupinou“ bychom mohli označit ty změny, které šetří práv všech účastníků, soud a soudního exekutora nevyjímaje. Slouží tak především větší transparentnosti exekučního řízení. Ze všech příkladů zmiňme pořizování záznamu o průběhu prohlídky bytu, mnohé změny týkající se dražby nemovitých věcí, ad.

Dopadům změn na jednotlivé účastníky, soudní exekutory, případně třetí osoby se věnuje část šestá.

Všechna řízení, započatá přede dnem nabytí účinnosti novely č. 396/2012 Sb. jakož i č. 293/2013 Sb. se dokončí podle zákona č. 99/1963 Sb. ve znění účinném přede dnem nabytí příslušné novely. Na toto zásadní pravidlo pamatují přechodná ustanovení novel, konkrétně čl. II odst. 1 zákona č. 396/2012 Sb., resp. čl. II odst. 2 zákona č. 293/2013 Sb. Prakticky to lze chápat, že v případě řízení, jež bylo zahájeno před 1. 1. 2013, nelze pro vydobytí společného závazku (závazku spadajícího do SJM) postihnout mzdu, či účet manžela, tedy výlučný majetek manželův. Možností na hranici obcházení účelu zákona je zastavení řízení (kupř. pro bezmajetnost), které nezakládá podmínku rei iudicatae, přičemž pro tutéž věc mezi týmiž účastníky lze výkon rozhodnutí nařídít opětovně, ovšem s novými podmínkami a prostředky. Za zmínku však stojí ustanovení čl. LII, odst. 2 přechodných ustanovení zákona č. 303/2013 Sb. (s účinností od 1. 1. 2014), podle kterého se exekuční příkaz, vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti této novely, řídí zákonem č. 120/2001 Sb. ve znění účinném po dni nabytí účinnosti novely. Lze uvedené tedy chápat tak, že i ve „starém“ řízení je možné vydat exekuční příkaz podle novelizovaného znění? Lze tedy postihnout i účet manžela ve výše uvedeném příkladě? Zcela jistě, neboť i přechodná ustanovení jsou ovládaná zásadou *lex posterior derogat lex priori*, a v tomto případě rovněž zásadou *lex specialis derogat lex generalis*. Zmíněné ustanovení čl. LII tak má aplikační přednost před přechodnými ustanoveními obou novel, soudní exekutor při vydávání exekučních příkazů není limitován dnem zahájení exekučního řízení.

5.2 Změny v rozsahu pravomocí soudu, resp. soudních exekutorů

Jednou ze zásadnějších změn, a to změnou primární, je přesun části pravomocí soudu na správní či daňové orgány, případně soudní exekutory. Před novelou č. 396/2012 Sb. vykonávaly soudy exekuční tituly, kterými byly rozhodnutí všech subjektů, vyjmenovaných v § 274 OSŘ (příp. § 40 EŘ). Soudní exekutor měl totožné kompetence, neboť byl řekněme „prodlouženou rukou soudu“. Soud mohl rovněž vykonávat rozhodnutí správních a daňových orgánů. V tomto byla spatřována ona zmiňovaná dvoukolejnost, byť s ohledem na rozdílnosti ve výkonu rozhodnutí soudem a soudním exekutorem by měla být spíše nazvána trojkolejností. Novela č. 396/2012 Sb. přinesla změnu v kompetencích právě na úseku rozhodnutí správních a daňových orgánů, jež napříště směl vykonávat buď sám tento orgán, či mohl podat návrh na nařízení exekuce a jejím provedením pověřit soudního exekutora. Nadále tak mohl soud rovněž jako soudní exekutor vykonávat všechna rozhodnutí subjektů z výše uvedených § 274 OSŘ a § 40 EŘ, ovšem zákonodárce stanovil výlučnou pravomoc soudu ve výkonu rozhodnutí v některých taxativně vymezených věcech.²²⁹ Výčet je obsažen v ust. § 251 odst. 2 OSŘ, přičemž exekuční řád naopak v ust. § 37 odst. 2 písm. b) stanoví nepřipustnost podat v těchto věcech exekuční návrh. Jsou jimi výchova nezletilých dětí, návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady, vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným, výkon rozhodnutí orgánů Evropských společenství a jde-li o cizí rozhodnutí.²³⁰ Exekuční řád připouští výjimku z právě uvedeného, jde-li o výkon cizího rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie (Brusel I²³¹ nebo Evropský exekuční titul,²³² také reflektováno v ust. § 174b OSŘ²³³) nebo mezinárodní smlouvou²³⁴, nebo rozhodnuto o uznání. Takto může soudní exekutor vykonávat i exekuční tituly vydané mimo území ČR.²³⁵

²²⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 353.

²³⁰ Kde se postupuje podle zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, jenž nahradil původní zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

²³¹ Nařízení Rady ES č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I), jež je derogováno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech s účinností od 10. 1. 2015.

²³² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, o zavedení Evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky.

²³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4154/2008, ze dne 7. 2. 2011.

²³⁴ Úmluva o civilním řízení – vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 72/1966 Sb. (KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 197.

²³⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 213 a 251.

K této změně se vážou i přechodná ustanovení zákona č. 396/2012 Sb., kde konkrétně čl. II blíže specifikuje postup soudů při předání dotčené agendy²³⁶ rozvržením rovnoměrně mezi soudní exekutory, kteří byli jmenováni do jeho obvodu (v důsledku nepravá retroaktivita). Oprávněný má v těchto případech právo do 2 měsíců bez udání důvodu na zastavení exekuce či předání jinému exekutorovi. Soudní exekutor pouze zašle výzvu ke splnění vymáhané povinnosti dle § 46 odst. 6 EŘ, jinak pokračuje ve výkonu rozhodnutí, aniž by bylo třeba výkon znovu nařizovat, neboť rozhodnutí a úkony, které vykonal soud, zůstávají zachovány. Soudní exekutor rovněž není vázán návrhem oprávněného, jakým způsobem má být exekuce vedena.

Aktuální novela č. 293/2013 Sb. doznala spíše jen dílčích změn v této oblasti, kdy výlučná pravomoc soudu se z pozitivního vymezení v OSŘ přesunula do vymezení negativního v řádu exekučním²³⁷. Také dále zohledňuje rekonstrukci soukromého práva (zrušení bytových náhrad). Soudní exekutor nesmí vykonávat rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé děti, ochrany proti domácímu násilí a rozhodnutí orgánů Evropské unie a cizí rozhodnutí s výjimkou viz odstavec výše.

V důsledku je tak dnes většina výkonu rozhodnutí prováděna soudními exekutory. Zákonodárce sledoval zahraniční trend a především již výše zmíněnou nesrovnatelně větší míru efektivity při vymáhání nároků soudními exekutory, přičemž až na drobné výjimky ponechal „dohled“ soudu nad soukromými soudními exekutory ve formě soudního přezkumu rozhodnutí soudního exekutora a dalších nástrojů.

Došlo tak k zohlednění trendu, kdy (i při možnosti volby) v zájmu hospodárnosti, účelnosti a především větší efektivity vykonávacího řízení, volili oprávnění v čím dál více případech pro výkon rozhodnutí soudní exekutory. Vývoj počtu nařízených soudních výkonů rozhodnutí vůči počtu nařízených exekucí dokládá následující krátká tabulka:

Počet nařízených výkonu rozhodnutí v letech 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Soudní výkon rozhodnutí	312 638	300 241	292 728	298 310
Výkon rozhodnutí soudním exekutorem	571 682	678 049	739 525	936 219

Zdroj: InfoData, portál justice.cz, Ministerstvo spravedlnosti, <http://cslav.justice.cz/InfoData/>

²³⁶ Což jsou všechna řízení, započatá před účinností novely, avšak nespádající dle novely do působnosti soudu, jinými slovy výkonů rozhodnutí, které lze vykonat podle správního a daňového řádu.

²³⁷ § 37 odst. 2 písm. b) EŘ.

Oprávněný si může zvolit z dnes 155 soudních exekutorů s celostátní působností,²³⁸ kterého v návrhu označí, aby byl pověřen výkonem jemu soudně přiznanému nároku na určité plnění. Tato možnost volby (v dispozici již od roku 2001) je v poslední době velmi živě diskutována s ohledem na tendence směřující k zavedení teritoriality soudních exekutorů (viz část 8, omezení celostátní působnosti soudních exekutorů).

5.3 Zahájení řízení

5.3.1 Vázanost soudu návrhem.

Jak bylo výše řečeno, při zahájení exekučního řízení soudem, tedy při řízení o návrhu na výkon rozhodnutí soudem, je soud za určitých podmínek vázán určením způsobu provedení exekuce navrhovatelem, který jej označil v návrhu. Soud může nařídít výkon rozhodnutí jiným způsobem, je-li navržený způsob zřejmě nevhodný, případně zvolit pouze jediný způsob, je-li jich navrženo více a jeden konkrétní by k uspokojení pohledávky stačil. Způsobem, který je pak v usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí uveden, je soud (potažmo jeho vykonavatel) po celou dobu řízení vázán. Tento postup je sice konzistentní a předvídatelný, avšak postrádá na efektivitě (což si oprávnění záhy začali uvědomovat). Nese s sebou i další nevýhody, jako kupř. pokud bude nařízen výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z nesprávného účtu, případně povinný v době nařízení výkonu rozhodnutí není zaměstnán u označeného plátce mzdy, nebo tento je špatně označen, vedou tyto k zastavení řízení ex offo.²³⁹ Naštěstí nevedou ke ztrátě vykonatelnosti exekučního titulu (s ním to koneckonců nemá nic společného), ten tak může být opakovaně exekučně vykonán. Výkon rozhodnutí soudním exekutorem tyto nevýhody postrádá. Soudní exekutor teprve až po pověření k vedení exekuce (dříve usnesení o nařízení exekuce) zvolí nejvhodnější způsob vedení exekuce vydáním specifického rozhodnutí - exekučního příkazu, jenž má účinky nařízení výkonu rozhodnutí dle OSŘ, neboť „soud pověří exekutora vedením exekuce, aniž by stanovil, jakým způsobem má být provedena“.²⁴⁰ Snadno pak dovodíme, že zrušení exekučního

²³⁸ <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>.

²³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 253/2000 ze dne 21. 6. 2001.

²⁴⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 252.

příkazu nevede k zastavení exekučního řízení, tímto rovněž kupř. ani usnesení o změně plátce mzdy nemůže mít jakékoli derogující účinky k existenci exekučního řízení.

5.3.2 Nařizovací usnesení, pověření

Na mnoha místech této práce jsme již měli možnost se setkat s jakýmsi „pojmovým rozporem“ ohledně rozhodnutí soudu v řízení o výkon rozhodnutí. Exekuční řízení pro výkon rozhodnutí soudem stejně jako soudním exekutorem shodně nařizoval (exekuční) soud usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí (soud), resp. usnesením o nařízení exekuce (soudní exekutor) - viz. Příloha č. 1. Novela č. 396/2012 Sb. podstatně změnila tuto zaběhnutou praxi, což znamenalo zcela zásadní procesní změnu v exekučním řízení. Soudní exekutor odešle soudu žádost o pověření, následně soud (po kontrole obsahových i formálních náležitostí) nařídí exekuci a vydá pověření exekutorovi k jejímu provedení, ovšem pouze formou pověření, nikoli usnesením jako dříve (viz Příloha č. 2). Pověření tak ztrácí náležitosti usnesení, není soudním rozhodnutím, zejména nepřipouští řádné (žádné) opravné prostředky, není třeba jej doručovat účastníkům.²⁴¹ Je ale ovšem možné podat návrh na zastavení exekuce, což zjednodušuje procesní postavení povinného, který tak nemusí obtížně volit, zda podat odvolání, či návrh na zastavení. Zákodárce ponechal soudu v souvislosti s vydáváním pověření možnost provádět formální i věcnou kontrolu návrhu.

Zaslání žádosti spolu s exekučním návrhem a dalšími listinami je nově možné pouze formou elektronického formuláře prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace určené k podání takové žádosti (tzv. ežopex – elektronická žádost o pověření vedením exekuce). Možnost zaslat žádost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, či dokonce v listinné podobě zůstala zachována, leč pouze subsidiárně, pokud první způsob není technicky možný (veřejná datová síť bezprecedentně zkolabuje, avšak nařizování exekucí je třeba za každou cenu zachovat). Právě zmíněné instituty vedly po počátečním problematictějším zvládnutí nové agendy a nutném proškolení administrativního aparátu (každá novinka potřebuje čas, aby se zaběhla) k nepoměrně rychlejšímu zahájení faktické činnosti soudního exekutora.²⁴² Soud má totiž povinnost vydat pověření do 15 dnů.²⁴³ Další výhodu lze spatřit v zautomatizování přenesení údajů

²⁴¹ Pro nabytí právní moci. Když není rozhodnutím, právní moci ani nabyt nemůže.

²⁴² Často docházelo k neúměrným průtahům zejména v souvislosti s vyznačováním doložek právní moci na usnesení o nařízení exekuce, aj.

²⁴³ § 43a odst. 3 EŘ.

z žádosti o pověření do rejstříku zahájených exekucí v souladu s § 35a EŘ, ad.²⁴⁴ Pokud nejsou všechny náležitosti splněny, soud uloží (pokynem) soudnímu exekutorovi návrh zamítnout, nejsou-li splněny zákonné podmínky, případně odmítnout, nejsou-li ve lhůtě opraveny vady návrhu nebo neobsahuje potřebné přílohy.

Na tomto místě si dovolíme malou odbočku, zda je soudní exekutor vázán pokynem vyššího soudního úředníka, neboť v praxi ve většině případů tyto pokyny vydává právě vyšší soudní úředník. Úkony soudního exekutora jsou brány jako úkony soudu. Soud nemůže být vázán pokynem vyššího soudního úředníka. Můžeme tak dovodit, že ani soudní exekutor by neměl být vázán pokynem vyššího soudního úředníka. Oporu pro tvrzené nalezneme rovněž ve vyhl. MS č. 37/1992 Sb., část devátá – Výkon rozhodnutí v občanskoprávních věcech, kdy pokyn vyššího soudního úředníka je závazný pro vykonavatele (§45 odst. 3),²⁴⁵ z kterého dovodíme, že tato závaznost se týká pouze soudních vykonavatelů, už však ne vykonavatelů soudních exekutorů podle EŘ, a *minoris ad maius* se nemůže týkat soudního exekutora. Rovněž Ústavní soud ČR judikoval, že „působnost vyššího soudního úředníka končí tam, kde začíná výhradní působnost soudce“.²⁴⁶

Vydávání usnesení o nařízení exekuce byla ve většině pouhou formalitou, již řešil jak výše psáno zpravidla vyšší soudní úředník.²⁴⁷ Nevýhodu lze spatřit rovněž při opravě chyb (v psaní, počtech), kdy bylo nutno vydat opravné usnesení se všemi procesními důsledky. U pověření postačuje vydat tzv. nové pověření podle § 70a vyhl. MS č. 37/1992 Sb.

5.3.3 Vyrozumění o zahájení exekuce

V souvislosti s předchozím bodem je nově zavedena povinnost soudního exekutora odeslat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení pověření oprávněnému vyrozumění o zahájení exekuce, neboť pověření není usnesením a jako takové není účastníkům rozesíláno. K odeslání vyrozumění povinnému dochází nejpozději s vydáním a doručováním prvního exekučního příkazu. Spolu s vyrozuměním zašle soudní exekutor

²⁴⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 248.

²⁴⁵ také § 110 odst. 5 či § 112 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č.j. 505/2001-*Org.*, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.

²⁴⁶ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013, jímž mimo jiné zrušil § 11 zákona č. 121/2008 Sb., pro rozpor § 10 (pozitivní vymezení úkonů soudu prvního stupně, které může provádět vyšší soudní úředník) s § 11 (negativní vymezení).

²⁴⁷ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 4.

povinnému exekuční návrh, kopii exekučního titulu a výzvu ke splnění vymáhané povinnosti (viz bod 5.4.1).

5.3.4 Exekutorské zápisy

Exekuční titul ve formě exekutorského zápisu měl relativně krátkou životnost.²⁴⁸ Poskytoval poměrně rychlou a účinnou možnost pro oprávněné domoci se svých nároků, kdy nebylo třeba soudního nalézacího řízení, neboť exekutorský zápis byl vykonatelný bezprostředně poté, co dlužník nesplnil svoji povinnost řádně a včas. Odpadaly tak náklady za nalézací řízení, což mohlo být pro dlužníka pozitivnější, pomineme-li fakt, že to rovněž vedlo k „obstavení“ účtů a nemovitostí prakticky ze dne na den. Exekutorské zápisy měly obdobné formální a věcné náležitosti²⁴⁹ jako notářské zápisy²⁵⁰ a byly upraveny v § 77 – 86 EŘ ve znění účinném do 31. 12. 2012. Po novele zůstaly v platnosti toliko exekutorské zápisy osvědčující skutkový děj, bez možnosti je bezprostředně vykonat. Důležitou podmínkou bylo v exekutorském zápise výslovné svolení dlužníka k vykonatelnosti zápisu. Tato dohoda mezi oprávněným a povinným však neměla hmotněprávní povahu,²⁵¹ neboť sama o sobě nemá za následek vznik, změnu nebo zánik práv nebo povinností. Notářský i exekutorský zápis tak nejsou rozhodnutím, pouze jakousi dohodou, ač mohou být exekučním titulem, avšak nemají účinky, jež zákon s rozhodnutím spojuje.²⁵² Exekutorský zápis tak nezakládá překážku litispendence.²⁵³

Soudní praxe (exekutorská) ukázala nevhodnost tohoto nástroje, neboť exekutorské zápisy se staly nástrojem k nepřiměřenému tlaku na dlužníka, kdy věřitel prostřednictvím různých vymahačských a inkasních agentur bez přítomnosti exekučního titulu sepisoval s dlužníkem pod nátlakem exekutorské zápisu při slíbení, že když budou plnit, exekutor „na ně nebude moci“. Případně s vidinou nižších nákladů, kdy však stejně k exekuci in fine dojde. Nástroj to byl relativně příznivý pro dlužníky, kteří byli ochotni a schopni splácet dohodnuté, bohužel však velmi nebezpečný svojí rychlostí v nařízení exekuce v případě neplnění dohodnutého. Navzdory těmto faktům byly exekutorské zápisy hojně využívány, kdy v letech 2010, 2011 resp. 2012 jich bylo shodně sepsáno cca

²⁴⁸ Zaveden v novém exekučním řádu zákonem č. 120/2001 Sb. s účinností od 1. 5. 2001.

²⁴⁹ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1005/12 ze dne 31. 1. 2013.

²⁵⁰ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 26.

²⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 267/2000 ze dne 10. 10. 2000.

²⁵² TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 24.

²⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 267/2000 ze dne 10. 10. 2000.

26tis.²⁵⁴ Úmysl zákonodárce, že exekutorské zápisy přestaly sloužit coby exekuční titul, lze pouze respektovat se všemi důsledky, které přinese soudní praxe. Agenda v těchto věcech tak byla ponechána notářskému stavu. Exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsané do 31. 12. 2012 exekučními tituly zůstávají.²⁵⁵

5.3.5 Předžalobní výzva

Mediálně hojně diskutované zavedení tzv. předžalobní výzvy se de lege lata netýká exekučního řízení, jakkoli na něj může mít ve svém důsledku vliv a je s ním často spojována. Zmíníme se o ní tedy pouze v krátkosti. Předžalobní výzvu zasílá věřitel (není povinen), nikoli soud, dlužníkovi minimálně 7 dní před podáním žaloby. V ní věřitel vyzve dlužníka k včasnému uhrazení dluhu.

Předžalobní výzva je mylně interpretována, neboť její zaslání není povinné. Pokud věřitel nezašle dlužníkovi předžalobní výzvu, ponese náhradu nákladů soudního řízení ke své tíži. Nutno podotknout, že náhradu nákladů soudního řízení nalézacího. V opačném případě jdou tyto náklady k tíži dlužníka. Výzva se tedy týká zásadně náhrady nákladů řízení nalézacího.²⁵⁶ Představuje obraný prostředek pro dlužníka, ale pouze v omezené míře, kdy je tímto s předstihem informován o svém dluhu.

5.4 Průběh řízení

5.4.1 Výzva ke splnění vymáhané povinnosti

Institut výzvy k dobrovolnému plnění, který přichází (a odchází povinnému) bezprostředně po zahájení exekuce, nejpozději však spolu s usnesením o nařízení exekuce (do 31. 12. 2012), resp. s vyrozuměním o zahájení exekuce (od 1. 1. 2013), doznal další změny ve prospěch povinného v podobě prodloužení lhůty z původních 15 dnů na 30 dnů. Výzva k dobrovolnému splnění vymáhané povinnosti se do exekučního práva dostala roku 2009 novelou č. 368/2009 Sb. Ve výzvě soudní exekutor vyčíslí vymáhaný nárok a zálohu na snížené náklady exekuce²⁵⁷ a náklady oprávněného, pokud povinný splní ve stanovené lhůtě. Zde je třeba si pomoci vyhláškou MS č. 330/2001 Sb. o odměně a náhradách soudního exekutora. Snížená odměna činí dle § 11 této vyhlášky 50% odměny stanovené v § 6 téhož předpisu, jde-li o exekuci ukládající zaplacení peněžité částky, a

²⁵⁴ [http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/963-60-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-9-dil-zruseni-exekutorskych-zapisu-03-12-2012?w=.](http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/963-60-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-9-dil-zruseni-exekutorskych-zapisu-03-12-2012?w=)

²⁵⁵ Přejícná ustanovení § 129 EŘ.

²⁵⁶ § 142a OSŘ.

²⁵⁷ § 46 odst. 6 EŘ.

30% odměny podle § 7 až 10 vyhlášky, jde-li o exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky. Před novelou však § 11 odst. 1 ET odkazoval na odstavce 1 a 2 paragrafu 6 ET, kdy soudům činilo aplikační a výkladové potíže, zda výše i přes včasné dobrovolné splnění se má řídit (neponíženým) odstavcem 3 § 6 ET. Novela č. 63/2012 Sb. tyto nejasnosti odstranila a ponechala odkaz na celé znění § 6 ET.²⁵⁸

5.4.2 Omezení generálního inhibitoria ve smyslu § 44 odst. 4 EŘ

Další obdobnou novinkou (zejména na ochranu práv povinného) zavedenou novelou č. 396/2012 Sb. je tzv. hrubý nepoměr vymáhané povinnosti k majetku povinného, na který by se jinak vztahoval zákaz podle § 44a odst. 1 EŘ, tedy generální inhibitorium.²⁵⁹ Ustanovení § 44 odst. 4 EŘ si klade za cíl omezit postižení (či dokonce prodej) kupř. nemovitosti ve vlastnictví povinného, když vymáhaná jistina je ve výši stokorun. Celkový nárok pak po zahrnutí paušální odměny a paušální náhrady hotových výdajů soudního exekutora zpravidla osciluje okolo 10-11 tis Kč, je proto pochopitelně nevhodné postihovat majetek v řádech miliónů korun. V takovém případě může soudní exekutor před zasláním vyrozumění o zahájení exekuce oprávněnému rozhodnout, že se zákaz podle § 44a odst. 1 EŘ vztahuje pouze na část majetku přiměřenou vymáhané povinnosti. Za podstatné pokládám slůvko „může“ v předchozí větě. Tak typicky zástavní právo na nemovitost má, jak výše řečeno, spíše zajišťovací charakter, kdy nutí dlužníka ke splnění povinnosti nepřímo, jeho funkcí primárně není prodej nemovitosti. Dalším z řady praktických příkladů je přítomnost více současných exekučních řízení proti témuž povinnému. Pokud by zmiňovaným ustanovením byla stanovena povinnost, nebylo by možné postihnout nemovitost povinného, když by tento měl desítky relativně bagatelních pohledávek, v celkové výši v řádech statisíců korun. Smyslem tohoto ustanovení však právě má být při vymáhání takové pohledávky, která bude vzhledem k finanční situaci povinného v krátké době pokryta srážkami ze mzdy, či případně příkázáním pohledávky, umožnění nakládání s nemovitostmi povinného. Tolik pouze příklad.

V praxi je využívání tohoto ustanovení přinejmenším problematické. V době před zasláním vyrozumění o zahájení exekuce oprávněnému zpravidla soudní exekutor nedisponuje (všemi) informacemi o majetku povinného. Nelze akceptovat ani nepřiměřeně zvolený způsob provedení exekuce, když zvolený způsob se až v průběhu provádění exekuce ukáže jako nedostačující. Selžou-li i ostatní způsoby, může být

²⁵⁸ PAZDERKA, S. Novela exekutorského tarifu. *Komorní listy*. 1/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 48.

²⁵⁹ Tj. zákaz nakládat s veškerým svým majetkem (jměním).

exekuce prodejem nemovitosti tím jediným možným způsobem, jak vymoci nárok oprávněného. Nadto povinný snadno ztratí pravidelný finanční příjem, může být nařízeno více exekucí s lepším pořadím, případně může být soudní exekutor pověřen postupně ve více exekučních řízeních. Potom ztráta možnosti postihnout i další majetek povinného (typicky právě zmiňovaný nemovitý) by mohla být kontraproduktivní. Soudní exekutor tak vydá rozhodnutí na základě své úvahy, zda pro daný případ generální inhibitorium omezí či nikoli. Tato úvaha by měla být opodstatněná a přiměřená dané situaci povinného. Exekutorská praxe tento institut zatím víceméně opomíjí. Rozhodnutí soudního exekutora, že se zákaz podle § 44a odst. 1 EŘ vztahuje pouze na část majetku, je platné pro celé exekuční řízení.²⁶⁰

5.4.3 Spojení exekucí

Procesní institut spojení exekucí není zcela novým. Podle dřívější právní úpravy v občanském soudním řádu soudní exekutor mohl před účinností novely č. 396/2012 Sb. spojit řízení zejména v zájmu hospodárnosti (§ 112 OSŘ),²⁶¹ pokud spolu skutkově souvisela nebo byla vedena mezi týmiž účastníky (samozřejmým předpokladem je vedení u téhož soudního exekutora a pokud ještě nezaniklo oprávnění soudního exekutora k vedení předchozí exekuce). Spojení řízení probíhalo výlučně na návrh.²⁶² Břemeno důkazní stran hospodárnosti leželo na navrhovateli. Soudní exekutor návrhem nebyl vázán, pokud dostatečně odůvodnil, že není naplněna podmínka hospodárnosti. Spojení věcí ex offio bychom hodnotili jako ne příliš časté, ač v zájmu hospodárnosti řízení by k nim docházet mělo, neboť na druhou stranu je soudní exekutor jako podnikatelský subjekt veden k co nejvyšší možné míře zisku (secundum et intra legem). Novela EŘ č. 396/2012 Sb. ovšem zakotvila ve vztahu speciality k OSŘ nově povinnost exekutora ex lege spojit exekuční řízení vedená týmiž účastníky u stejného exekutora,

V zájmu hospodárnosti také může soudní exekutor exekuční řízení opět „rozdělit“, vyloučit k samostatnému řízení.²⁶³

Z platné právní úpravy dovodíme, že o spojení věcí by měl rozhodovat soud v případech exekučních řízení zahájených, ovšem nenařízených (v judikátu níže před doručením usnesení o nařízení, per analogiam před doručením pověření podle nové právní

²⁶⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 266.

²⁶¹ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2013/10 ze dne 8. 9. 2011.

²⁶² Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2780/10 ze dne 7. 6. 2011.

²⁶³ § 37 odst. 3 EŘ, věta druhá.

úpravy), v ostatních případech by měla tato agenda být ponechána soudním exekutorům, jak ostatně také dovodil Nejvyšší soud ČR ve svém stanovisku sp. zn. Cpjn 200/2005.²⁶⁴

Spojení řízení má za následek především snížení nákladů (zpravidla tím ušetří povinný), které nejsou počítány pro každé řízení zvlášť. Své opodstatnění nalezne zejména u nižších pohledávek (bagatelních, tzv. „minipohledávek“)²⁶⁵ a zejména ve spojení s uplatněním minimální odměny soudního exekutora a paušálních náhrad hotových výdajů soudního exekutora. Při vyčíslení odměny vychází soudní exekutor při nižších nárocích oprávněného ze stanovené minimální částky²⁶⁶ a tyto se sčítají. V případě spojení exekucí se bude odměna zpravidla vypočítávat dle § 6 odst. 1 ET, neboť výše nároku bude navýšena (viz tabulka níže). V případě vyšších pohledávek, u kterých odměna přesahuje stanovenou minimální mez, je počítána stanoveným procentem. Pak při spojení ve většině případů²⁶⁷ bude tato odměna stejná, ať pro jednotlivé exekuce, nebo spojené.

Pro vyčíslení náhrady hotových výdajů bude situace podobná, i když v něčem trochu odlišná. Soudní exekutor kupř. při výkonu mobiliární exekuce v bydlišti povinného vynaložil prokazatelné náklady, ty však byly počítány pouze do jednoho exekučního řízení (přece nepojede na totéž místo 3x ob týden), i když „vymáhal“ pro všechna vedená řízení (tzv. související spisy) proti témuž povinnému. Sníží se však náklady kupř. za doručování písemností (není třeba v každém řízení zvlášť, nezávisle). Reálně vynaložené náklady z jednotlivých řízení je však nutno zohlednit i po spojení řízení. Pro lepší názornost je připojena stručná tabulka.

Náklady soudního exekutora při spojení exekučních řízení

	1 exekuční řízení 10 000,- Kč	10 exekučních řízení, celkem 100 000,- Kč	10 sloučených řízení, celkem 100 000,- Kč
Odměna SE	3 000,- Kč (minimální)	30 000,- Kč (10x minimální)	15 000,- Kč (15% dle § 6)

²⁶⁴ KONEČNÁ, P. Právní úprava spojování exekučních řízení. *Komorní listy*. I/2013. Brno: EK ČR, 2013, s. 52-53.

²⁶⁵ [http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/830-17-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-1-dil-slucovani-exekuci?w=.](http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/830-17-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-1-dil-slucovani-exekuci?w=)

²⁶⁶ § 6 odst. 3 vyhl. MS č. 330/2001 Sb.

²⁶⁷ Průměrná výše pohledávky, jež soudní exekutoři vymáhají, je 85 000,- Kč – ekcr.cz.

Náhrada hotových výdajů SE – paušální částka	3 500,- Kč	35 000,- Kč	3 500,- Kč
Náhrada hotových výdajů SE – reálné výdaje	kupř. 10 000,- Kč	41 500,- Kč (9x paušál. částka + 1x reál. 10tis Kč)	cca 25 000,- Kč (zohledněné reálné výdaje ze spojovaných)
	1 exekuční řízení 100 000,- Kč	10 exekučních řízení, celkem 1 000 000,- Kč	10 sloučených řízení, celkem 1 000 000,- Kč
Odměna SE (15% dle § 6)	15 000,- Kč	150 000,- Kč	150 000,- Kč
Náhrada hotových výdajů SE – paušální částka	3 500,- Kč	35 000,- Kč	3 500,- Kč
Náhrada hotových výdajů SE – reálné výdaje	kupř. 10 000,- Kč	41 500,- Kč (viz výše)	cca 25 000,- Kč (viz výše)

Spojit je také možno na návrh povinného taková exekuční řízení, jež jsou vedena proti témuž povinnému u více exekutorů, případně zahájí u téhož exekutora proti témuž povinnému exekuční řízení další oprávněný (nejedná-li se o tzv. bagatelní pohledávky). O spojení těchto řízení rozhodne usnesením exekuční soud.²⁶⁸

5.4.4 Úhrada peněžitých plnění

Novela zakotvila do § 46 odst. 4 EŘ nově možnost hradit peněžitá plnění na vymáhanou povinnost nejen exekutorovi, ale i přímo oprávněnému. Původní úprava toto neumožňovala. V případě úhrady přímo oprávněnému nastupoval institut částečného zastavení exekuce, který byl procesně zbytečně zdržující, nehledě na snížení výše vymoženého plnění pro výpočet odměny soudního exekutora, jakkoli povinný plnil pod tíhou exekuce. V praxi docházelo k nežádoucím jevům, kdy povinný s oprávněným uzavřeli konkludentní dohodu, aby šikanózně snížili profit soudního exekutora, a tím jej

²⁶⁸ § 37 odst. 4 EŘ.

poškodili. Plnění povinného na exekuci oprávněnému tak nebylo de lege lata možné. Mohly nastat případy, kdy povinný nebyl informován o probíhajícím exekučním řízení a plnil (kupř. dle do té doby dohodnutých splátek) přímo oprávněnému. Oprávněný by ale tato plnění neměl přijmout.

Nová úprava tyto situace zpřehledňuje, kdy povinný může plnit přímo oprávněnému. V tom případě ale není nutno částečně zastavovat exekuci, neboť se jedná o tzv. přímé platby, které jsou u soudního exekutora vedeny, jako by bylo částečně uhrazeno. Ke snížení vymoženého plnění a tedy snížení základu pro výpočet odměny soudního exekutora nedochází, neboť je plněno v souladu s § 46 odst. 4 EŘ, tj. na základě vedení exekuce některým ze zákonem stanovených způsobů. Náhrady hotových výdajů zůstávají v obou případech nezměněny. Přímé plnění oprávněnému tak převážně ztratilo svůj smysl. Soudní exekutor navíc nemusí být nutně ihned o plnění přímo oprávněnému informován a může dále vést exekuci pro celý nárok. Tento institut bychom označili jako ochranu soudního exekutora před dohodami účastníků, případně zamezení obcházení zákona ze strany účastníků.²⁶⁹

5.4.5 Snížené náhrady hotových výdajů soudního exekutora

Zcela novým institutem je stanovení snížené náhrady hotových výdajů pro případ tzv. bagatelních pohledávek, tedy pohledávek do výše 10 000,- Kč (další z řady na ochranu práv povinného, v tomto případě i pod silným mediálním a politickým tlakem týkajícího se „umělého“ navyšování nákladů exekuce). Povinný tak při splnění vymáhaného nároku ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti uhradí (formou zálohy) na náhrady hotových výdajů exekutora pouze 1 750,- Kč, které představují 50% paušálně stanovené výše náhrad.²⁷⁰ Výše zmíněná částka 10 000,- Kč představuje výši vymoženého plnění, pro tento případ součet jistiny, případného smluvního úroku, poplatku či úroku z prodlení a náklady nalézacího řízení.²⁷¹ Není možné do tohoto plnění zahrnout kupř. odměnu a náhrady soudního exekutora. Ty činí v základní paušální částce 7 865,- Kč včetně aktuálně platné DPH. Pokud bychom pouze odhadem určili náklady nalézacího řízení ve výši 3000,- Kč (advokát, soudní

²⁶⁹ Dnes bychom řekli dovolávat se slov právního předpisu proti jeho smyslu. NOZ zmiňuje pouze rozpor se zákonem (§ 580 NOZ), nikoli obcházení účelu zákona, ale výše uvedené se dočteme v důvodové zprávě k NOZ.

²⁷⁰ § 13 odst. 1 vyhl. MS č. 330/2001 Sb., zakotveno novelou vyhlášky č. 63/2012 Sb. s účinností od 1. 3. 2012.

²⁷¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 795.

poplatek), pak by tento odstavec ztrácel smysl, neboť by se nevztahoval na téměř žádné plnění.

5.4.6 Stanovení maximální výše náhrad, stanovení odměn pro některé případy exekučních řízení

Výše náhrad za cestovní výdaje se stanoví podle části VII. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.²⁷² Zákonomodárce novelou č. 396/2012 Sb. určil maximální možnou výši náhrady za jednu cestu do místa, jež není sídlem exekutora, a zpět, na 1500,- Kč.²⁷³ Jakkoli respektujeme znění zákona, kterým je třeba se bezpodmínečně řídit, dovolíme si polemizovat se smyslem takového omezení. Je zřejmé, že zákonodárce byl veden úmyslem více ochránit práva povinného, konkrétně aby nedocházelo k neúměrnému navyšování nákladů soudního exekutora na úkor povinného, případně otupit ostré hrany diskuse stran teritoriality soudních exekutorů (kdy tito by jistě uvítali zavedení teritoriality místo tohoto poškozujícího polovičatého řešení). Tento bohulibý počin byl jistě kladně přijat většinou povinných, za získání nemalého počtu politických bodů a umlčení nejhlasitějších zastánců z řad exekutorského stavu. Exekutorský řád má jistě dbát práv povinného, ale není jeho hlavním smyslem v současné podobě spíše vymožení nároků oprávněných? Rychle a účelně, při zohlednění zásady hospodárnosti? Pokud je soudní exekutor limitován ve svých výdajích, zřejmě radši zvolí jiný způsob vedení exekuce než výkon mobiliární exekuce. Způsob méně nákladný, ale také méně efektivní, za cenu nižšího vymoženého plnění v delším časovém horizontu. Pak se táži, zda je toto opravdu ztělesněním ochrany práv povinného.

Neúměrné navýšení nákladů, řádově vyšších než je samotná vymáhaná pohledávka, je zcela pochopitelně nežádoucí. Oprávnění však sami upřednostňují místně blízkého soudního exekutora se znalostí regionu, neboť jinak by byla obtížná osobní komunikace, nahlížení do spisů, povinní zpravidla také bývají z blízkosti regionu. Při neúspěšné exekuci hradí náklady oprávněný, příp. dle dohody se soudním exekutorem, jsou tak vedeni k hospodárnosti, kupř. zbytečně neuskutečňovat výkon mobiliární exekuce, když tento by nedostačoval ani k pokrytí nákladů. Povinný má nadto možnost v případě příkazu k úhradě nákladů exekuce podat námitky. Účelnost vynaložených nákladů pak musí soudní exekutor prokázat.

²⁷² Původně se řídila zákonem č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách.

²⁷³ § 13 odst. 6 vyhl. MS č. 330/2001 Sb.

Velmi obdobnou situaci hledejme i v následujícím § 14 odst. 1 ET, který hovoří o maximální možné výši náhrady za ztrátu času. Ta činí 500,- Kč za jednu cestu do místa, jež není sídlem exekutora, který vede exekuci, a zpět.

5.4.7 Zrušení advokátního tarifu

Výklad o změnách na úseku nákladů soudního exekutora či oprávněného by nebyl úplný, kdybychom nezmínili vyhlášku č. 484/2000 Sb., (paušální vyhláška, nebo také tzv. „přísudková“ vyhláška),²⁷⁴ jež byla zrušena nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. 4. 2013, neboť „*přísudková vyhláška motivuje věřitele k soudním sporům o bagatelní částky, přičemž jejich ziskem není samotný předmět sporu, ale paušální (a vzhledem k předmětu řízení nepřiměřená) výše odměny právního zastoupení. To vede ke vzniku trhu s bagatelními pohledávkami, během jejichž uplatňování převyšují přiznané náklady ty, které byly skutečně vynaloženy. Přiznané náklady se v důsledku této vyhlášky pravidelně dostávají do hrubého nepoměru k hodnotě sporu, čímž dochází ke stanovení sankce bez zákona, a tedy i ke kolizi s čl. 4 odst. 1 Listiny (povinnosti lze ukládat jen na základě zákona a v jeho mezích)*“.²⁷⁵ Derogace vyhlášky má za následek opětovné využívání advokátního tarifu (vyhláška č. 177/1996 Sb.) při počítání odměny advokáta v rámci náhrady nákladů řízení soudem podle počtu úkonů (advokátní tarif byl v platnosti, je a prozatím dále i bude). Podle advokátního tarifu se ve výsledku vypočítají nižší náklady právního zastoupení v řízení u soudu. Advokátní tarif bude pro futuro soudy využíván do doby přijetí nové vyhlášky. Zásah výše uvedeným nálezem Ústavního soudu ČR byl natolik zásadní, že se jej Ústavní soud rozhodl publikovat ve Sbírce zákonů pod číslem 116/2013 Sb. spolu se sdělením Ústavního soudu č. 117/2013 Sb.

Pro bagatelní spory zrušení vyhlášky není tolik rozhodující, neboť od roku 2012 je již zavedenou praxí obecných soudů stanovovat výši právního zastoupení žalobce ekvivalentně jednonásobku vymáhané jistiny.²⁷⁶ V případě částek vyšších je snížení odměny podstatně citelnější. Vše si přehledně uvědomíme ve stručné tabulce.

²⁷⁴ Vyhláška MS č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

²⁷⁵ GÖTTINGER, V. Ústavní soud zrušil tzv. přísudkovou vyhlášku. Dne 25.04.2013[online text], portál usoud.cz.

²⁷⁶ Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2777/11 ze dne 15.11.2011 a Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3923/11 ze dne 10.01.2012.

Výše odměny za zastupování účastníka advokátem

Žalovaná částka	Odměna dle paušální vyhlášky	Odměna dle advokátního tarifu
6 000,- Kč	8 100,- Kč 7 500,- Kč paušál, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby	3 600,- Kč 2 x 1 500,- Kč odměna za dva úkony právní služby, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby
20 000,- Kč	9 800,- Kč 7 500,- Kč paušál + 17% z částky přesahující 10 000,- Kč, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby	4 400,- Kč 2 x 1 900,- Kč odměna za dva úkony právní služby, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby
100 000,- Kč	23 400,- Kč 7 500,- Kč paušál + 17% z částky přesahující 10 000,- Kč, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby	10 800,- Kč 2 x 5 100,- Kč odměna za dva úkony právní služby, 2 x 300,- Kč náhrada výdajů za dva úkony právní služby

5.4.8 Výše odměny soudního exekutora, nebyl-li pověřen vedením exekuce

Novým omezením maximálních nákladů soudního exekutora (zejména) při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí došlo k dílčímu ústupku v diskusi o omezení celostátní působnosti soudních exekutorů, o zavedení teritoriality. Stanovení výše odměny při zastavení exekuce za určitých podmínek představuje další takový dílčí krok, který zároveň zohledňuje novou právní úpravu. Novou právní úpravou je myšleno zejména zrušení nařizovacího usnesení a proces zahájení exekučního řízení nařízením exekuce spolu s „pouhým“ pověřením soudního exekutora k vedení exekuce. Jak bylo výše řečeno, soudní exekutor může odmítnout nebo zamítnout návrh na nařízení exekuce (dnes exekuční návrh) ze zákonných důvodů. Ke stejné situaci může dojít, i když soudní exekutor návrh neodmítne ani nezamítne, předá jej (elektronicky) soudu, který provádí opětovnou kontrolu formálních a materiálních náležitostí návrhu. Pokud shledá nejasnosti, může vydat pokyn, aby soudní exekutor návrh odmítl nebo zamítl. V obou případech je stanovena pevná sazba odměny soudního exekutora ve výši 500,- Kč a náhrady hotových výdajů ve výši 200,- Kč. Stejně částky jsou stanoveny i pro případ zastavení exekuce

soudním exekutorem (pro případy, kdy kupř. není doložena plná moc ve lhůtě). Dojde-li k zániku oprávnění exekutora k vedení exekuce rozhodnutím soudu o vyloučení exekutora, nebo o zastavení exekuce anebo změnou exekutora,²⁷⁷ ale také k zániku výkonu exekutorského úřadu,²⁷⁸ zůstává odměna ve stejné výši jako v předchozí právní úpravě, tj. 3 000,- Kč.²⁷⁹ Zavedení těchto přesně stanovených odměn dokresluje zjednodušení a zrychlení celého exekučního řízení a je důsledkem cíleného přenosu některých pravomocí na soudní exekutory (hmotněprávní doplnění tzv. autoremedury viz bod 5.8.3). Ustanovení § 11 odst. 2 ET lze použít i pro případy tzv. částečného zastavení exekuce.

5.4.9 Změna exekutora

Při změně exekutora již není třeba předkládat návrh k rozhodnutí soudu, stačí pouze souhlas zúčastněných exekutorů a návrh oprávněného (nikoli povinného nebo soudního exekutora). Změna exekutora není rozhodnutím, jak je explicitně uvedeno v §44b odst. 1 EŘ. Zachována je možnost rozhodnutí soudu o změně exekutora v případě, že ke změně exekutora podle předchozí věty nedojde, a je-li to důvodné. Rovněž je explicitně stanoveno, že náklady exekuce vzniklé v souvislosti se změnou exekutora²⁸⁰ jdou (pochopitelně) k tíži oprávněného. Výběr nového exekutora je zcela v dispozici oprávněného.²⁸¹ Toto ustanovení by v případě omezení celostátní působnosti soudních exekutorů bylo vhodné přizpůsobit.

O převzetí exekuce je třeba sepsat listinu, mající náležitosti podle § 44 odst. 3 písm. a) až f) OSŘ.²⁸²

Ke změně exekutora mohou oprávněného vést různé důvody, kupř. ekonomické (bydliště povinného, či jeho majetek) nebo stávající pověřený exekutor nepostupuje dostatečně efektivně při výkonu rozhodnutí. Tyto důvody, jejich opodstatněnost a účelnost, je třeba v případě nesouhlasu exekutora (exekutorů) soudu dostatečně relevantně prokázat. V praxi se můžeme setkat s mimořádnými situacemi, které jsou dostatečným důvodem, aby soud rozhodl ve prospěch navrhovatele, ač původní soudní exekutor nemusí vždy souhlasit. Takovými důvody zjevně nebude singulární sukcese na straně

²⁷⁷ To vše podle § 51 písm. a), b), d) EŘ.

²⁷⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 784.

²⁷⁹ § 11 odst. 2 ET.

²⁸⁰ Transport spisů, jejich konverze do elektronické podoby, ad.

²⁸¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 276.

²⁸² KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 277.

oprávněného, jak dovodil Krajský soud v Hradci Králové.²⁸³ Při zániku výkonu exekutorského úřadu, kdy veškerá agenda přechází na nového exekutora, může dojít ke změně exekutora ex lege, neboť nově jmenovaný exekutor do zaniklého úřadu je povinen o této změně informovat účastníky exekučního řízení s tím, že oprávněný může požádat o změnu exekutora. V takovém případě není třeba dokládat soudu důvody zvláštního zřetele jako v případech shora uvedených.²⁸⁴

5.5 Exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí

5.5.1 Změny v exekuci prodejem movitých a nemovitých věcí – obecný úvod

Dražby movitých a zejména nemovitých věcí svým významem (a často i rozsahem) v mnohém překračují ostatní způsoby provedení výkonu rozhodnutí. Srážky ze mzdy, nadto když je vždy nutno ponechat povinnému nezabavitelnou částku, nejsou tak citelným zásahem do osobních práv povinného, zásahem do jeho osobní finanční situace. Pokud dojde až k „sebrání střechy nad hlavou“, resp. vymožení větší peněžité částky, znamená to jeden z největších zásahů do vlastnického práva, bezprostředně do života povinného. Důležitost a výjimečnost tohoto způsobu si uvědomovaly právní (a zákonodárné) kapacity již od dob dávno minulých. Ne jinak je tomu v současnosti, kdy dražbám věcí je věnován největší prostor v zákonné úpravě výkonu rozhodnutí. Je pochopitelné, že novela přinesla větší množství rozšiřujících a zpřesňujících změn právě na tomto úseku exekučního řízení.

O mnohých změnách již bylo pojednáno na jiném místě v souvislosti s obecným výkladem výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí (viz bod 4.2.4.4), smyslem tohoto odstavce je tuto problematiku a změny v této oblasti sjednotit. Jelikož je materie dražeb rozmanitá, je o většině nových nebo výrazně změněných institutů pojednáno v samostatných bodech

Do přehledu tak můžeme zařadit nově zakotvené vyloučení živých zvířat z výkonu rozhodnutí, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník (tzv. „domácí mazlíčci“).²⁸⁵ Zde se dá předpokládat, že prodej těchto

²⁸³ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 26 Co 35/2005 ze dne 24. 3. 2005.

²⁸⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 279.

²⁸⁵ § 322 odst. 2 písm. e) OSŘ.

„věci“ v dražbě by byl nemorální.²⁸⁶ Podle NOZ má živé zvíře, jako smysly nadaný tvor, zvláštní význam a není věcí (tzv. dereifikace zvířat),²⁸⁷ byť systematicky je zařazeno do hlavy IV NOZ (věci a jejich rozdělení) a ustanovení o věcech se na živé zvíře užijí obdobně avšak jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

Naopak je možné nově podle dikce NOZ postihnout jako věci movité i zaknihované cenné papíry zapsané v příslušné evidenci.²⁸⁸

Zákonodárce rovněž myslel na likvidaci věci zjevně bezcenné. Jedná se zejména o věci, které byly zabaveny při soupisu movitých věcí, neúspěšně draženy v opětovné dražbě, oprávněný si je odmítl převzít (za jednu třetinu rozhodné ceny) a následně vyloučeny ze soupisu. Poté je vyzván povinný k jejich převzetí.²⁸⁹ Odmítne-li, nebo není jeho pobyt znám, postupuje se dle § 301 ZŘS, a tedy věci připadnou státu. Avšak jedná-li se o věci zjevně bezcenné (což se v praxi jedná relativně často), nařídí soud jejich zničení v souladu s § 341 odst. 4 OSŘ. Obdobně bude soud postupovat s věcmi odstraněnými z vyklizovaného objektu, nepřevzme-li si je povinný.²⁹⁰

5.5.2 Dražba movitých věcí

Dalším z řady nových ustanovení, jež šetří zejména ochrany práv povinného²⁹¹ je explicitní stanovení minimální lhůty 30 dnů mezi vydáním (vydáním rozumíme zveřejnění a doručení účastníkům a dotčeným osobám podle § 328b odst. 3 OSŘ) dražební vyhlášky (objektivní lhůta), resp. mezi doručením uvědomění o provedení soupisu podle § 326 odst. 11 OSŘ a konáním dražebního roku.

Nově je rovněž zakotven odklad konání dražby movitých věcí do pravomocného rozhodnutí o vyloučení věci ze soupisu,²⁹² pokud bylo zjištěno, že byla vylučovací žaloba podána. Jedná se o odklad výkonu rozhodnutí ex lege.

Další procesní novinkou při konání dražby movitých věcí je povinnost dražitele prokázat svoji totožnost.²⁹³ Tato má zamezit především porušování zákazu účasti v dražbě podle věty druhé výše zmíněného odstavce.²⁹⁴

²⁸⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1091.

²⁸⁷ § 494 NOZ.

²⁸⁸ § 525 et seq. NOZ.

²⁸⁹ § 330 OSŘ.

²⁹⁰ § 341 OSŘ.

²⁹¹ Neboť je především v jeho zájmu nalézt pokud možno co nejvíce zájemců a vydražit za maximální cenu.

²⁹² § 328b odst. 6 OSŘ.

²⁹³ § 329 odst. 1 OSŘ.

²⁹⁴ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1119.

Novela zavedla (v souladu s rekodifikací soukromého práva) zvýhodněné postavení předkupníka a prodávajícího pro případy, kdy při dražbě movité věci je učiněno stejné nejvyšší podání. Výše jmenovaní pak mají právo na udělení příklepu. Novela č. 293/2013 Sb. takto stanovila udělení příklepu tomu, komu svědčí předkupní právo,²⁹⁵ a s účinností od 1. 1. 2014 také tomu, komu svědčí výhrada zpětné koupě podle § 2135 NOZ, neboť „*dražba je zvláštní formou prodeje, tedy kupní smlouvy, a ten, komu svědčí předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě k věci, má právo se dražby účastnit*“.²⁹⁶ Přičemž k zániku předkupního práva dojde, pokud dražitel, jemuž toto právo svědčí, neučiní podání ve stejné výši jako nejvyšší podání. Účastník s předkupním právem vůči předmětu dražby není vázán stanoveným příhozem, učiní-li podání ve stejné výši jako nejvyšší podání.²⁹⁷ Pokud není takového práva, resp. není toho, kdo by jej uplatňoval, určí se vydražitel losem. Zde již není možnost dohody mezi dražiteli, což má zamezit spekulacím mezi dražiteli.

Často kladená otázka ovšem stojí na jiném základě – jak zamezit dohodám mezi dražiteli formou tzv. dorovnání? Tím učiní více dražitelů stejné nejvyšší podání (záměrně nízké), neboť nejnižší podání činí v případě movité věci jednu třetinu²⁹⁸ rozhodné ceny,²⁹⁹ poté se rozhodne losem. Dražitelé mohou při dražbě movité věci zvyšovat podání nejméně o 50,- Kč,³⁰⁰ avšak zákon dále neupravuje, že tak musí činit postupně. V praxi tak dochází k situaci, kdy několik dražitelů (dle konkludentní dohody in fraudem legis) učiní „zároveň“ nejvyšší podání a dále již nepřihazují, což vede k omezení tolik potřebné licitace. Věc není zpeněžena za maximální možnou cenu k značné škodě účastníků i soudního exekutora, leč pouze dražitelé takto získávají dražené věci za výhodné ceny. Často se také jedná o stále stejný okruh dražitelů. Údajně takto byla zmanipulovaná až jedna třetina dražeb. Tento „nešvar“ je možné odstranit v poslední době již hojně využívanými elektronickými dražbami³⁰¹ a dále zřízením veřejně přístupného portálu dražeb, provozovaného Exekutorskou komorou ČR. Jednotliví soudní exekutoři provádějí dražby movitých i nemovitých věcí na vlastních dražebních portálech. Zavedení tohoto

²⁹⁵ § 602 et seq. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, resp. § 2140 et seq. NOZ.

²⁹⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1119.

²⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1205/2011 ze dne 27. 2. 2013.

²⁹⁸ Před účinností novely č. 30/2000 Sb. to byly dvě třetiny, dnes pouze jedna třetina pro zajištění lepší prodejnosti sepsaných věcí (TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 428).

²⁹⁹ Jež je stanovena odhadem soudem, případně znalcem, není-li stanovena úředně nebo jinak dle § 328 odst. 1 OSŘ.

³⁰⁰ § 59 odst. 1 vyhl. MS č. 37/1992 Sb., resp. čl. 35 odst. 6 instrukce MS č. 1360/95-OOD.

³⁰¹ Dle § 330a OSŘ, zavedené novelou v roce 2009.

způsobu vedení dražby přineslo výrazné administrativní zjednodušení a snížení nákladů (dražitelů i soudního exekutora), kdy dražitelé nejsou limitováni místem³⁰² a prostřednictvím anonymity bez možnosti vzájemného kontaktu je zajištěna dostatečně účinná obrana proti pletichám výše uvedeným, nikoli však absolutní.³⁰³ Elektronické dražby také umožňují dosáhnout větší výtěžnosti. Praktickou a logickou zajímavostí elektronických dražeb je prodloužení času ukončení dražby podáním, učiněným v posledních 5 minutách před ukončením dražby.³⁰⁴ Takto je možné dražbu „nekonečně“ prodlužovat, za cenu zajištění vyšší výtěžnosti.

Velmi zjednodušeným řešením *de lege ferenda* by bylo zrušení možnosti učinit stejné podání. Výše uvedené nekalé jednání by tak bylo zcela znemožněno. Takto jednoduché řešení by však těžko bylo žádoucí, kdy bychom byli poté svědky neshod (případně žalob), kdo učinil nejvyšší podání dříve. Pro zajištění rovnosti dražitelů tuto možnost zavrhuje, ač při provádění elektronické dražby je toto *de iure* zajištěno (a je to zároveň právě i technicky možné), neboť soud udělí příklep tomu, kdo učinil podání jako první.³⁰⁵ Odpadá tak nevhodný institut stejného podání.

Náležitosti dražební vyhlášky o konání elektronické dražby jsou velmi podobné tradiční dražbě pouze s některými drobnými specifiky, jakými jsou odkaz na internetovou stránku, na které se dražba bude konat, způsob registrace dražitelů, případně stanovení času a místa převzetí vydražených věcí. V dražební vyhlášce rovněž musí být uvedena informace, zda bylo prokázáno předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě a termíny uplatnění těchto práv.

Jak již bylo řečeno na jiném místě, nově lze dražit rovněž jiné pohledávky (viz bod 5.6.2) nebo jiná majetková práva (obchodní podíl, viz bod 5.6.3).

5.5.3 Dražba nemovitosti

5.5.3.1 Obecně o dražbě nemovitosti

Postup soudu při provádění dražby nemovitosti doznal poměrně mnoho změn, jež souvisí především s rekonstrukcí soukromého práva a se zavedenými novými instituty, ale také se zefektivněním vymáhacího procesu s ohledem na rychlost a vyšší výtěžnost exekuce, jak je ostatně patrné z celé práce. Některé změny byly naznačeny již v bodě

³⁰² ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 389.

³⁰³ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠINOVA, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1125.

³⁰⁴ § 62a odst. 5 vyhl. MS č. 37/1992 Sb.

³⁰⁵ § 330a odst. 3 OSŘ.

4.2.4.4.2, další jsou obdobné dražbě movitých věcí, jako kupř. ztotožnění dražitele, elektronické dražby, rozvrhové jednání pouze na návrh, jinak pouze usnesením bez jednání, ad.

Před vlastním zahájením dražby, tedy ještě před usnesením o ceně, avšak po nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, je povinnému ex lege uložena jak povinnost sdělit, komu svědčí předkupní právo, tak nově i právo odpovídající věcnému břemeni, výměnek nebo nájemní či pachtovní právo.

Nově lze také postihnout nemovitost, nezapsanou v katastru nemovitostí, což s sebou přináší novou možnost postihnout i právo stavby. Právo stavby je, jak říká NOZ, věc nemovitá,³⁰⁶ přičemž nezáleží na tom, zda je stavba již zřízena či nikoli.³⁰⁷ Jedná se tedy o právo věcné, které je možné postihnout in fine výkonem rozhodnutí.

Zákonodárce dále umožnil pro zabránění obstrukčnímu jednání povinného možnost zjednat si do nemovitosti povinného přístup, pokud tento neumožní prohlídku nemovitosti pro určení ceny (pokud ji nelze jinak určit).³⁰⁸ Soudem určený znalec (povinnost ex lege, není možné z pochopitelných důvodů ocenění samotným soudem) provede ocenění nemovitosti s příslušenstvím vyjma jednotlivých práv a závad (do kterých ale nespadá kupř. zástavní právo smluvní)³⁰⁹ s nemovitostí spojených, neboť tato nově přechází na vydražitele, jak dovodíme ze změny v § 336a OSŘ.³¹⁰ Nemovitost se draží tak, jak „stojí a leží“, tedy se všemi známými i neznámými právy a povinnostmi. Výjimku tvoří práva, jež rozhodnutím soudu (usnesením o ceně) zanikají v souladu s § 336a odst. 2 OSŘ, tzv. „excesivní závady“. Otázkou zůstává, jak bude naloženo s právy soudu neznámými v čase ocenění nemovitosti, resp. při usnesení soudu o ceně nemovitosti. Jelikož tato jsou neznámá, nemohou ani spadat pod závady excesivní, o nichž soud rozhodl, takže bychom dovodili, že je nový vlastník nemovitosti převezme s koupí nemovitosti v dražbě (netýká se práv věcných – věcná břemena, a nájemního práva, resp. práva předkupního). Tento rozpor zhojila nová právní úprava s účinností od 1. 1. 2014, kdy dnem, kdy se stal vydražitel nebo předražitel vlastníkem vydražené nemovité věci, zanikají všechna výše uvedená práva, spolu s právem pachtovním, výměnkem,

³⁰⁶ § 1242 NOZ.

³⁰⁷ § 1240 NOZ.

³⁰⁸ § 336 odst. 3 OSŘ.

³⁰⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1153.

³¹⁰ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1153.

zaniká rovněž i výhrada lepšího kupce či ujednání o koupi na zkoušku³¹¹ (také bod 7.3). Specifický je pak s ohledem na podstatu věci zánik zemědělského pachtu, jenž zaniká koncem pachtovního roku, což je 30. září.³¹²

Dražbu nemovitostí lze vést podle nové právní úpravy rovněž elektronicky. Jak bylo již výše řečeno v předchozím bodě, jedná se o novinku velmi vítanou, jak s ohledem na transparentnost celého řízení, tak na vyšší výtěžnost a v neposlední řadě s ohledem na nižší personální a finanční zatížení soudů, resp. soudních exekutorů při jejich realizaci.

Poslední velmi zajímavou novinkou v obecné rovině stran výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí je možnost tzv. „přeskakování“ exekutorů v dražbě, pokud ovšem ten (případně ti), kterému svědčí lepší pořadí, byl nečinný nejméně 3 měsíce. Možné je tak pouze na návrh oprávněného (případně dalšího oprávněného).³¹³

5.5.3.2 Usnesení o ceně

Usnesení o ceně nově není třeba doručovat osobám, o jejichž právech a povinnostech soud nerozhodoval, ač jim některá práva (či povinnosti) k předmětné nemovitosti svědčí. S právě uvedeným také souvisí možnost (nikoli povinnost) odročení dražebního roku (jednání), pokud vyjdou najevo práva a povinnosti k nemovitosti, jež nebyla uvedena v dražební vyhlášce. V takovém případě může soud vydat usnesení o změně ceny věci podle § 336a odst. 4 OSŘ.³¹⁴

Zákonodárce též vypustil maximální stáří 1 roku posudku znalce pro ocenění nemovitosti, aniž by musel soud požadovat ocenění nové. Je zřejmé, že v praxi soudů se tento limit bude povětšinou i nadále respektovat, byť již není obligatorní.

5.5.3.3 Příhláška k dražbě

Dražitel je povinen v přihlášce uvést údaj o tom, do jaké skupiny pohledávka patří (podle § 337c OSŘ), přičemž nikoli pouze opožděnou, ale i neúplnou přihlášku soud odmítne (ex lege bez možnosti odvolání). Hojit se je tak možné pouze v usnesení o rozvrhu, konkrétně odvoláním (§ 337e OSŘ).³¹⁵ Neúplnost přihlášky spočívá v absenci náležitostí podle § 336f odst. 2 a 3 OSŘ, s výjimkou možnosti dodatečného doložení vyžadovaných listin podle odstavce 3 na výzvu soudu. Seznam přihlášek je nově soud

³¹¹ § 336l odst. 5 OSŘ ve znění účinném od 1. 1. 2014.

³¹² § 2339 odst. 2 NOZ.

³¹³ § 336m odst. 1 OSŘ.

³¹⁴ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1173.

³¹⁵ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1169 a 1209.

povinen zveřejnit na úřední desce nejpozději do 7 dnů ode dne konání první dražby (opakované dražby viz dále). Věřitel, jenž podal přihlášku k dražbě nemovitosti, je povinen oznámit soudu změny týkající se přihlášky, kterým došlo po takovém podání, přičemž za toto opomenutí je stanovena obecná odpovědnost za škodu tím způsobenou.³¹⁶ Nově je dále zavedena tzv. „sporná přihláška“, o níž soud ve výše uvedené lhůtě 7 dnů v rozvrhu nerozhodl. Tato pokud není odmítnuta, je předmětem dodatečného projednání, o kterém soud oznámením informuje účastníky a přihlášené věřitele. Také je možné ex lege změnit usnesení o rozvrhu do doby nabytí právní moci, pokud věřitel učiní oznámení o změně.³¹⁷

5.5.3.4 Dražební vyhláška

Změny týkající se dražební vyhlášky dotvářejí změnu postavení soudních exekutorů vytyčenou novelou č. 396/2012 Sb. v souvislosti se zrychlením exekučního řízení. Rovněž jako že soudní exekutor je dnes „pouze“ pověřen vedením exekuce a již není nutné usnesení o nařízení exekuce (se všemi důsledky), doznala i ustanovení o dražební vyhláše obdobných změn. Tyto změny jsou v textu spíše přehlédnutelné, leč jejich význam je podstatně markantnější. Dražební vyhláška není usnesením.³¹⁸ Možnost podání opravných prostředků (námitky do dražby) se tak přesouvá k usnesení o přiklepu, případně usnesení o rozvrhu,³¹⁹ pomineme-li již proběhnuvší usnesení o ceně, které je možné rovněž rozporovat. Explicitně je nemožnost podat odvolání proti dražební vyhláše zakotvena v ust. § 336c odst. 5 OSŘ. Zároveň zákonodárce definoval, že výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí se provede dražbou. Tedy nikoli usnesením o ceně a dalšími postupy před vydáním dražební vyhlášky, ale právě a pouze vydáním dražební vyhlášky. Co rozumíme pojmem vydání dražební vyhlášky je součástí bodu 5.5.2. Teprve vlastní dražba je provedením exekuce.

Složení dražební jistoty dle nové právní úpravy není povinné, pokud tak dražební vyhláška stanoví.³²⁰ S ohledem na text bodu 4.2.4.4.2 lze v praxi spíše i nadále očekávat stanovování povinnosti složení dražební jistoty, které by mělo zajistit větší efektivitu prováděného výkonu rozhodnutí.

³¹⁶ § 336f odst. 5 OSŘ.

³¹⁷ § 337g odst. 2 OSŘ.

³¹⁸ Srov. tzv. usnesení o nařízení dražebního jednání podle § 336b předchozí úpravy OSŘ, které je nazýváno dražební vyhláškou, kdy toto pojmoslovné znění v nové právní úpravě absentuje.

³¹⁹ Tzv. rozvrhové usnesení dle § 337e OSŘ.

³²⁰ § 336h odst. 2 OSŘ.

Dražební vyhláška je nově rozdělena do tří částí, přičemž první obsahuje obecné náležitosti (datum, čas a místo dražebního jednání, identifikaci nemovitosti, výslednou cenu, výši nejnižšího podání, ad.), druhá specifikuje výzvy k podání vylučovací žaloby podle § 267 OSŘ případně k odstranění závad (vážnou-li na nemovitosti práva,³²¹ nezapsaná v KN a neuvedená v dražební vyhlášce) a třetí obsahuje upozornění na možnost podávat přihlášky, přihlášené pohledávky rovněž popírat, možnost uplatnit předkupní právo, jež je novelou č. 293/2013 Sb. rozšířena o výhradu zpětné koupě, ale také možnost doplatit nejvyšší podání úvěrem se zřízením zástavního práva na vydražené nemovitosti (fakultativní náležitost). Uvedené náležitosti nalezneme v § 336b odst. 4 OSŘ. Nová právní úprava ještě zakotvila povinnost upozornit dražitele na zatížení právem stavby (viz výše), pokud lze tuto skutečnost zjistit z veřejného seznamu.

V případě návrhu na další dražbu³²² musí dojít opět k nařízení dražby novou dražební vyhláškou, neboť každá dražba je pojmána jako ucelená část řízení ve věci výkonu rozhodnutí.³²³

Dražební vyhláška zakládala vadu rei iudicatae – překážku věci pravomocně rozsouzené, nebylo možné vydat novou dražební vyhlášku, pokud dražební jednání nebylo skončeno. Jak je to ovšem od 1. 1. 2013, kdy dražební vyhláška není usnesením? Překážku věci rozsouzené můžeme napříště hledat v usnesení o ceně, či usnesení o udělení příklepu.

Dražební vyhlášku není nutno doručovat osobám, kterým svědčí věcná práva (věcné břemeno) a nájemní právo, neboť tito nejsou účastníky řízení.

5.5.3.5 Usnesení o příklepu

Usnesení o příklepu³²⁴ je nutno vyvěsit na úřední desce soudu, ovšem bez údajů o vydražiteli.

Po zveřejnění usnesení o příklepu počíná běžet tzv. vyčíslovací doba 15 dnů pro přihlášené věřitele, aby vyčíslili svoje pohledávky ke dni konání dražby.³²⁵ Ve stejné lhůtě je možné podat návrh na předražek. O tomto novém institutu je již pojednáno výše v bodě 4.2.4.4.2. Jeho podstatou je nabytí dražené nemovitosti zájemcem za cenu alespoň

³²¹ Nájemní právo, pachtovní právo, věcné břemeno a další.

³²² § 336m odst. 1 OSŘ.

³²³ Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 20 Co 89/2003 ze dne 5. 3. 2003.

³²⁴ Jež je způsobilé být exekučním titulem pro výkon rozhodnutí vyklizením, neboť ex lege stanoví povinnost vyklizení vydražené nemovitosti do 15 dnů od nabytí právní moci usnesení nebo doplacení nejvyššího podání.

³²⁵ § 336k odst. 1 OSŘ.

o čtvrtinu vyšší, než činilo nejvyšší podání, přičemž vydražiteli je umožněno zvýšit svoje nejvyšší podání na částku nejvyššího předražku (tzv. „dorovnání“) a takto nemovitost nabýt. Smyslem institutu předražku je skokové navýšení ceny nemovitosti za účelem dosažení co největšího zisku z prodeje nemovitosti. Není bez zajímavosti, že v případě shodných podání nabude nemovitost ten, kdo podal návrh na předražek jako první, až poté je nabyvatel určen losem (srov. problematiku shodných podání při dražbě movitých věcí, viz výše).

Stejně jako při dražbě movitých věcí, i zde zákonodárce upustil od udělení příklepu v případě stejného nejvyššího podání na základě dohody mezi vydražiteli. Rovněž je dle nejnovější právní úpravy zakotvena povinnost v případě shodného nejvyššího podání udělit příklep tomu, komu svědčí předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě. Transparentnější průběh elektronické dražby se plně projevuje i pro případ výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti.

Odvolání proti usnesení o příklepu nově mohou podat také dražitelé. Tedy nikoli pouze oprávněný, další oprávněný, povinný a vydražitel, nýbrž rovněž osoby dle § 336k odst. 3 písm. a) OSŘ, které se zúčastnily dražebního jednání, jestliže mají za to, že průběhem dražby byly zkráceny na svých právech. Tímto došlo k rozšíření aktivně legitimovaných osob s právem podat odvolání proti usnesení o příklepu. Námitkové řízení je bez dalšího zrušeno.

V souvislosti s výše uvedeným novým institutem předražku a možnosti doplatit nejvyšší podání úvěrem jsou novými obligatorními náležitostmi usnesení o příklepu rovněž lhůta pro předložení úvěrové smlouvy³²⁶ a stanovení minimálního předražku a lhůta pro jeho uplatnění. Institut předražku je zakomponován i do ustanovení § 336l odst. 1 a 2 OSŘ o převzetí nemovitosti. Nově je zaveden pojem „předražitel“. Shodně jako usnesení o příklepu je usnesení o předražku způsobilé být exekučním titulem pro nařízení výkonu rozhodnutí vyklizením.³²⁷

5.5.3.6 Opakované dražby

Pro opakované dražby se užije většina ustanovení o nařízení a provedení dražeb standardních, s některými drobnými specifiky – není třeba doručovat dotčeným orgánům státu a obecním úřadům, neboť tyto již jsou vyrozuměny první dražební vyhláškou, což je

³²⁶ Explicitně 2 měsíce dle § 336j odst. 3 písm. b) OSŘ ve srovnání s § 336l odst. 4 písm. b) OSŘ.

³²⁷ Srov. § 336ja odst. 5 OSŘ.

postačující,³²⁸ rovněž jako není možné podávat další přihlášky do dražby,³²⁹ jež nebyly uplatněny před první dražbou. Předchozí právní úprava znala pouze jednu opakovanou dražbu, tzv. další dražební jednání. Po neúspěšném dalším dražebním jednání není v zákonné úpravě stanoven další postup soudu. Lze snad dovodit, že je možné aplikovat obecné ustanovení § 336m odst. 1 OSŘ věta první, že pokud nebylo při dražbě učiněno ani nejnižší podání, soud dražební jednání zastaví (neměla by se pak nařídit opět opakovaná dražba?). Nová právní úprava tuto nejednoznačnost explicitně odstranila v § 336m odst. 3 OSŘ, kdy nepodaří-li se nemovitost prodat ani v opakovaných dražbách, soud řízení zastaví. Novým je zakotvení až pěti dražebních jednání s adekvátně odstupňovanými nejnižšími podáními, čímž zákonodárce vyslyšel praktické poznatky odborné veřejnosti k prodeji některých relativně „neprodejných“ nemovitostí. V každém tomto případě je vydána nová dražební vyhláška. Pokud se jedná o nemovitost, o kterou je pramalý zájem, pak eminentním zájmem oprávněného je tuto prodat za takovou minimální cenu, aby došlo alespoň k částečnému zhojení jeho nároku, jakkoli její výsledná cena stanovená znalcem dle § 336 OSŘ a následně určená soudem v usnesení o ceně dle § 336a OSŘ lépe odpovídá tržní hodnotě nemovitostí v místě. Zákon takto stanoví při prvním dražebním jednání nejnižší podání ve výši dvou třetin výsledné ceny, při druhém dražebním jednání ve výši 50 % výsledné ceny, při třetím dražebním jednání 40 % výsledné ceny, při čtvrtém 30% a při pátém 25 % výsledné ceny.

5.5.3.7 Rozvrh

Shodně jako při dražbě věcí movitých, i zde je nařízeno jednání o rozvrhu pouze na návrh alespoň jednoho věřitele nebo účastníků.³³⁰ Rozvrhové jednání tak pozbylo na své obligatornosti. V tomto spatřujeme odpovídající reakci na novou možnost vést dražbu též elektronicky, kdy dražitelé zásadně nemusí být z okolí místa, kde se dražená nemovitost nachází, a dochází tak ke zrychlení exekučního řízení rovněž s ohledem na hledisko hospodárnosti.

Z rozvrhového jednání jsou nově vyloučeny osoby se závadami váznuocími na nemovitosti a také vydražitel.

³²⁸ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1189.

³²⁹ § 336m odst. 4 OSŘ v souladu s § 336b odst. 3 OSŘ.

³³⁰ § 336q OSŘ ve srovnání s § 337 OSŘ ve znění účinném do 31. 12. 2012.

5.5.4 Natáčení průběhu exekuce prodejem movitých věcí

Zajímavou novinkou, jež novela č. 396/2012 Sb. přinesla do právního řádu, je možnost pořídit záznam o průběhu prohlídky bytu a jiných místností podle § 325b odst. 3 OSŘ. Zvukově obrazový záznam obligatorně obsahuje čas a datum, jakož i všechny úkony, k nimž při prohlídce bytu a jiných místností dochází.³³¹ Záznam se pořídí na žádost osoby, která je oprávněna být přítomna při soupisu, ale i bez návrhu, je-li to potřebné. Pořízení záznamu tak není povinné. Rovněž je chybným tvrzení, že k pořízení záznamu potřebuje vykonavatel souhlas dlužníka.³³² Zde si můžeme vypomoci úvahou a maiori ad minus, neboť je-li soudní exekutor (nebo ten, kdo je pověřen provádět výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí) oprávněn provést osobní prohlídku, prohlídku místností povinného, i jeho skříní a schránek v nich umístěných, a za tímto účelem je oprávněn zjednat si do bytu přístup (kupř. s pomocí zámečnické firmy),³³³ a dále je oprávněn shromažďovat osobní údaje o povinném,³³⁴ pak lze dovodit, že je i oprávněn o této své činnosti (s přihlédnutím k ochraně osobních údajů) pořizovat záznamy. Zjednodušeně lze konstatovat, že pořídit záznam může ten, kdo provádí výkon, i bez návrhu. Tedy kdykoli, jakkoli, pokud je to důvodné, což s přihlédnutím k praxi soudních exekutorů je téměř vždy. Souhlasu není třeba. Obligatornost souhlasu dlužníka byla diskutována pouze ve fázi záměrů exekutorského řádu před schválením novely č. 396/2012 Sb.

S jistotou můžeme tvrdit, že se jedná o jednu z mála novinek, jež zcela objektivně chrání všechny zúčastněné osoby (prakticky především povinné a soudní exekutory).

Závěrem dodejme, že v praxi soudních exekutorů je pořizování záznamů z průběhu výkonu mobiliární exekuce již nějakou dobu užíváno právě s ohledem na možnost účinné obrany proti stížnostem ex post na postup vykonavatele. Soudní exekutor má tímto k dispozici relevantní prostředek, jímž doloží, že nedošlo (případně došlo) k porušení práv povinného, nebo třetí osoby, nebo kupř. k agresivnímu chování dlužníka a následnému křivému obvinění soudního exekutora. EKČR vnímá pořizování záznamu o průběhu prohlídky bytu jako praktické pozitivum při své dohledové činnosti nad činností soudních exekutorů.

³³¹ § 15 odst. 1 vyhl. MS č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuce a další činnosti.

³³² [http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/843-30-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-3-dil-nataceni-exekuce?w=.](http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/843-30-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-3-dil-nataceni-exekuce?w=)

³³³ § 325a OSŘ.

³³⁴ V souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

5.5.5 Předání vyškrtnuté věci, resp. věci vyloučené z výkonu rozhodnutí

Novým je ustanovení § 326 odst. 10 OSŘ, které stanoví povinnost soudu vyloučit věc ze soupisu, pokud to povinný navrhne a oprávněný vysloví s vyloučením souhlas. Exekuční řád toto upravuje trochu odlišně, a to že exekutor věc vždy vyškrtne ze soupisu, pokud s tím oprávněný souhlasí.³³⁵ Vyškrtnutí může v tomto případě navrhnout třeba povinný (pak je to analogická situace viz výše), ale i sám oprávněný, nebo třetí osoba. Exekuční řád znal tento institut již před novelou.

Nově je rovněž zakotvena poučovací povinnost soudu podle § 326 odst. 11 a 12 OSŘ (resp. zcela totožně soudního exekutora podle § 68 odst. 5 a 6 EŘ), kdy je povinen poučit dotčenou osobu o právu podle § 267 OSŘ (právo podat vylučovací žalobu), případně pokud se zdá být pravděpodobným tvrzení osoby přítomné u soupisu, že sepisovaná věc je ve vlastnictví třetí osoby, pak této osobě je soud (soudní exekutor) povinen písemně zaslat uvědomění o soupisu a poučení o právu dle § 267 OSŘ. Soudní exekutor analogicky poučuje o právu podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu.

Zákonodárce dále vyslyšel mnohé stížnosti třetích osob, jejichž majetek byl při soupisu movitých věcí zajištěn, příp. odvezen. Po vyškrtnutí věci ze soupisu (nebo vyloučení z výkonu rozhodnutí) vyzval soudní exekutor osobu, jež prokázala právo k věci, k vyzvednutí věci v sídle soudního exekutora, či v jeho skladu. Třetí osoba, vyjma okolností, že byla dotčena na svých základních lidských právech (právo vlastnit majetek),³³⁶ tak ještě nesla (mnohdy neúměrné) náklady s dopravou věci zpět na místo, kde byla zajištěna, neboť jak dovodil Nejvyšší soud, „*exekutor je povinen žalobkyni, již svědčí právo k věci, věc vydat, ovšem místem plnění je jeho sídlo*“.³³⁷ Exekuční řád nově stanovuje povinnost soudního exekutora předat věc navrhovateli na místě, kde ji zajistil.³³⁸ Časové určení se spokojí s relativně neurčitým „bez zbytečného odkladu“. Je nasnadě, že soudní exekutor neosedlá okamžitě okovaného oře a s ledničkou zn. Calex na zádech nevyrazí k povinnému T. G. do Havířova, ale odveze předmětnou lednici v co nejkratší možné lhůtě, leč s ohledem na zásadu ekonomie nejlépe v souvislosti s nejbližší cestou vykonavatele do oblasti místa výkonu. Pro tyto případy je možné sjednat s navrhovatelem jiné podmínky.

³³⁵ § 68 odst. 3 EŘ.

³³⁶ Čl. 11 LZPS.

³³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 2234/2008 ze dne 16. 7. 2008.

³³⁸ § 68 odst. 7 EŘ.

Jedná se opět o další „nové“ ustanovení, které devalvuje smysl omezení celostátní působnosti soudních exekutorů, či spíše působí v této problematice tak nějak polovičatě.

Všechny tři právě uvedené novinky pomáhají povinnému a třetím osobám v orientaci ve svých právech, která bývá ztížena i často emotivním průběhem výkonu mobiliární exekuce, ač bychom mohli formalisticky argumentovat v duchu zásady ignorantia iuris non excusat. Argumentem proti budiž zásada poučovací podle § 5 OSŘ.

5.5.6 Jiný soupis movitých věcí (tzv. soupis „od stolu“), vkladní knížky

Pro činnost soudů a soudních exekutorů představuje jiný soupis movitých věcí vítané zjednodušení a zrychlení (zároveň také snížení nákladů, cestovních výdajů) činnosti při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Tímto soupisem rozumíme pojmoutí do soupisu³³⁹ takových věcí, o nichž je znám údaj z rejstříku (případně seznamu) zřízeného ze zákona nebo jiné evidence vedené v souladu se zákonem (evidence motorových vozidel, centrální depozitář, ad.).³⁴⁰ Tento soupis je v exekutorské praxi označován jako tzv. soupis od stolu, neboť při jeho provedení není vyžadována přítomnost v místě, kde se povinný zdržuje, ale spíše přítomnost v kanceláři exekutorského úřadu, tedy „u stolu“. Uplatnění nachází zejména při postižení vozidel, listinných cenných papírů – šeků, směnek, ad. Povinný je následně vyzván, aby takto sepsané věci odevzdal bezodkladně soudu. Nesplnění této povinnosti může být sankcionováno pořádkovou pokutou (až do výše 50 000,- Kč), či podáním trestního oznámení pro maření výkonu úředního rozhodnutí.³⁴¹ O provedení jiného soupisu je nutné zaslat vyrozumění účastníkům.

Velmi pozornosti hodným je osud vkladní knížky, donedávna považované za movitou věc, ač s jistými specifiky. Pojetí movité věci judikoval i soud ve smyslu, že vkladní knížka má charakter movité věci,³⁴² avšak představuje právo z listin, jejichž předložení je k uplatnění tohoto práva třeba. Vkladní knížku tak nelze postihnout prodejem movitých věcí (těch několik listů opravdu nemá valné hodnoty), má tedy speciální režim, na který pamatuje výslovně ust. § 303 odst. 2 OSŘ (jež ji vyjímá z ustanovení o prikázání pohledávky z účtu) v souladu s § 334 odst. 1 OSŘ. Vkladní knížku tak bylo možné postihnout jen, pokud byla „nalezena“ při soupisu věcí na místě

³³⁹ Pouze zápisem do protokolu, nikoli soupisem na místě samém.

³⁴⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 387.

³⁴¹ § 337 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³⁴² KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, s. 172.

samém. Výplata peněžních prostředků pak probíhala podle výše zmíněného § 334 odst. 1 OSŘ. Vkladní knížky představovaly relativně bezpečnou „úschovu“ peněžních prostředků před soudním exekutorem (soudem). Novela č. 396/2012 Sb. přišla se změnou, ač při jejím praktickém uplatnění zůstala spíše na půli cesty. Výše uvedený jiný soupis je dle § 327b OSŘ explicitně použitelný i pro vkladní knížky.

Specifičnost vkladních knížek v rámci movitých věcí, ale i v rámci jiného soupisu pak dokládá i ust. § 327b odst. 3 OSŘ, kdy není-li vkladní knížka předložena nejpozději do právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (prodejem movitých věcí), podá soud návrh na umořovací řízení. Specifičnost hledíme právě v umoření, ale i ve lhůtě, kdy má být ta která movitá věc vydána – vkladní knížky do právní moci usnesení o nařízení, jiné věci dle § 327a až po právní moci usnesení o nařízení. Předpokládáme, že tato lhůta pro soudní exekutory není plně aplikovatelná, neboť v jejich případě je výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí nařízen exekučním příkazem, jenž právní moci nabývá nejpozději předáním povinnému při provádění mobiliární exekuce, případně doručením takového exekučního příkazu. Návrh na umoření pak lze podat prakticky okamžitě. Soud tedy má možnost postihnout vklady na vkladní knížce jiným soupisem.

Nejnovější právní úprava s účinností od 1. 1. 2014 dokončila započatý proces zjednodušení postihu vkladní knížky. Tak je změněn § 303 odst. 1 OSŘ, kdy přikázat lze pohledávky z jakéhokoli účtu u peněžního ústavu. Běžného, vkladového, ale i účtu ke vkladní knížce. Zákonodárce derogoval ustanovení o vkladní knížce z ustanovení o movitých věcech, se všemi specifiky, jakými byl jiný soupis či umoření vkladních knížek. Vkladní knížku, resp. účet, ke kterému je vydána vkladní knížka, tak napříště lze postihnout (výhradně) příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu. Takto lze až na výjimky postihnout rovněž účet ke vkladní knížce založené před účinností nového občanského zákoníku (tzv. nepravá retroaktivita).³⁴³

Pozitivní důsledky tohoto „veletoče“ v rámci systematiky v právním zařazení vkladní knížky není třeba zdůrazňovat, jednoznačně vyplynuly z právě uvedeného textu.

5.5.7 Správa nemovitosti

Novela zavedla zcela nový institut správy nemovitosti. Jedná se o tzv. „měkký“ způsob výkonu rozhodnutí, neboť nesměřuje přímo ke zpeněžení majetkových práv, nebo

³⁴³ § 3077 NOZ.

zabavení a prodeji majetkových hodnot povinného, ač je nevylučuje.³⁴⁴ Je upraven v § 320b až 320j OSŘ a zmíněn také již výše v bodu 4.2.4.3. Smyslem a především účelem je exekučně postihnout především užitky (plody) z předmětné nemovitosti plynoucí. Samozřejmostí je přítomnost speciálního inhibitoria, vztahující se na zcizení či zatížení (nájemní právo, pachtovní právo, ad.) nemovitosti, ale i na užitky či plnění z nemovitosti plynoucí. Na druhou stranu se zde setkáváme s nevysloveným arrestatoriem, které nastupuje až po aplikaci § 320d odst. 1 písm. f) OSŘ. Není ani zmíněna neplatnost právních jednání povinného,³⁴⁵ která učiní v rozporu s výše zmíněným ustanovením, je třeba si tak vypomoci obecnými ustanoveními NOZ. Ustanovení správce na rozdíl od výkonu rozhodnutí postižením podniku není obligatorní, správu může provádět i soud. Realizace správy by měla být prováděna s ohledem na maximalizaci zisku ze správy plynoucího,³⁴⁶ přičemž je možné upravit stávající smlouvy (vypovědět a uzavřít nové, kupř. nájemní) za účelem dosažení co největšího zisku.³⁴⁷

Shodně jako u mnoha předchozích způsobů je nutné identifikovat v návrhu nemovitost (nebo soubor nemovitých věcí) ve vlastnictví povinného. Takto je možné za obdobných podmínek nařídit i výkon rozhodnutí správou spoluvlastnického podílu na nemovitosti.

Užití tohoto způsobu výkonu rozhodnutí se ukazuje jako v některých případech výrazně vhodnější, pokud se jedná kupř. o nemovitost ve vlastnictví povinného, ten však nemá žádné další příjmy ani jiné majetkové hodnoty, které by bylo lze postihnout, avšak vymáhaná pohledávka je menšího charakteru (případně až bagatelního) a ze zjištěných okolností má soudní exekutor za zřejmé, že výtěžek z užitků či plnění plynoucí z nemovitosti budou dostačující na úhradu exekuce.

5.5.8 Správa podniku

Zakotvení institutu správy podniku hledejme zejména v ust. § 338m OSŘ, kdy na základě zjištění podá správce podniku soudu předběžnou správu, zda pro uspokojení pohledávky je dále vhodné podnik spravovat a brát jeho užitky³⁴⁸ nebo jej zpeněžit. Před přistoupením k prodeji podniku, tedy k dražbě, probíhá ještě rozhodování soudu, zda

³⁴⁴ Pak končí správa nemovitosti dnem právní moci usnesení o příklepu a zaplacením nejvyššího podání, případně dnem právní moci rozhodnutí o předražku a jeho zaplacením.

³⁴⁵ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1077.

³⁴⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1073.

³⁴⁷ § 320g OSŘ.

³⁴⁸ ZÁHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 397.

pokračovat ve správě podniku, pokud je to účelnější, nebo přistoupit k prodeji. Povaha předběžné správy tak oproti dřívější právní úpravě doznala na větší důležitosti. Při rozhodnutí o pokračování správy podniku je rovněž rozhodnuto, aby správce vyplácel (minimálně)³⁴⁹ každé 3 měsíce výtěžek správy oprávněnému, nedohodnou-li se na lhůtě delší,³⁵⁰ což je obdobné jako při správě nemovitosti. V důsledku této novinky došlo i k drobné pojmoslovné změně, kdy už nehovoříme o prodeji podniku, ale o „postižení“ podniku. V bodě 4.2.4.5, v části pojednávající o způsobech výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí, je tento nový institut vhodně zasazen do kontextu s předchozí právní úpravou. Úkony správce podniku, případně dohled soudu a další řeší poměrně komplexně § 338h až 338l OSŘ v obou právních úpravách.

Zajímavostí v tomto bodě je nepřítomnost institutu předražku. Ač se jedná o téměř shodný postup jako při dražbě nemovitosti a při dražbě podniku. Ust. § 338y odst. 3 OSŘ ve věci odvolání proti usnesení o příklepu (v případě dražby podniku) odkazuje na znění, upravující odvolání proti usnesení o příklepu pro případ nemovitých věcí. V tom je předražek zmíněn. Předpokládám ale, že v případě dražby podniku tento institut opravdu není k dispozici.

Výhodou obou právě uvedených institutů je právě ona správa majetku povinného, při které je oprávněný uspokojován z užitků plynoucích z nemovitosti či podniku, tyto však nadále zůstávají ve vlastnictví povinného. Jak ale výše řečeno, oba způsoby mohou vést až k prodeji věci v nedobrovolné dražbě.

5.6 Další nové instituty

5.6.1 Majetek manžela

Společné jmění manželů je základním, universálním a obecným majetkovým společenstvím manželů, které vychází ze zásady rovnosti mezi manželi. V tomto duchu je také pojímána ochrana dobré víry třetích osob,³⁵¹ kdy povinnosti a práva spojená se společným jměním manželů nebo jeho součástmi náleží oběma manželům společně a nerozdílně³⁵².

³⁴⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1250.

³⁵⁰ § 338ma odst. 2 OSŘ.

³⁵¹ MAKARIUS, M. Společné jmění manželů a odpovědnost za závazky aneb Vítězství nad hmotou. *Komorní listy*. IV/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 20.

³⁵² § 713 odst. 2 NOZ.

Postižení majetku manžela povinného je novelou OSŘ pojato v poměrně širším měřítku, než tomu bylo doposud. Textem drobná, dílčí úprava je svým významem zcela zásadní ve vnímání výkonu rozhodnutí postižením majetkových hodnot manžela. Situace, kdy jsou výkonem rozhodnutí nebo exekučním příkazem postiženy věci (práva nebo jiné majetkové hodnoty) patřící do SJM,³⁵³ a manžel se tak stává účastníkem řízení i proti své vůli, ex lege,³⁵⁴ znala již předchozí úprava. Jsou upraveny ve velmi podobném znění jak v OSŘ (§ 255 odst. 2 OSŘ), tak EŘ (§ 36 odst. 2 EŘ), a nově taktéž v § 731 NOZ. Prakticky se jednalo o situace, kdy proti povinnému byl nařízen výkon rozhodnutí kupř. prodejem nemovitosti. Závazek (dluh) povinného byl jeho výlučným, leč postižena byla nemovitost spadající do SJM. Pak se účastníkem stává i manžel povinného, neboť za nemovitost v SJM odpovídají oba společně a nerozdílně, a v krajním případě bude nemovitost prodána. Stejný osud potká i kupř. peněžní prostředky, nalezené při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí v místě bydliště manželů. Bez ohledu na skutečnost, že byly vyplaceny manželovi za mimořádný přínos společnosti na výrobu špuntů do vany, a zrovna ten den je přinesl v sáčku od gothajského salámu domů, vykonavatel (soudu či soudního exekutora) při soupisu movitých věcí peněžité prostředky exekučně zabavil.³⁵⁵ Tyto prostředky již vyplacením plátcí mzdy manželovi tzv. „spadly“ do SJM a mohly tak být exekučně postiženy.

Nemožnost postihnout výkonem rozhodnutí výlučný majetek manžela potvrdil ve svém usnesení rovněž Krajský soud v Hradci Králové.³⁵⁶

Avšak zcela nový náhled na majetek náležející do SJM přineslo ust. § 255 odst. 3 OSŘ po novele č. 396/2012 Sb. (rovněž viz bod 3.3.4). Podle nové právní úpravy je možné, právě navzdory uvedenému usnesení Krajského soudu, při výkonu rozhodnutí ke splnění závazku, vzniklého za doby trvání manželství, tedy závazku patřícího do SJM, postihnout i výlučný majetek manžela, kterým peněžní prostředky na účtu manžela bezesporu jsou. Podle judikatury Nejvyššího soudu do SJM nespadá nárok na mzdu ani pohledávka z účtu. Srážky ze mzdy nelze provést ze mzdy manžela, neboť právo na mzdu musí náležet tomu, proti němuž směřuje exekuční titul. Obdobně hovoří i § 711 NOZ, kdy částky výdělků se stávají součástí SJM v okamžiku, kdy manžel, který se o jejich získání

³⁵³ Tedy tzv. součást SJM dle NOZ.

³⁵⁴ Soud totiž nevydává usnesení o tom, že se manžel povinného přibírá do exekučního řízení jako účastník, je totiž účastníkem ze zákona (viz usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 26 Co 532/2004 ze dne 25. 1. 2005). K možnému dotčení práv manžela povinného srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2239/2008 ze dne 15. 7. 2010.

³⁵⁵ Samozřejmě pouze částku přesahující dvojnásobek životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu - § 304b odst. 1 OSŘ.

³⁵⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 17 Co 46/2003 ze dne 24. 11. 2003.

přičinil, nabyl možnost s nimi nakládat. Do SJM tedy náleží až následně vyplacená a převzatá mzda. Pohledávka na účtu (jehož majitelem je jeden z manželů) nemůže být postižena exekucí, neboť není součástí SJM, součástí jsou až peněžní prostředky z účtu vybrané.³⁵⁷ Výlučný majetek lze tedy exekučně postihnout právě až podle nové právní úpravy. Dříve bylo možné postihnout až mzdu vyplacenou, jak popsáno v příkladu výše, stejně jako prostředky z účtu, avšak až vyplacené, nikoli pouze pohledávku manžela povinného vůči třetí osobě (bankovní instituci), nebo nárok na mzdu.

Prostředek, dříve značně znevýhodňující oprávněné a vymahatelnost jejich nároku, odstranila novela právě ustanovením § 255 odst. 3 OSŘ a zavedla tak nový „bič“ na neplatiče, zejména na ty, kteří se obstrukčně a in fraudem legis snaží vyhnout výkonu rozhodnutí převedením jmění na manžele, apod.

Postižení nároku na mzdu a pohledávky z účtu, jiné peněžité pohledávky či jiných majetkových práv manžela najdeme explicitně stanoveno rovněž v § 262a odst. 3 OSŘ ve znění účinném od 1. 1. 2013.

Novela č. 293/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 jde ještě o stupeň dále, kdy výkon rozhodnutí na majetek patřící do SJM lze nařídit pro vydobytí závazku (dluhu) vzniklého jednomu z manželů jak za trvání manželství, tak také před jeho uzavřením. Jedná se o zcela bezprecedentní novinku, která opět ne nevýrazně rozšiřuje možnosti soudu a soudních exekutorů k vymození pohledávky oprávněného (typicky půjde o výživné na nezletilé děti z prvního manželství). Laicky bychom řekli, že manželé spolu budou sdílet dobré i zlé, kdy pojmají jeden druhého za manžela i se všemi klady a zápory (kterými mohou být milionové dluhy) se všemi důsledky z toho plynoucími.

Soud musí zvážit, zda závazek vznikl oběma současně (společně uzavřeli a podepsali smlouvu), pak vystupují jako dva povinní, případně rovněž závazek, jenž nepřesahuje svým rozsahem míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů a za souhlasu druhého manžela, pak mluvíme o povinném a manželu povinného. V obou případech jde o společný závazek a je tak možné postihnout majetkové hodnoty obou, společné (SJM-byt) i výhradní (výlučný majetek-nárok na mzdu). Oba jsou ex lege účastníky. Manžel se tak může bránit návrhem na zastavení exekuce (výkonu rozhodnutí), co do svého závazku (dluhu).

³⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2892/2005 ze dne 18. 4. 2006, ale také Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 712/2004 ze dne 26. 5. 2005 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1642/2004 ze dne 29. 6. 2005.

Závazek, jenž nepatří do SJM, tedy tzv. výlučný, je závazek týkající se majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů (majetek nabytý dědictvím), případně takový závazek, který přesahuje svým rozsahem míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, který převzal jeden z nich bez souhlasu druhého³⁵⁸ (kupř. uzavření kupní smlouvy na flotilu Boeingů 747-400). V takovém případě je možné postihnout i majetek patřící do SJM. Novela č. 293/2013 Sb., jak psáno výše, nerozlišuje, zda závazek jednomu z manželů vznikl za doby trvání manželství nebo před jeho uzavřením. Manžel se v takovém případě rovněž stává účastníkem, ovšem pouze pokud jde o ty které konkrétní majetkové hodnoty, patřící do SJM, jež jsou postiženy nařízeným výkonem rozhodnutí. Na tyto hodnoty se také vztahuje jeho obranný prostředek (výše zmíněný návrh na vyškrtnutí a excindační žaloba), návrhem na zastavení exekuce takového manžela se soud zabývat nebude, neboť nebude aktivně legitimován.

Řešení problému, o jaký závazek se jedná, může v praxi přinášet různá úskalí. Zde si pomůžeme statí bodu 4.2.2.

Exekuční řád rovněž nezohledňuje případné dohody o zúžení SJM.³⁵⁹ Exekucí tak lze postihnout i majetek, který netvoří součást SJM jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah SJM, bez ohledu na to, zda byla smlouva uzavřena před vznikem pohledávky, nebo až po jejím vzniku (tzv. relativní bezúčinnost nastávající ex lege).

5.6.2 Příkazání jiných peněžitých pohledávek (penzijní připojištění, stavební spoření)

Možnost postižení jiných peněžních prostředků než na účtu u peněžního ústavu byla stanovena i předchozí právní úpravou. Umožňoval to výkon rozhodnutí příkazáním jiných peněžitých pohledávek.³⁶⁰ Výplata takových prostředků ale byla podstatně složitější, než kupř. výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy či příkazáním pohledávky z účtu povinného. Dlužník povinného sice nesměl vyplatit prostředky povinnému (arrestatorium, § 313 odst. 1 OSŘ), stejně jako povinný nesměl se svojí pohledávkou jakkoli nakládat (speciální inhibitorium, § 313 odst. 1 OSŘ), avšak dlužník vyplatil peněžní prostředky oprávněnému až poté, co povinný požádal o plnění ze smluvního vztahu,³⁶¹ příp. tento

³⁵⁸ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 6.

³⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 736/2012 ze dne 20. 3. 2013.

³⁶⁰ § 312 et seq. OSŘ.

³⁶¹ O výplatu některé z dávek, jež mu náleží.

smluvní vztah vypověděl. Oprávněnému svědčilo „pouze“ tzv. úkojné právo.³⁶² Druhý problém nastal s výplatou peněžních prostředků, u kterých výplata těchto prostředků byla vázána na uplynutí času, nebo jinou událost (dosažení věku), tedy dosažení určitých kritérií.³⁶³ Tak v souvislosti s novým § 312 odst. 2 OSŘ může soud nahradit svým rozhodnutím prohlášení vůle povinného k vypovědi smluvního vztahu nebo k žádosti o plnění. Nově je rovněž možné takovou pohledávku prodat v dražbě, nejlépe elektronické (§ 314b OSŘ). Stejně jako v případě postižení prostředků na účtu u peněžního ústavu i zde je možnost podat poddlužnickou žalobu v případě neplnění povinnosti ze strany dlužníka povinného.

Stejně jako předchozí, svědčí tento prostředek (resp. jeho „vylepšení“) k vyšší vymahatelnosti nároku oprávněného a poskytuje soudům a zejména soudním exekutorům prostor pro cílenější a efektivnější postižení majetkových hodnot povinného. Zároveň, a to platí především pro postižení výlučných prostředků manžela, omezuje na druhou stranu prostor povinného, jak obcházet účel zákona ve snaze uniknout plnění soudem uložené povinnosti.

5.6.3 Postižení jiných majetkových práv

Podle dřívější právní úpravy účast povinného v obchodní společnosti³⁶⁴ nebo (bytovém) družstvu nařízením výkonu rozhodnutí zanikala. Pak výkon rozhodnutí postihoval pohledávku povinného na vypořádací podíl (pokud zanikala pouze účast povinného v obchodní společnosti nebo družstvu), resp. podíl na likvidačním zůstatku (pokud spolu s nařízením výkonu rozhodnutí a se zánikem účasti povinného rovněž zanikala obchodní společnost). Dříve obchodní podíl jako takový nebylo možné exekucí postihnout,³⁶⁵ neboť obsahoval i práva nemajetková, jež nebylo lze z obchodního podílu samostatně vydělit. Současná právní úprava rozšířila postižení těchto jiných majetkových práv zejména s ohledem na účast povinného v konkrétní společnosti, a to zda je osobní nebo majetková.³⁶⁶ Výše uvedené se napříště použije pouze pro případy postižení účasti povinného ve veřejné obchodní společnosti a komplementáře v komanditní společnosti. Dnes tak ve vyjmenovaných případech (společnost s ručením omezeným, družstvo a při

³⁶² ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 382.

³⁶³ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 7.

³⁶⁴ Veřejná obchodní společnost, komanditní společnost nebo společnost s ručením omezeným.

³⁶⁵ „Obchodní podíl je souborem majetkových a nemajetkových práv a povinností a jako celek představuje míru účasti společníka na čistém obchodním jmění a současně míru účasti společníka na řízení a kontrole společnosti“ (Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 2 Odon 46/97 ze dne 3. 3. 1998).

³⁶⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 384.

postižení podílu komanditisty v komanditní společnosti) účast povinného nezaniká a podíl, je-li převoditelný, se stane předmětem dražby. Dražba probíhá obdobně dražbě movitých věcí a řídí se tak ust. § 328b až § 330a OSŘ. V ust. § 320aa OSŘ opět nalezneme ad hoc úpravu speciálního inhibitoria spolu s arrestatoriem. Teprve po opakované neúspěšné dražbě zanikne účast povinného ve společnosti či družstvu a výkon rozhodnutí postihne vypořádací podíl povinného.

Postižení členských práv v bytovém družstvu je upraveno samostatně, kdy tato se v souladu s § 320ab odst. 1 OSŘ prodávají obdobně jako nemovitost.

5.6.4 Podíl v bytovém družstvu

Poněkud specifické oproti bodu 5.6.3 je postižení podílu v bytových družstvech.³⁶⁷ Po rozhodnutí o omezení nakládání povinnému s podílem v družstvu (speciální inhibitorium) a omezení nakládání družstva s tímto podílem (arrestatorium) postupuje soud dále podle ustanovení o dražbě nemovitosti (§ 335 et seq. OSŘ), neboť se zcela jistě jedná o převoditelné majtkové právo.³⁶⁸

5.6.5 Exekuce a výživné

Problematika výživného zejména na nezletilé dítě a prodlení s jeho úhradou jsou veřejností vnímány velmi citlivě. Zákon i v předchozích úpravách poskytoval řadu „nadstandardních“ prostředků k ochraně práv nezletilého a novela č. 396/2012 Sb. zavedla některá další zpřísnění. Exekučně vymáhat lze dlužné výživné, přiznané vykonatelným rozhodnutím, ale i výživné běžné, pokud je tímto rozhodnutím rovněž stanoveno (a následně neplněno). Možnost exekučně vymáhat běžné výživné má akcesorickou povahu, neboť „*aby bylo možné exekuci pro běžné výživné zahájit, musí již v době podání exekučního návrhu existovat dluh na výživném*“.³⁶⁹ Pohledávky výživného jsou zařazeny do tzv. přednostních pohledávek, k čemuž se váže jiný (výhodnější) postup pro výpočet srážek ze mzdy povinného (pojednáno výše). Také mají výhodnější postavení oproti „běžným“ pohledávkám v případě rozvrhu rozdělované podstaty, získané z dražby nemovitosti, kde jsou uvedeny v samostatné skupině.

Do účinnosti novely bylo možné provést exekuci na běžné výživné (a splatné tedy v budoucnu) pouze srážkami ze mzdy. Novela zakotvila možnost výkonu rozhodnutí,

³⁶⁷ Dříve byl podíl v bytovém družstvu upraven shodně s členskými podíly v obchodních společnostech.

³⁶⁸ Blíže DVOŘÁK, T. K (ne)přípustnosti vydražení členského podílu v družstvu ve veřejné dražbě podle zákona o veřejných dražbách. *Právní rozhledy*. 8/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 271.

³⁶⁹ HRADSKÁ, M. Exekuce a výživné. *Komorní listy*. III/2013. Brno: EK ČR, 2013, s. 19.

kterým bylo přiznáno právo na opětující se dávky (tzv. „opětovné plnění“), i jinými způsoby výkonu rozhodnutí, pokud výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nepostačuje k úhradě dávek. Toto ustanovení znamená průlom do dosavadní praxe, kdy soud sice může v odůvodněných případech změnit způsob výkonu rozhodnutí oproti návrhu (je-li to účelné), avšak poté, co je výkon rozhodnutí nařízen určitým způsobem, již tento nelze měnit. Tato „výsada“ (jakkoli povýtce praktická) byla doposud vyhrazena pouze soudním exekutorům. Jistě zajímavou novinkou (z pohledu oprávněných) je zavedení zcela nového institutu pozastavením řídičského oprávnění (pojedenáno níže v samostatném bodě 5.6.8). Není bez zajímavosti zastavení exekučního řízení ve věcech výživného, pokud kupř. vyživovací povinnost již skončila.³⁷⁰ Povinný je nucen v případě nesouhlasu oprávněného domáhat se zrušení vyživovací povinnosti v nalézacím řízení, kdy teprve následně je možné zastavit exekuční řízení. Pokud je dlužné výživné již uhrazeno a probíhá dále hrazení běžného výživného, je možné zastavit výkon rozhodnutí dle § 290 odst. 2 OSŘ.

Pro pořádek pouze dodejme, že povinnost výživné poskytovat a právo na výživné zanikají také vždy smrtí povinného či oprávněného.

5.6.6 Pozastavení řídičského oprávnění

Ač se jedná o institut velmi úzce spojený s předchozím bodem, zaslouží si kvůli praktickému dopadu a diskuzi mezi odbornou i laickou veřejností samostatný odstavec. Způsob vedení exekuce pozastavením řídičského oprávnění je poměrně široce mediálně diskutovaný nový institut exekučního řádu, upravený v ust. § 71a EŘ. Občanský soudní řád jej nezná. Jeho funkce není ani realizační (kdo by komu prodával řídičák povinného...), ani zajišťovací, ač by to na první pohled tak mohlo vypadat. Zajišťovací funkce kupř. exekutorského práva zástavního byla popsána výše. Zahrnuje v sobě výhodnější postavení při rozvrhovém jednání (tedy při prodeji, resp. v tomto případě dražbě nemovitosti), případně je výhodné při převodu nemovitosti, kdy zástavní právo lze uplatnit i proti pozdějšímu vlastníku, a v neposlední řadě může vést až k samotnému prodeji (je-li současně postižena nemovitost výkonem rozhodnutí prodejem nemovitých věcí či vydán exekuční příkaz k prodeji nemovitosti). V případě pozastavení řídičského oprávnění cítíme, že těmito funkcemi nedán není. Jeho funkce je tak pouze donucovacího charakteru, který směřuje do omezení osobních potřeb dlužníka, a má jej tak přinutit řešit

³⁷⁰ Skončení exekuce při uhrazení dlužného výživného je pro v exekučním řízení znalejšího čtenáře triviální záležitostí. Ovšem pro běžné výživné, které stále „běží“ je situace o trochu komplikovanější.

svůj závazek, svoji povinnost.³⁷¹ Povinností v tomto případě může být pouze úhrada nedoplatku výživného na nezletilé dítě, zvláštní zájem chráněný státem.

Vezměme si příklad, kdy povinný nehradil 5 let výživné na nezletilé dítě. Soud v nalézacím řízení stanovil povinnost uhradit dlužné výživné (tzv. nedoplatek výživného) a dále hradit běžné výživné. Vykonatelný rozsudek vykonává soudní exekutor více způsoby, jedním z nich je pozastavení řídičského oprávnění. Povinný nehradí a vymáhaný nárok narůstá každý měsíc o běžné výživné. Pokud je však v exekučním řízení vymožená částka odpovídající soudem stanovenému nedoplatku výživného, je soudní exekutor povinen zrušit exekuční příkaz pozastavením řídičského oprávnění,³⁷² ač by povinný dlužil i za dalších pět let běžného výživného (po dobu, kdy se soudní exekutor více či méně úspěšně snažil 5 let vymoci pohledávku), případně i za náklady exekuce a náklady oprávněného.³⁷³ Je třeba tedy pro praxi soudního exekutora důsledně rozlišovat mezi dlužným výživným, tj. nedoplatkem výživného stanoveným soudem, a běžným výživným, stanoveným rovněž soudem, byť je rovněž nehrazeno, nebo pouze zčásti hrazeno.

Povinný po dobu pozastavení řídičského oprávnění nesmí řídit motorová vozidla, o čemž je orgán, který vede registr řidičů podle zvláštního předpisu,³⁷⁴ informován doručením exekučního příkazu. Zároveň je povinen odevzdat řídičský průkaz příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.³⁷⁵ Pokud povinný řídičský průkaz neodevzdá, může mu být zabaven kupř. policií, která provádí silniční kontrolu (a povinný může být nemile překvapen, když o exekuci ani neví, neboť si nepřebírá poštu). Vrácení řídičského oprávnění je možné po doručení oznámení o zrušení exekučního příkazu³⁷⁶ nebo doručení oznámení o skončení exekuce, případně zastavení exekuce.

Zavedení tohoto institutu po vzoru sousedních států (Slovensko, Polsko) exekutorská obec pozitivně kvitovala a praktické důsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. K jeho použití je však třeba obezřetnosti, aby povinný nebyl v ještě tíživější situaci, kdy by kupříkladu nebyl schopen splácet ani již dohodnuté a hrazené splátky, či případně kdy potřebuje řídičské oprávnění k uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost (kupř. k výkonu povolání – profesionální řidič). Pokud toto prokáže, je mu právě v zájmu zásady přiměřenosti řídičské oprávnění

³⁷¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 457.

³⁷² § 71a odst. 4 písm. b) EŘ.

³⁷³ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 459.

³⁷⁴ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

³⁷⁵ Dle § 113 odst. 1 písm. e) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

³⁷⁶ § 71 a odst. 4 EŘ.

nepozastaveno (není vydán exekuční příkaz, či je zrušen).³⁷⁷ Vymáhání dlužného výživného se jen zvolna přesouvá do sféry soukromých exekutorů. Soud prostředek pozastavení řídičského oprávnění k dispozici nemá. V případě soukromých soudních exekutorů je zvolen způsob vedení exekuce pozastavením řídičského oprávnění zatím zhruba u deseti procent povinných, u kterých je vymáháno dlužné výživné.

5.6.7 Rejstřík zahájených exekucí

Novela zavedla zcela nový neveřejný rejstřík zahájených exekucí, spravovaný Ministerstvem spravedlnosti. Rejstřík shromažďuje na jednom místě údaje o zahájených exekucích všech exekutorů a okresních soudů. Do tohoto rejstříku mají přístup pouze soudy a Exekutorská komora ČR. Tento do značné míry nahrazuje Centrální evidenci exekucí, již vede Exekutorská komora ČR, která však poskytuje údaje pouze o exekucích vedených soudními exekutory. Povinné údaje v souladu s § 35b odst. 1 EŘ jsou do rejstříku zahájených exekucí zapsány automaticky doručením žádosti o pověření a nařízení exekuce na elektronickém formuláři prostřednictvím veřejné datové sítě. Rejstřík tak slouží pro potřebu kontroly EK ČR a zároveň soudům v jejich insolvenční agendě a agendě nezletilých.³⁷⁸ Není vhodné zaměňovat tyto s různými rejstříky a registry rozličných názvů, často vedených z pouhého podnikatelského záměru, které shromažďují informace o dlužnících a pohledávkách, ovšem na bázi dobrovolnosti a s diskutabilní vypovídací hodnotou.

5.7 Kárná odpovědnost soudního exekutora

Novela přinesla nové, sofistikovanější zpracování kárné odpovědnosti soudního exekutora. Dohled nad činností soudního exekutora a vyřizování stížností zajišťuje samostatný útvar Ministerstva spravedlnosti (v činnosti od 1. 7. 2008). Porušení odpovědnosti soudního exekutora, jež je předmětem kárného řízení, je nazýváno kárným deliktem (dříve kárné provinění), který se dále dělí na kárný delikt a závažný kárný delikt, za něž je mimo kárná opatření (vyjma písemného napomenutí) možno uložit pokutu až do výše 5 mil Kč. O kárné žalobě, již mohou podat taxativně vyjmenovaní žalobci,³⁷⁹

³⁷⁷ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10.

³⁷⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 168.

³⁷⁹ § 117 odst. 2 EŘ.

rozhoduje od 26. 6. 2009 jednoinstančně kárný senát Nejvyššího správního soudu.³⁸⁰ Rozdíl mezi kárným deliktem a závažným kárným deliktem spatřujeme právě v míře oné závažnosti (rozsah deliktu, celospolečenské hledisko, trestný čin, ad.), kdy podmínky naplnění skutkové podstaty obou deliktů jsou stanoveny téměř totožně.³⁸¹ Mezi kárná opatření řadíme napomenutí (již pouze písemné), výše zmíněnou pokutu, odvolání z exekutorského úřadu, nebo nově i veřejné napomenutí (taxativní výčet). Veřejné napomenutí je soudní exekutor povinen na své náklady uveřejnit v zákonné lhůtě³⁸² v celostátním tisku a jeho obsah a formu určí senát kárného soudu. Nově je také stanovena výše pokuty za kárný delikt v absolutní částce, nikoli jako dříve ve vyšší násobku všeobecného vyměřovacího základu (stanovený podle zákona o důchodovém pojištění), což se neosvědčilo. Kárná opatření pro exekutorské kandidáty a koncipienty jsou obdobná a jsou přiměřeně odstupňována. Novela v ust. § 116 odst. 15 EŘ rovněž stanovila důvody, pro něž se soudní exekutor zproští odpovědnosti za kárný delikt.

Zpřísnění dokresluje rovněž zakotvení tzv. pravidla „tříkrát a dost“.³⁸³ V případě, že je soudní exekutor v posledních pěti letech třikrát uznán vinným za závažný kárný delikt (a tato skutečnost zpochybňuje důvěryhodnost jeho dalšího setrvání v exekutorském povolání), dochází k odvolání z exekutorského úřadu a soudní exekutor po dobu dalších pěti let nemůže být jmenován exekutorem. Pro exekutorské kandidáty se kárný postih použije obdobně, pouze s tím rozdílem, že dojde k odvolání ze zastupování exekutora.

Kárná odpovědnost „uvnitř“ exekutorského stavu představuje provinění ve smyslu Kárného řádu EKČR, jenž se vztahuje na exekutorské kandidáty a koncipienty, kdy na kárné řízení vedené proti soudnímu exekutorovi se použijí ustanovení zákona o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, nestanoví-li exekuční řád jinak.

³⁸⁰ Novelou č. 183/2009 Sb., jež znamenala nelogický převrat v duchu odejmutí kárné pravomoci orgánu profesní samosprávy, neboť do té doby rozhodoval o kárných žalobách kárný senát EKČR, v odvolání pak prezidium EKČR.

³⁸¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 601.

³⁸² § 116 odst. 12 EŘ.

³⁸³ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 605.

5.8 Pojmoslovné změny a další doplňkové změny

5.8.1 Zákaz zneužívání pojmu „exekuce“

Zcela novým ustanovením exekučního řádu je zákaz zneužívání označení „exekutor“ a s ním spojených odvozenin (exekuce, exekuční činnost, exekutorská kancelář, ale i „výkon rozhodnutí“).³⁸⁴ V minulosti jsme byli svědky poměrně rozšířeného využívání neznalosti laické veřejnosti, kdy zejména mnohé inkasní společnosti a „vymahačské“ agentury, zabývající se mimosoudním inkasem, používaly nesprávné označení exekuce jako nepřiměřený nátlak na povinné (v tomto případě vlastně dlužníky) a uváděly tak dlužníky v omyl, aniž by byly oprávněné k výkonu rozhodnutí podle OSŘ nebo EŘ. Extrémním případem budiž mediálně dobře známý případ tzv. JUDr. Marka Holečka.³⁸⁵ Tyto subjekty nedisponovaly (a nedisponují) jakýmkoli zákonným prostředkem pro provádění nuceného výkonu rozhodnutí. Mohly tak využívat pouze formu výzev, žádostí, případně zastrašování a psychického nátlaku. Zákonné prostředky, především jednotlivé způsoby provedení výkonu rozhodnutí, jsou po pověření k vedení exekuce (nebo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soudem) zcela v kompetenci soudů, či právě soudem pověřených soudních exekutorů.³⁸⁶ Zákaz se vztahuje na všechny fyzické i právnické osoby s výjimkou EKČR.³⁸⁷ Jeho porušení je přestupkem (fyzické nepodnikající osoby), příp. správním deliktem (právnické osoby a podnikající fyzické osoby).³⁸⁸ V obou případech může být uložena pokuta až do výše 200 000,- Kč.

5.8.2 Zvláštní účet soudního exekutora pro vymožené peněžité plnění

Oproti stávající právní úpravě, která neupravovala správu vymožených peněžních prostředků soudním exekutorem, je nově v § 46 odst. 5 EŘ zakotvena povinnost soudního exekutora vést vymožené peněžní prostředky odděleně od vlastních prostředků na zvláštním účtu (jde o zvláštní účet se speciálním režimem, na kterém je možné evidovat prostředky více osob).³⁸⁹ Zároveň je dána povinnost sdělit číslo účtu a peněžní ústav MS a EKČR.

Toto zdánlivě drobné přehlednější ustanovení má však svoje reálné opodstatnění v možnosti kontroly činnosti soudního exekutora v souladu s § 7 EŘ.

³⁸⁴ § 4 EŘ.

³⁸⁵ TOMAN, A. Pane vrchní, platím! *Komorní listy*. III/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 3.

³⁸⁶ A samozřejmě v některých případech k tomu příslušných orgánů veřejné moci.

³⁸⁷ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 16.

³⁸⁸ § 124a a § 124b EŘ.

³⁸⁹ Podle § 41f zákona č. 21/1992 Sb., o bankách.

Dosavadní praxí bylo vedení vymožených prostředků na osobním účtu soudního exekutora. Dohledové orgány neměly možnost jakékoli kontroly nad peněžním tokem na těchto účtech. Na základě tlaku veřejnosti (ale i odborných kruhů) a v duchu zásady ochrany práv povinného, ale v tomto případě i ochrany práv oprávněného, že s jeho prostředky bude řádně nakládáno a soudní exekutor bude ve své činnosti postupovat *secundum et intra legem*, došlo tímto k podstatnému zvýšení transparentnosti činnosti soudního exekutora a další možnosti postihu při nepoctivém jednání (kárná odpovědnost viz bod 5.7).

5.8.3 Další změny menšího rozsahu

Novela č. 396/2012 Sb. zavedla i některé pojmoslovné změny, mezi něž můžeme zařadit provedení, resp. vedení exekuce. Pojem „vedení exekuce“ se používá tam, kde se mají na mysli konkrétní úkony podle hlavy třetí exekučního řádu, s výjimkou realizačních úkonů. Vedení exekuce se zahajuje zápisem exekuce do rejstříku a spadá do něj zejména zjišťování a zajišťování majetku povinného. Na druhou stranu pojem „provedení exekuce“ se používá tam, kde se mají na mysli realizační úkony exekutora, tj. faktický výkon exekuce směřující k nucenému splnění exekučního titulu jednotlivými způsoby exekuce uvedenými v zákoně. Provedení exekuce se zahajuje vydáním exekučního příkazu.

Zákonodárce rovněž drobně pozměnil náležitosti oznámení o skončení podle § 46 odst. 8 EŘ. Toto nově musí obsahovat označení exekučních příkazů, jejichž účinky skončením exekuce zanikly. Zřejmě tak nebyla postačující povinnost zaslat oznámení o skončení exekuce všem orgánům a osobám, které ve svých evidencích vedou poznámku o probíhající exekuci. Toto chápu jako přehnaný formalismus, s ohledem na skutečnost, že kupř. zaměstnavatel, kterému je doručováno oznámení o skončení, tak má přehled o všech vydaných exekučních příkazech, kupř. příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nebo penzijního fondu, ale mohou být přítomny i některé další postižené majetky (zbraně, apod.), což vnímám jako nežádoucí průvodní jev. Konkrétní osoba však neobdrží pouze obecné oznámení o skončení exekuce, ale oznámení spolu s přesným označením exekučních příkazů, jejichž účinky skončením exekuce zanikají.

Spíše menší leč rozhodně ne nepodstatnou změnou je i rozšíření autoremedury soudu prvního stupně (tedy i soudního exekutora).³⁹⁰ Novela do této možnosti procesního postupu soudu zařadila i všechna rozhodnutí podle části šesté OSŘ (výkon rozhodnutí).

³⁹⁰ § 210a OSŘ.

Soudní exekutor tak má možnost jakékoli své rozhodnutí (neboť jeho úkony jsou brány jako úkony soudu v prvním stupni) zrušit nebo změnit, pokud vyhoví odvolání účastníka v plném rozsahu.³⁹¹ Tato změna má za následek výrazné zrychlení exekučního i vykonávacího řízení.

³⁹¹ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10.

6. Praktické dopady změn na činnost soudních exekutorů

6.1 Dopady změn na činnost soudních exekutorů, resp. soudu

Přesun kompetencí mezi jednotlivými subjekty oprávněnými k vedení výkonu rozhodnutí (exekuci) mělo na praxi soudních exekutorů spíše menší dopad. Soudy v souladu s přechodnými ustanoveními novely č. 396/2012 Sb. převedly na soudní exekutory výkony rozhodnutí podle správního a daňového řádu (obecní poplatky, platební výměry, soudní poplatky, ad.), což mělo za následek pouze mírné navýšení spisové agendy. Vzrůstající trend v počtu nařízených exekucí, kdy je vedením exekuce pověřen soudní exekutor, tak byl podpořen spíše jen marginálně. Soudní exekutor byl však v některých případech odkázán na pokračování v mnohaletých výkonech s větší či (spíše) menší úspěšností, nehledě na předávání spisů, které soudy vedly zásadně v listinné podobě. Konverze do elektronické podoby si vyžádala větší personální a s tím spojené i finanční zatížení. Soudní exekutor však (a divili bychom se, kdyby tomu bylo jinak) při převzetí soudních spisů není vázán návrhem oprávněného, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí veden.

Jako zásadní je vnímána změna při zahájení exekučního řízení. Povinnost podat exekuční návrh soudu prostřednictvím veřejné datové sítě vedl k výrazné časové úspoře při zahájení exekučního řízení, kdy se takové pověření stává de facto pouze formálním (ač jej soud z relevantních důvodů vydat nemusí).

Enormní zatížení, či výrazný finanční dopad prodloužením lhůty ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti nejsou evidovány. Na druhou stranu limitace při stanovení výše náhrad cestovních výdajů a za ztrátu času již svá negativa přináší, neboť stanovený limit pouze s obtížemi pokryje reálné náklady za cestu zaměstnance soudního exekutora do 200 km vzdáleného místa výkonu. Značí to důsledek kompromisu diskuzí ohledně zavedení principu teritoriality (viz níže bod 8.2). Již toto samotné může být problémem pro střední a menší exekutorské úřady, neboť nejsou schopny finančně zajistit chod pobočky na opačném konci republiky. Spolu s právě uvedeným souvisí i vyšší náklady na předání vyškrtnuté či vyloučené věci vlastníku (držiteli), které v praxi vedou k zodpovědnějšímu výběru movitých věcí, jež jsou zabavovány, navzdory faktu, že podle nejnovější právní úpravy je možné při podezření, že se jedná o závazek patřící do SJM, exekučně zabavit de facto vše. Z praxe lze ale zaznamenat, že předání takové věci se děje

při opětovné cestě vykonavatele do okolí místa předchozího výkonu mobiliární exekuce, právě s ohledem na zásadu hospodárnosti.

Na opačný konec spektra pak zařadíme výrazně lepší vymahatelnost nároků oprávněných prostřednictvím nových institutů (zejména postižení výlučného majetku manžela, postižení řídičského oprávnění, správa nemovitosti, opakované dražby), které vyjma některých administrativních změn v dokumentech, vydávaných soudním exekutorem (exekuční příkazy, ad.), příliš velké administrativní zatížení nepřinesly. Jejich příspěvek k vyšší výtěžnosti z exekucí je z podstaty věci a textu této práce zcela markantní a není třeba jej dále dokládat.

Výrazné zjednodušení, zrychlení a především větší transparentnost zajišťuje nově zavedená možnost elektronických dražeb.

Soudní exekutor je povinen šetřit nově zakotvených práv, týkajících se zejména nemovitostí, jakými jsou pachtovní právo, koupě na zkoušku, výhrada zpětné koupě nebo substituční jmění.

Obě hodnocené novely občanského procesního práva přinesly především zpřísnění mnohých institutů, provázejících výkon rozhodnutí, některé dokonce odeslaly do „právního důchodu“ a jiné nově zakotvily. Reflektují tak dynamicky se rozvíjející oblast výkonu rozhodnutí, jako jedné z částí procesního práva, s přihlédnutím k nabytým zkušenostem soudních exekutorů za více než 13 let jejich existence, a také s přihlédnutím k požadavkům účastníků i třetích osob, kteří jsou dopady ustanovení o výkonu rozhodnutí eminentně zasaženi.

6.2 Vliv změn na účastníky

6.2.1 Důsledky změn pro oprávněného

V úzké souvislosti s předchozím bodem lze pojmout i dopad obou novel na oprávněného, respektive na vymahatelnost jeho nároku. Oprávněný je limitován v případě rozhodnutí vydaného správním nebo daňovým orgánem ve výběru subjektu, jenž bude jeho rozhodnutí vykonávat. Lze si ale představit, že toto omezení povede spíše k zefektivnění vymáhacího procesu právě odebráním části agendy od přetížených soudů (tzv. odbřemenění soudů). Řada výše již několikrát zmíněných změn má za následek lepší vymahatelnost práva, z čehož těží právě především oprávněný. K tomuto slouží mnohé nové instituty, jako postižení řídičského oprávnění, správa nemovitosti, postižení (a s ním související správa) podniku a další. Podrobnějšího zpracování s ohledem na efektivitu

exekučního řízení doznaly některé instituty již zaběhlé, mezi něž zařadíme postižení výlučného majetku manžela, dražbu movitých a nemovitých věcí nebo postižení jiných majetkových práv.

6.2.2 Důsledky změn pro povinného

Novely zakotvily řadu změn na ochranu práv povinného, na druhou stranu také rozšířily možnosti oprávněného, jak efektivněji dosáhnout splnění přiznané povinnosti.

Povinný je nově vyrozuměn předžalobní výzvou o povinnosti, již se věřitel chystá soudně vymáhat, ovšem tato je zařazena až před řízení nalézací. V exekučním řízení není obligatorně vyžadována. Změn ovšem doznala poskytnutá lhůta ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti, kterou zasílá soudní exekutor. Předžalobní výzva tak spolu s prodloužením lhůty ve výzvě ke splnění poskytují povinnému větší časový prostor pro splnění vymáhané povinnosti ještě před zahájením soudního řízení, resp. před úkony soudního exekutora. Plnění na výzvu v exekučním řízení má za následek snížení paušálních nákladů soudního exekutora na 50%.

Významnou novinku, která zpřehledňuje a především „zlevňuje“ exekuční řízení pro povinného (neboť k jeho tíži v drtivé většině případů jdou náklady soudního exekutora), představuje institut spojení exekucí, ve vyjmenovaných případech ex lege, jinak na návrh povinného. Další citelný finanční důsledek k dobru povinného představuje stanovení maximální částky pro náklady soudního exekutora na náhrady cestovních výdajů a za ztrátu času při výkonu mobiliární exekuce.

Změnou, patřící spíše na přední místa tohoto odstavce, je zjednodušení formy obrany povinného odstraněním možnosti dvou procesních postupů (odvolání proti nařízení a návrh na zastavení exekuce) a zachování pouze institutu zastavení exekuce. K právě uvedenému došlo v souvislosti se změnou zahájení exekuce pověřením soudního exekutora, proti kterému není možné odvolání.

Povinný je rovněž chráněn možností pořízení audiovizuálního záznamu probíhajícího výkonu mobiliární exekuce, ale i novým institutem omezení generálního inhibitoria ze zákonných důvodů.

Do tohoto bodu lze právem zařadit i elektronické dražby, ač se jich povinný osobně neúčastní a těžko je tak může jakkoli ovlivnit. Elektronické dražby však vedou k větší výtěžnosti z prodeje věci, což je žádoucí pro všechny zúčastněné, účastníky i soud a soudního exekutora.

Do protipólu ke změnám, v důsledku znamenajícím zlepšení ochrany práv povinného, postavíme širší možnosti postižení majetku a práv povinného, a tím omezení možností, jak „unikat“ nařízenému výkonu rozhodnutí. Za příklad poslouží postižení výlučného majetku manžela nebo postižení řídičského oprávnění

6.3 Vliv změn na třetí strany

Novely občanského soudního řádu s sebou přinesly pochopitelně i některé změny netýkající se přímo účastníků exekučního řízení. Do nich bychom zařadili rozšíření institutu vyškrtnutí věci ze soupisu movitých věcí (podává osoba, které svědčí právo k věci, jež nepřipouští exekuci, tedy mající aktivní věcnou legitimaci, přičemž tato osoba je nutně odlišná od povinného) spolu s předáním na místě, kde byl soupis proveden, nebo kupř. povinnost dlužníka povinného nenakládat (resp. vydat soudu či soudnímu exekutorovi) s peněžními prostředky na účtu vedeného ke vkladní knížce. Svým způsobem zde můžeme zmínit rovněž možnost postižení majetku v SJM. Na druhou stranu novela přinesla účinnou obranu manžela pro případ, že dluh vznikl proti vůli manžela (přičemž tento musí projevit svůj nesouhlas vůči věřiteli bez zbytečného odkladu).

7. Exkurz do změn OSŘ a EŘ novelou č. 293/2013 Sb.

7.1 Vymezení kompetencí soudů a soudních exekutorů

Novela č. 293/2013 Sb. opět zasáhla do stanovení kompetencí jednotlivých subjektů, které vykonávají rozhodnutí. S některými drobnými specifiky, jež reflektují nový občanský zákoník, pouze dílčím způsobem upravila a zpřesnila kompetence soudů a soudních exekutorů, při zachování shodných kompetencí správních a daňových orgánů. Těmto zůstává možnost vykonávat pouze svá vykonatelná rozhodnutí, kde tato rozhodnutí naopak soudy oprávněny vykonávat nejsou.³⁹² Soudní exekutor může provádět rovněž všechny exekuční tituly, ovšem s výjimkou obsahu pozměněného ust. § 37 odst. 2 písm. b) EŘ (rozhodnutí o péči o nezletilé děti, rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí, rozhodnutí orgánů Evropské unie, cizí rozhodnutí s výjimkou takových cizích rozhodnutí, u nichž bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu EU nebo mezinárodní smlouvy nebo bylo rozhodnuto o uznání). Omezení možnosti volby správních (a daňových) orgánů s ohledem na soud (do kterého je pro tyto účely zahrnut i soudní exekutor) je literaturou označováno jako omezení dvoukolejnosti. Autor se ve světle výkladu shora uvedeného kloní spíše k termínu omezení trojkolejnosti, při zavedení relativně přísné dvoukolejnosti (více než dva subjekty, oprávněné k výkonu rozhodnutí, nejsou jeden konkrétní exekuční titul oprávněny vykonávat). Novela tak odstranila výkladové nejasnosti stran věcné působnosti jednotlivých subjektů, které vykonávají rozhodnutí. Na tak důležitém úseku, jakým je stanovení rozsahu věcné působnosti, je přesné vymezení zcela zásadní.

7.2 ZŘS

Další změnou je přesun části ustanovení pojednávajících o výkonu rozhodnutí do zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, jenž vyňal z OSŘ řízení nesporná a přidal některá jiná řízení zvláštní, jakými jsou např.

- výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí
- výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným.

³⁹² Shodné s novelou č. 396/2012 Sb.

ZŘS explicitně stanoví, že příkladně řízení ve věci péče o nezletilé lze zahájit pouze na návrh zákonného zástupce,³⁹³ příp. orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud se jedná o řízení o předběžném opatření.³⁹⁴ Tímto došlo k odstranění výjimky z pravidla (jaké je to pravidlo, když jsou k němu výjimky, v českém právním řádu tak oblíbené), jež říká, že výkon rozhodnutí lze nařídit pouze na návrh oprávněného.

7.3 Práva k nemovitým věcem

Nový občanský zákoník přinesl celou řadu práv nově zapisovaných do katastru nemovitostí. Tak k doposud běžným zapisovaným právům (vlastnické, zástavní, věcné břemeno a předkupní právo) přibyla řada práv nových, jakými jsou přídatné spoluvlastnictví (§ 1223 NOZ), právo stavby (§ 1240 NOZ), budoucí zástavní právo (§ 1341 NOZ), podzástavní právo (§ 1390 NOZ), správa svěřeneckého fondu (§ 1453 NOZ), zákaz zcizení nebo zatížení (§ 1761 a § 2128 NOZ), výhrada vlastnického práva (§ 2132 NOZ), výhrada zpětné koupě (§ 2135 NOZ), výhrada práva zpětného prodeje (§ 2139 NOZ), ujednání o koupi na zkoušku (§ 2150 NOZ), výhrada práva lepšího kupce (§ 2152), budoucí výměnek (§ 2708 NOZ), vzdání se práva na náhradu škody na pozemku (§ 2897 NOZ), nájem (požádá-li o to vlastník či nájemce se souhlasem vlastníka) a pacht (požádá-li o to vlastník nebo pachtýř se souhlasem vlastníka).³⁹⁵

Povinný (případně i manžel povinného, týká-li se nařízení výkonu rozhodnutí nemovité věci v SJM) nově musí sdělit do 15 dnů od usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí soudu (či po doručení exekučního příkazu prodejem nemovitosti soudnímu exekutorovi), kdo má k nemovité věci také výhradu zpětné koupě, výměnek nebo nájemní či pachtovní právo, jde-li o práva nezapsaná v KN.³⁹⁶ Ostatní si soud ex offo zjišťuje sám, neboť jsou obligatorně zapisovaná v KN (o těchto právech rovněž v bodě 5.5.3). Současně s exekucí prodejem nemovitých věcí dochází rovněž ke změně či zániku těchto práv. Povinnému se tak kupříkladu zakazuje, aby po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (resp. exekučního příkazu) odmítl nemovitou věc, pokud ji koupil na zkoušku (§ 2150 NOZ), nebo se vzdal práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku (§ 2897 NOZ). Práva shora uvedená zanikají dnem,

³⁹³ § 468 odst. 1 ZŘS.

³⁹⁴ § 454 odst. 1 ZŘS.

³⁹⁵ BAREŠOVÁ, E. Katastr nemovitostí a nový občanský zákoník. *Komorní listy*. II/2012. Brno: EK ČR, 2012, s. 12.

³⁹⁶ § 335b odst. 1 písm. b) OSŘ.

kdy se vydražitel (či předražitel) stal vlastníkem vydražené nemovitosti,³⁹⁷ ovšem s výjimkou práva odpovídajícího věcnému břemeni, výměnku, nájemního a pachtovního práva,³⁹⁸ jež zanikají, pokud byla neohlášena soudu (tj. nebyla uvedena v dražební vyhlášce, případně neoznámena soudem po zahájení dražebního jednání). V opačném případě přecházejí na nového vlastníka.

7.4 Substituční jmění

Výkon rozhodnutí není možné vést na majetek, který povinný nabyt jako dědic dědictví, které podle nařízení zůstavitele má přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice (tzv. substituční jmění). Tento nový institut je zohledněn v mnoha ustanoveních občanského soudního řádu, kde po splnění určitých podmínek je takové jmění (práva a jiné majetkové hodnoty) vyloučeno z výkonu rozhodnutí. Substituční pohledávky tak obecně výkonu rozhodnutí nepodléhají. Podmínkou je povinnost doložení, že povinný nabyt jmění právě jako substituční, a zároveň že nedisponuje právem s věcí volně nakládat, případně že nejsou výkonem rozhodnutí vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo dluhy související s nutnou správou věcí nabytých jako substituční jmění. Takové jmění může být vyloučeno pro případ příkázání pohledávky z účtu (§ 304 odst. 1 OSŘ), příkázání jiných pohledávek (§ 313 odst. 1 OSŘ), prodeje movitých i nemovitých věcí (§ 322 odst. 5 OSŘ), postižení závodu (§ 338h odst. 1 písm. c) OSŘ), už však nikoli pro případ správy nemovitosti nebo zřízení soudcovského zástavního práva.

Do tohoto bodu lze analogicky zařadit i akceptaci výjimky z výčtu věcí (ve smyslu NOZ) nepodléhajících výkonu rozhodnutí, jde-li o věci, které povinný, který úmyslným trestným činem způsobil škodu, nabyt z majetkového prospěchu získaného tímto trestným činem, je-li oprávněným poškozený z tohoto trestného činu (§ 322 odst. 7 OSŘ).

7.5 Majetek patřící do SJM

Podstatnou změnu v exekučním řízení představuje nové pojetí SJM, zejména s možností postihnout výlučný majetek manžela, pokud je vymáhán závazek spadající do SJM (platné již od 1. 1. 2013), kdy novela pouze zpřesnila, že takto je možné postihnout i srážky ze mzdy manžela, či příkázáním pohledávky z účtu.³⁹⁹ Druhou podstatnou novinkou, týkající se již pouze novely č. 293/2013 Sb. je výkon rozhodnutí na majetek

³⁹⁷ Typicky nabytím právní moci usnesení o příklepu a uhrazením nejvyššího podání.

³⁹⁸ § 336l odst. 5 písm. a) OSŘ.

³⁹⁹ § 262a odst. 2 OSŘ, resp. § 42 EŘ.

patřící do SJM i pro vydobytí dluhu, jenž vznikl jednomu z manželů před uzavřením manželství. O obou těchto institutech je poměrně obsáhle pojednáno v bodě 5.6.1.

7.6 Pojmoslovné změny v důsledku rekodifikace soukromého práva

Zcela zásadní pojmoslovné změny v souvislosti s rekodifikací soukromého práva jsou pochopitelně naplněny obsahem zejména podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, avšak jejich charakteristika by zabrala na mnoho dalších statí a v tomto odkážeme čtenáře na studium nové úpravy soukromého práva hmotného. Omezíme se tak pouze na strohý výčet těch nejdůležitějších. Způsobilost k právním úkonům (tj. nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem) je nahrazena pojmem svéprávnost, způsobilost mít práva a povinnosti pojmem právní osobnost, právní vztah se mění na právní poměr, právní úkon na právní jednání, (obchodní) podnik je změněn na závod, závazkem je dnes dluh, náhradou újmy rozumíme dříve náhradu škody, jednání před soudem označujeme jako právní jednání před soudem, nemovitost nahradila nemovitá věc, právo na vypořádací podíl je pojmenováno jako právo na vypořádání, obchodní podíl v s.r.o. se nově nazývá podílem v s.r.o., věci, práva a jiné majetkové hodnoty a závazky tvoří dohromady jmění a konečně věci, práva a jiné majetkové hodnoty, tedy především bez závazků, jsou majetkem.

Také je vhodné zmínit změnu v třídění cenných papírů podle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který nově nerozděluje cenné papíry na listinné a zaknihované, leč pouze užívá termínu cenný papír (rozuměj listinný) a zaknihovaný cenný papír. Původní označení cenný papír označovalo obě podoby, avšak termín „podoba cenného papíru“ v nové právní úpravě obchodního práva absentuje. Postižením cenného papíru podle dřívější právní úpravy bychom tak nepostihli vše, co postihnout lze. Na tuto změnu adekvátně reagují příslušná ustanovení OSŘ (kupř. § 326 odst. 6, § 328 odst. 1 písm. c) ad.).

Další změnou, která se dotýká spíše jen procesního práva, je zrušení ústního podání do protokolu, kdy je možné nově pouze písemné podání v listinné nebo elektronické podobě.

7.7 Odporovatelnost

Zdánlivě malá změna je patrná z § 354 OSŘ, který v procesní rovině rozvíjí § 589 et seq. NOZ. Odporovatelnost prostřednictvím tzv. odpůrcí žaloby, a z toho plynoucí

dovolání se neplatnosti právního jednání (tzv. relativní neplatnost či relativní neúčinnost), patří mezi stěžejní prostředky k ochraně práv účastníků. Nezpůsobuje neplatnost právního jednání, ale toto jednání nemá vůči věřiteli účinky. Své uplatnění najde při účelovém převodu majetku na třetí osoby (děti), prodeji exekucí postiženého nemovitého majetku (kupř. po zahájení exekuce, kdy však ještě není doručen exekuční příkaz prodejem nemovitosti nebo exekuční příkaz zřízením zástavního práva na předmětnou nemovitost příslušnému katastrálnímu úřadu). Exekuční řád pojal způsob podání oznámení o výhradě a jeho náležitosti poměrně rozsáhle v § 76d až §76g.

7.8 Dálkový elektronický přístup soudního exekutora do databází

Zcela novým je rovněž dálkový elektronický přístup pro soudní exekutory, spočívající v poskytnutí údajů z centrálního registru silničních vozidel⁴⁰⁰ spravovaného (od července 2012) Ministerstvem dopravy. Soudní exekutor má také ex lege zajištěn elektronický přístup do Centrální evidence obyvatel, k údajům Ministerstva financí stran stavebních spořitel a penzijních fondů (viz Příloha č. 3), nebo k údajům České správy sociálního zabezpečení z registru pojištěnců o příjemcích dávek důchodového pojištění. Posledně jmenovaný přístup je elektronicky umožněn až od novely č. 396/2012 Sb.

7.9 Přídavné spoluvlastnictví

Novelou soukromého práva zakotvený institut přídavného spoluvlastnictví (věcí, náležících společně několika vlastníkům, tvořících svým užíváním místně i účelem vymezený celek)⁴⁰¹ se ve vykonávacím řízení projeví zejména v možnosti postihnout správou jak nemovitost, tak rovněž (přídavný) spoluvlastnický podíl na nemovité věci (§ 320j odst. 1 OSŘ v novém znění). Projeví se také kupř. postižením movité věci v přídavném spoluvlastnictví, jež slouží k využití jiné movité věci (§ 323 odst. 1 OSŘ v novém znění) a obdobně u věci nemovité (§ 335a OSŘ v novém znění). Pouze na podíl na nemovité věci v přídavném spoluvlastnictví výkon rozhodnutí prodejem movitých nebo nemovitých věcí nařídít nelze (§ 338 odst. 1 OSŘ v novém znění). Institut je analogicky uplatněn i v případě soudcovského (exekutorského) zástavního práva nebo při prodeji podniku (resp. postižení podniku, nově postižení závodu).

⁴⁰⁰ Podle zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

⁴⁰¹ § 1223 odst. 1 NOZ.

7.10 Další změny

Nový občanský zákoník nově vůbec neupravuje bytové náhrady,⁴⁰² čímž došlo k výrazné úlevě majitelům nemovitostí, kteří byli často komplikovaně povinni zajišťovat bytové náhrady u zaniknuvších nájemních vztahů. Příslušné ustanovení NOZ se užije i na stávající nájemní smlouvy. Logicky tak vypadl tento exekuční titul (návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady) z výlučných kompetencí soudu (viz výše).

Zajímavé z hlediska zařazení je nové (a snad již definitivní) definování vkladních knížek, které je možné postihnout příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (postihuje se účet, jenž je veden ke vkladní knížce), nikoli ve smyslu postižení movité věci, jak bylo mnohá léta zažito (obširněji viz bod 5.5.6).

Vpravdě jepičí osud (nedostatek politické vůle) potkal tzv. kartu sociálních systémů (sKarta) v rámci sociální reformy, která znamenala zcela nový systém výplaty a administrace nepojistných sociálních dávek a dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti. SKarta byla zrušena zákonem č. 306/2013 Sb. s tím, že platnost sKaret končí dnem 30. 4. 2014. Ustanovení, vylučující pohledávky na účtu u peněžního ústavu, na němž jsou peněžní prostředky určené k vyplácení prostřednictvím karty sociálních systémů, tak zůstalo ještě součástí platné právní úpravy.

Zcela nové je postižení tzv. rodinného závodu, reagující tak na nový institut zakotvený v NOZ,⁴⁰³ na které se užijí ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem podniku (bod 4.2.4.5). S ohledem na principy rodinného práva není možné postižení takového podniku, tedy především správa, leč pouze prodej.⁴⁰⁴

Dalším rovněž novým je zakotvení možnosti postihnout podíl na peněžních prostředcích na účtu, pokud je účet u peněžního ústavu zřízen pro více osob (tzv. spolumajitelé účtu) v § 311a OSŘ. Nový institut zohledňuje znění ust. § 2663 NOZ.⁴⁰⁵

Do práv nepřipouštějících výkon rozhodnutí, jak je zakotveno v ust. § 267 odst. 1 OSŘ, je třeba nově zařadit i právo poctivého držitele podle § 992 a násl. NOZ, neboť tomu jsou dle nové právní úpravy přiznána stejná práva jako držiteli řádnému.

⁴⁰² S drobnými výjimkami jako je opatření vhodného náhradního bydlení výměnkáři osobou zavázanou při zkáze stavby (§ 2711 NOZ).

⁴⁰³ § 700 et seq. NOZ.

⁴⁰⁴ § 338zqa OSŘ.

⁴⁰⁵ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1042.

Mnohé změny najdeme již vtěleny do jednotlivých konkrétních bodů, ať v části obecné, nebo v souvislosti s výčtem a popisem změn (zejména) plynoucích z novely zákonem č. 396/2012 Sb. v části páté.

8. Uvažované změny pro futuro

8.1 Omezení celostátní působnosti soudních exekutorů

V poslední době sílí tendence a je velmi živě diskutována možnost omezení celostátní působnosti zavedením místní příslušnosti soudních exekutorů (tzv. teritorialita). Omezení celostátní působnosti bylo také (mimo jiné) obsahem pozměňovacích návrhů, předložených Senátem před schválením (přehlasováním) sněmovní verze novely č. 396/2012 Sb. dne 19. 9. 2012.⁴⁰⁶ V praxi se zcela pochopitelně setkáváme ve většině případů s výběrem soudního exekutora v místě podnikání, či bydliště obou účastníků, případně alespoň povinného, kde soudní exekutor disponuje lepší znalostí regionu. Oprávnění volí „osvědčené“ soudní exekutory, s kterými mohou mít v zákonném rámci i určitou formu spolupráce (dálkový přístup, vyšší sjednaných nákladů, ad.). Ekonomický zájem exekutora však nesmí být stavěn nad jeho nezávislost na kterémkoli z účastníků řízení,⁴⁰⁷ neboť „nezávislost exekutora (i ekonomická) na státu je základním předpokladem exekutorovy nestrannosti při výkonu exekuční činnosti“.⁴⁰⁸

Jak bylo výše již několikrát zmíněno, samotnými soudními exekutory navrhované a prosazované změny,⁴⁰⁹ vedoucí k zavedení teritoriality, byly vyslyšeny pouze zčásti (maximální limit pro náhrady cestovních výdajů, povinnost předat věc vyškrtnutou ze soupisu nebo vyloučenou z výkonu rozhodnutí na místě, kde byla vykonavatelem soudního exekutora zajištěna, aj). Zákonná úprava tak disponuje řadou omezení, která ve svém důsledku jsou nevýhodná pro menší exekutorské úřady, přičemž k omezení celostátní působnosti jako takové prozatím nedošlo. Soudní exekutor nemůže své náklady hojit na povinném a je tak de facto (nikoli de iure) nucen se přizpůsobit. Soudní exekutor si však nemůže mezi řízeními vybírat. Na návrh oprávněného je pověřen vedením exekuce, aniž by měl možnost některá řízení odmítnout. Prakticky se tak diskutuje o omezení možnosti výběru pro oprávněné. V neposlední řadě je třeba zmínit i jisté prvky

⁴⁰⁶ KORBEL, F. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 1/2013. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1.

⁴⁰⁷ POLANSKÝ, P. Územní působnost soudního exekutora. *Komorní listy*. II/2010. Brno: EK ČR, 2010, s. 3.

⁴⁰⁸ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 372/04 ze dne 8. 8. 2005.

⁴⁰⁹ Pro územní princip se v roce 2010 vyjádřilo 84% soudních exekutorů (Komorní listy II/2010, s. 8).

hospodářské soutěže, o které by prostředí soukromých soudních exekutorů v případě omezení celostátní působnosti bylo ochuzeno. Omezení celostátní působnosti by mohlo mít vzhledem ke konkurenčnímu boji soudních exekutorů za následek i existenční problémy některých menších exekutorských úřadů.

Územní teritorialita je konečně ústředním tématem periodika Komorní listy Exekutorské komory ČR, číslo II/2010. Přináší nám srovnání, v kterých státech působí soudní exekutoři na území celého státu. Těchto států je výrazná menšina a logicky se jedná o státy menší, srovnatelné s velikostí České republiky.

8.2. Další nastíněné změny de lege ferenda

Hojně diskutovanou a rovněž intenzivně připravovanou zásadní změnou by měla být rekodifikace procesního práva, jež bude snad následovat po rekodifikaci práva civilního hmotného. Současná více než padesát let stará právní úprava se svými přečetnými přílepkami⁴¹⁰ v důsledku mnohých novel se ukazuje být již velmi zastaralá a obtížně sloužící svému účelu. V novém zakotvení lze očekávat konečně mimo jiné sjednocení pojmů výkon rozhodnutí a exekuce do jednotného exekučního řízení.

Mezi odbornou veřejností rezonují rovněž tendence zásadním způsobem omezit kompetence soudu pro výkon rozhodnutí. Soudy by si tak ponechaly pouze výkony rozhodnutí, které aktuálně mají ve své výlučné kompetenci. Všechny ostatní by byly výhradně v kompetenci soudních exekutorů. Tyto tendence se z pochopitelných důvodů neseťkávají s podporou veřejnosti laické.

Exekutorský stav by také uvítal navrácení rozhodování o kárné odpovědnosti soudních exekutorů do kompetence Exekutorské komory ČR, jak tomu bylo dříve.

Jako velmi problematické vnímá autor zavedení postižení majetku v SJM pro vymáhání závazku, jenž vznikl jen jednomu z manželů před uzavřením manželství, i navzdory existenci obranných prostředků. Praxe teprve naznačí, zda půjde o institut praktický a využívaný, s exaktními pozitivními výsledky.

⁴¹⁰ Srov. kupř. § 338zqa OSŘ.

9. Závěr

Obě novely exekučního řízení přinesly velkou řadu více či méně podstatných změn jak na ochranu práv povinného a účastníků vůbec, tak také pro větší výtěžnost z exekuce (výkonu rozhodnutí), zavedením nových institutů, případně některé již zavedené upravily a zpřesnily. Součástí je i omezení dvoukolejnosti vykonávacího řízení a rovněž zpřísnění kárných postihů soudních exekutorů. Z pozice povinných mohou být některé změny vnímány jako příliš tvrdé, avšak smyslem exekučního řízení není zjišťovat, kde je pravda, komu svědčí jaké právo, ale již „nalezenou“ povinnost co nejefektivněji vykonat. Hodnocení změn, jak je vnímají účastníci, soud a soudní exekutoři, jsou shrnuty zejména v části šesté, již proto můžeme pojmut jako dílčí závěr celé práce.

Původně nastíněné a předběžně rozvržené téma této diplomové práce se v průběhu kompletace tohoto textu ukázalo jako poměrně široké a obsáhlé. Již při prvních myšlenkách si autor s ohledem na obsah zadaného tématu nekladal za cíl zevrubně hodnotit jednotlivé změny a nové instituty, jakož spíše podat ucelený a přehledný materiál, reflektující změny exekučního řízení zejména novelou č. 396/2012 Sb., neomezující se pouze na kusý výčet a popis nejdůležitějších změn (kterémuž při nejlepší víře nebylo možno zcela zabránit).

V úvodní obecné části, jež měla být spíše teoreticko-právním podhoubím pro dále zpracovávanou problematiku, však v souladu s platnou právní úpravou v době psaní textu docházelo k začleňování těch kterých aktuálních změn ke konkrétně řešené materii s mnohými přesahy do dalších částí práce. V práci se tak můžeme setkat s četnými odkazy a provázaností mezi jednotlivými částmi. Obecná část je ze systematických důvodů spíše tezovitá a kompilační, kde tvrzení v ní obsažená jsou hojně podporována příslušnou judikaturou. V důsledku právě uvedeného přesáhla obecná část plánovaný záměr co do rozsahu v rozmezí cca jedné třetiny až poloviny celého textu. Stanovené zásady obecné části doznaly pouze systematické změny v pořadí, pro logičtější posloupnost teoretického výkladu.

Část zvláštní obsahuje ucelený výčet změn, jež novely přinesly, který je členěn z hlediska časové posloupnosti průběhu exekučního řízení, přičemž zcela největší prostor je poskytnut změnám v oblasti prodeje movitých a nemovitých věcí. Jednotlivé, spíše dílčí změny jsou pak zařazeny na konec části páté.

Šestá část se věnuje kritickému zhodnocení změn, uvedených zejména v části páté, jak je vnímají jednotliví účastníci, soud a soudní exekutor. Pro tyto dvě právě zmíněné části existuje vzhledem k jejich aktuálnosti pouze omezené množství informačních a odborných zdrojů (Zahradníková, Kasíková, Svoboda), je tak často čerpáno z osobní zkušenosti a z praktické činnosti exekutorského úřadu.

Přijetí novely občanského soudního řádu zákonem č. 293/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 si vyžádalo rozšíření o další část, neboť změny touto novelou zakotvené zdaleka nepatří mezi nepodstatné. Na některé tyto změny bylo rovněž odkazováno i v předchozích částech, aby nebyly narušeny logické, časové a historické souvislosti.

Poslední osmá část jen zkratkovitě zmiňuje postoj k diskutovanému omezení celostátní působnosti soudních exekutorů, neboť jednotlivé změny *de lege ferenda* jsou ve většině implicitně obsaženy již v jednotlivých částech předchozího textu.

Vzhledem k faktu, že novela č. 396/2012 Sb. je označována jako „velká“, a zároveň další změny v souvislosti s rekodifikací soukromého práva považujeme rovněž za velmi významné, pouhý kusý výčet a stručný popis nových institutů a ustanovení by pokryl přinejmenším stanovený minimální rozsah pro diplomovou práci. Aby práce neztratila nic ze své komplexnosti a při zachování alespoň části vědecké činnosti (navzdory faktu, že tato byla spíše kompilační, inkviziční a komparační) tak autor nesáhl ke zkrácení práce jen z důvodů naplnění formálních požadavků. Můžeme se tak setkat s některými podstatnými instituty, jež jsou více rozpracovány (společné jmění manželů a exekuce, exekuce prodejem nemovitých věcí), ale z určitého pohledu také méně významnými (vkladní knížky, insolvenční řízení). Vše je však konfrontováno s praxí soudního exekutora.

V průběhu tvorby tohoto textu se autor setkal s některými dílčími problémy (kupř. postižení SJM, příkázání jiných peněžitých pohledávek, insolvenční řízení a exekuce), které se snažil překonat studiem judikátů a aktuálních odborných periodik s výsledky předloženými čtenáři.

Práce tak, byť poměrně obširnou formou, splnila stanovené cíle a účel, jímž nebylo poskytnout nový náhled na některý právní institut a vědecky jej rozpracovat, ale vyjmenovat aktuální změny exekučního řízení ve světle novely (novel) s jejich zasazením do vývoje a systematiky procesního práva a do praxe soudů a soudních exekutorů. Jistě bude podnětným a uceleným studijním materiálem v oblasti výkonu rozhodnutí pro širokou zejména odbornou veřejnost.

Seznam použitých zkratek

EKČR	Exekutorská komora ČR
EŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti
ET	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., exekutorský tarif
FO	Fyzická osoba
InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
KN	Katastr nemovitostí
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
MS	Ministerstvo spravedlnosti
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
PO	Právnícká osoba
SE	Soudní exekutor
SJM	Společné jmění manželů
SpŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Vzor usnesení o nařízení exekuce
- Příloha č. 2 Vzor pověření soudního exekutora
- Příloha č. 3 Vzor výpisu z informačního systému MFČR (stavební spořitelny, penzijní fondy)

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- 1 DANĚK, J. *Aktuální problémy exekučního řízení dle zákona č. 120/2001 Sb.* Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- 2 GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. 3. doplněné a rozšířené vydání. Praha: LINDE Praha, 2000. 416 s. ISBN 80-7201-214-2.
- 3 HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 2. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 9. 2004. Praha: LINDE Praha, 2004. 200 s. ISBN 80-7201-494-3.
- 4 KASÍKOVÁ, M. Exekuce u soudu prvního stupně. *Právní rádce*. 6/2013. Praha: *Economia*, 2013.
- 5 KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6.
- 6 KINDL, M., ŠÍMA, A., DAVID, O. *Občanské právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 415 s. ISBN 80-86898-47-4.
- 7 KURKA, V. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005. 316 s. ISBN 80-7357-054-8.
- 8 MACUR, J. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998. 208 s. ISBN 80-7179-190-3.
- 9 PEJŠEK, V. Exekuce – nástroj vymáhání pohledávek. *Právní rádce*. 8/2003. Praha: *Economia*, 2003.
- 10 PRUDILOVÁ, M. *Veřejné dražby a exekuce*. Praha: LINDE Praha, 2001. 449 s. ISBN 80-7201-288-6.
- 11 ROZTOČIL, A. Rozhodování o nákladech právního zastoupení účastníků v exekučním řízení. *Bulletin advokacie*. 5/2006. Praha: Česká advokátní komora, 2006.
- 12 SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005. 272 s. ISBN 80-86861-46-5.
- 13 SMOLÍKOVÁ, L. *Exekuce v České republice*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

- 14 SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
- 15 TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 852 s. ISBN 80-7179-489-9.
- 16 VYNNYK, U. *Exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb.* Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita, 2010.
- 17 ZAHRADNÍKOVÁ, R. et al. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 565 s. ISBN 978-80-7380-437-4.
- 18 PROŠEK, J. *Metodika k střednědobé novele exekučního řádu*. In: Bulletin advokacie č.12/2009, str. 41.

Periodika

- 1 *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck. Vychází měsíčně. MK ČR E 6507. ISSN 1210-6410.
- 2 *Komorní listy*. Brno: EK ČR. Vychází čtvrtletně. MK ČR E 19153. ISSN 1805-1081.
- 3 *Sborník z diskusního fóra Exekutorské komory ČR 2013*. 30. 9. a 1. 10. 2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013, 36 s.

Právní předpisy

- 1 Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 2 Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- 3 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
- 4 Zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách
- 5 Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí
- 6 Zákon č. 120/2001 Sb. ve znění zákona č. 286/2009 Sb.
- 7 Zákon č. 120/2001 Sb. ve znění zákona č. 303/2013 Sb.
- 8 Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- 9 Zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád
- 10 Zákon č. 150/2002 Sb., správní řád
- 11 Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku
- 12 Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

- 13 Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- 14 Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- 15 Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí
- 16 Zákon č. 261/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- 17 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- 18 Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
- 19 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- 20 Zákon č. 306/2013 Sb., o zrušení karty sociálních systémů
- 21 Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (daňový řád)
- 22 Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR
- 23 Zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- 24 Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích
- 25 Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- 26 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- 27 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- 28 Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.
- 29 Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
- 30 Zákon č. 79/1896 ř.z., o řízení exekucím a zajišťovacím (exekucím řád)
- 31 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 32 Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- 33 Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
- 34 Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
- 35 Zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 293/2013 Sb.
- 36 Zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 30/2000 Sb.
- 37 Zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 396/2012 Sb.
- 38 Zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 519/1991 Sb.
- 39 Zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 7/2009 Sb.
- 40 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

- 41 Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení

částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

- 42 Vyhláška MS ČR č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
- 43 Vyhláška MS ČR č. 330/2001 Sb. ve znění vyhlášky MS ČR 368/2009 Sb.
- 44 Vyhláška MS ČR č. 330/2001 Sb. ve znění vyhlášky MS ČR 63/2012 Sb.
- 45 Vyhláška MS ČR č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem
- 46 Vyhláška MS ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
- 47 Vyhláška MS ČR č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuce a další činnosti
- 48 Vyhláška MS ČR č. 485/2000 Sb., o výši odměny správců podniku, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů
- 49 Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 72/1966 Sb., Úmluva o civilním řízení
- 50 Instrukce MS ČR ze dne 21.08.1996 č.j. 1360/95-OOD, kterou se vydává Řád pro soudní vykonavatele
- 51 Nařízení č. 805/2004 o zavedení Evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky
- 52 Nařízení Rady ES č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I), jež je derogováno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12.12.2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech s účinností od 10.01.2015

Judikatura

- 1 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007
- 2 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. 4. 2013
- 3 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013
- 4 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 372/04 ze dne 8. 8. 2005

- 5 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2780/10 ze dne 7. 6. 2011
- 6 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2013/10 ze dne 8. 9. 2011
- 7 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1005/12 ze dne 31. 1. 2013
- 8 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2906/12-1 ze dne 16. 7. 2013
- 9 Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 280/95 ze dne 27. 3. 1996
- 10 Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2777/11 ze dne 15. 11. 2011
- 11 Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3923/11 ze dne 10. 1. 2012
- 12 Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 351/11-1 ze dne 20. 3. 2012
-
- 13 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Cz 95/66 ze dne 29. 11. 1966
- 14 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2020/98 ze dne 14. 4. 1999
- 15 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 813/98 ze dne 25. 9. 2000
- 16 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 267/2000 ze dne 10. 10. 2000
- 17 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 253/2000 ze dne 21. 6. 2001
- 18 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2133/2001 ze dne 26. 2. 2002
- 19 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 554/2002 ze dne 25. 10. 2002
- 20 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1751/2002 ze dne 25. 9. 2003
- 21 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 965/2003 ze dne 30. 6. 2004
- 22 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 331/2004 ze dne 21. 7. 2004
- 23 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1082/2004 ze dne 14. 10. 2004
- 24 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1293/2003 ze dne 27. 10. 2004
- 25 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 712/2004 ze dne 26. 5. 2005
- 26 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1642/2004 ze dne 29. 6. 2005
- 27 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2892/2005 ze dne 18. 4. 2006
- 28 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2419/2007 ze dne 17. 4. 2008
- 29 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 2234/2008 ze dne 16. 7. 2008
- 30 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 833/2007 ze dne 27. 11. 2008
- 31 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2239/2008 ze dne 15. 7. 2010
- 32 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3796/2008 ze dne 20. 10. 2010
- 33 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 4802/2008 ze dne 30. 11. 2010
- 34 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1834/2009 ze dne 21. 12. 2010
- 35 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4154/2008, ze dne 7. 2. 2011
- 36 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 4545/2008 ze dne 9. 3. 2011
- 37 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 374/2010 ze dne 14. 3. 2012

- 38 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3305/2010 ze dne 25. 6. 2012
- 39 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2386/2012 ze dne 25. 9. 2012
- 40 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1561/2012 ze dne 25. 9. 2012
- 41 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 418/2012 ze dne 30. 10. 2012
- 42 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1205/2011 ze dne 27. 2. 2013
- 43 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 736/2012 ze dne 20. 3. 2013
- 44 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013
- 45 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 251/2012 ze dne 26. 9. 2013
- 46 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 273/2012 ze dne 27. 11. 2013
- 47 Stanovisko Nejvyššího soudu ČR Cpjn 200/2005, bod XV. a XVI. ze dne 15. 2. 2006
- 48 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 14 Kse 6/2010-181 ze dne 14. 2. 2011
- 49 Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 20 Co 89/2003 ze dne 5. 3. 2003
- 50 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 17 Co 46/2003 ze dne 24. 11. 2003
- 51 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 26 Co 532/2004 ze dne 25. 1. 2005
- 52 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 26 Co 35/2005 ze dne 24. 3. 2005
- 53 Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 28 Co 464/2010 ze dne 21. 10. 2010
- 54 Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 23 Co 35/2011 ze dne 24. 2. 2011
- 55 Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 27 Co 99/2011-40 ze dne 1. 7. 2011

Elektronické zdroje

1	www.ekcr.cz/	<i>Exekutorská komora ČR</i>
2	www.justice.cz/	<i>Oficiální server českého soudnictví</i>
3	cslav.justice.cz/InfoData	<i>Statistický portál MS</i>
4	www.juristic.cz/	<i>Český právnícký informační a publikační prostor</i>
5	www.business.center.cz/	<i>Informační server pro podnikání</i>
6	www.usoud.cz/	<i>Informační server Ústavního soudu ČR</i>

- 7 www.nsoud.cz/ *Informační server Nejvyššího soudu ČR*
- 8 www.profipravo.cz/ *Právní informační server*
- 9 www.ipravnik.cz/ *Právní informační server*
- 10 www.epravo.cz/ *Elektronický internetový deník a vydavatelství se zaměřením na právo a justici*
- 11 www.blisty.cz/ *Britské listy, deník*
- 12 www.psp.cz/ *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR*

Přílohy

Příloha č.: 1 Vzor usnesení o nařízení exekuce

Č.j.: 71 E

USNESENÍ

Okresní soud v Liberci rozhodl vyšší soudní úřednicí Pavlínou Černou v exekuční věci

oprávněného:

zastoupeného:

proti

povinnému:

o návrhu na nařízení exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného a k úhradě nákladů exekuce,

t a k t o:

I. Soud nařizuje podle § 44 odst. 3 zák. 120/2001 Sb. (exekuční řád), podle pravomocného a vykonatelného rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši **206,- Kč**, pro náklady nalézacího řízení ve výši 1.285,- Kč, pro náklady oprávněného spojené s exekucí a pro náklady exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny,

e x e k u c i

II. Soud p o v ě ř u j e provedením této exekuce soudního exekutora:

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, písemně, dvojmo, prostřednictvím soudu podepsaného. V odvolání musí být uvedeno, kdo jej podává, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu jej napadá, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá. Odvolání musí být podepsáno a datováno. Nebudou-li v odvolání uvedeny skutečnosti rozhodné pro nařízení exekuce nebo nebudou-li uvedeny žádné skutečnosti, odvolací soud odvolání odmítne.

Po doručení usnesení nesmí povinný nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb

Příloha č.: 2 Vzor pověření soudního exekutora

Číslo jednací

Sp. zn. exekutora:

POVĚŘENÍ SOUDNÍHO EXEKUTORA

Okresní soud ve Znojmě vydal vyšším soudním úředníkem Bc. Lucií Havlíkovou
v exekuční věci
oprávněného (oprávněné):

zastoupeného (zastoupené):

proti
povinnému (povinné):

k návrhu oprávněného o pověření a nařízení exekuce k uspokojení **peněžitě pohledávky ve
výši 449.406,- Kč spolu
s úrokem ve výši 6% ročně z částky 449.406,- Kč od 08.09.2011 do zaplacení
pro směnečnou odměnu ve výši 1.498,02 Kč
a pro náklady předchozího řízení ve výši 78.854,- Kč + 360,- Kč**

toto pověření dle ustanovení § 43a odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

I. Nařizuje se exekuce podle pravomocného a vykonatelného exekučního titulu:
směnečného platebního rozkazu .

II. Vedením exekuce se pověřuje soudní exekutor JUDr. .

Ve Znojmě dne 25.03.2013

vyšší soudní úředník

Za správnost vyhotovení:

**Příloha č.: 3 Vzor výpisu z informačního systému MFČR (stavební spořitelny,
penzijní fondy)**

Informační systém pro exekutory
Verze 0.91.20120326

Uživatel: [U2 Dotazy](#)

Heslo:

Úvodní obrazovka

Dotaz

O aplikaci

Email
exekutor@mfcz.cz

Záznamy KSP

RČ	Příjmení	Jméno	IČO	Číslo smlouvy
.....

Záznamy SDPF

RČ	Příjmení	Jméno	IČO	Číslo smlouvy
.....

Platnost dat KSP 02.05 2013
Platnost dat SDPF 18.06 2013

Zusammenfassung

Ziel dieser Arbeit ist es, einen umfassenden Überblick über die wichtigsten Änderungen in der Zivilprozessordnung, die durch das Gesetz Nr. 396/2012 Slg. und Nr. 293/2013 Slg. gebracht worden sind, zu präsentieren. Exekutionsrecht wird in der Tschechischen Republik als eine relativ neue Branche gesehen, die sich dynamisch entwickelt. Durch das Gesetz Nr. 120/2001 Slg. sind in den tschechischen Rechtssystem die privaten Gerichtsvollzieher eingeführt worden, die im Laufe der folgenden Jahre die meisten der Tagesordnung für die Vollstreckung von Entscheidungen übernommen haben. Die Gerichtsvollzieher wurden im Jahr 2012 mit fast einer Million Fällen für die Vollstreckung von Entscheidungen ermächtigt. Deshalb die Arbeit oft auf ihre Tätigkeit hinweist.

Nach der historischen und theoretisch-gesetzlichen Einführung beschäftige ich mich mit den verschiedenen Methoden von Durchführung der Exekution. Umfangreicher theoretischer Teil bildet eine ausreichende Grundlage für Erfassung von grundlegenden Veränderungen des Exekutionsrechts, deren Verzeichnis und Charakterisierung stehen im Mittelpunkt dieser Arbeit. Große neue Kodifizierung der Zivilordnung mit Wirkung vom 1. Januar 2014 hat zahlreiche Bereiche des Gesetzes betroffen, einschließlich der Zivilprozessordnung und Exekutionsrecht. Mit den Novellen wurden einige neue Instituten eingeführt (Immobilienmanagement, Disability Management in Unternehmen, Beeinträchtigung der Fahrgebühr) und viele andere erweitert (Beeinträchtigung des Eigentumswohnung).

Diese Änderungen und Instituten führen zur besseren Rechtsdurchsetzung und allgemein zu der Verschärfung und größeren Transparenz des gesamten Wiederherstellungsverfahrens. Bedeutsam ist auch, den Schutz der Rechte des Schuldners zu stärken. Die Teilnehmer können diese Veränderungen oft unnötig hart finden, das Vollstreckungsverfahren jedoch nicht auf die Verteidigung abzielt, sondern möglichst schnell die Durchsetzung des anerkannten Rechts zu gewährleisten.